

CSENDŐRSÉGI LAPOK

MEGJELNIK
HAVONTA KÉTSZER

SZERKESZTI
PINCZÉS ZOLTÁN
SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre — — 12 pengő
Félévre — — — 6 pengő
Negyedévre — — 3 pengő

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, I. ORSZÁGHÁZ-UTCA 30

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.
Amen.*

Legyünk résen!

A napokban megint lehullott a lepel egy földalatti kommunista társaságról, 60—70 ember újra börtönbe került azért, mert vakon követte Moszkva véreskezű urainak parancsát.

Ez a mi esetünk csak egy kis epizódja annak a nagy erőfeszítésnek, amelyet a kommunista Oroszország zsarnokai a világ forradalmasítására kifejtenek. Oroszország már nem bírja tovább a kommunizmust és annak rettenetes pusztításait. Napról-napra kétségteletlenebbé válik, hogy az annyi vért követelt kísérlet kudarcot vallott, és hogy Oroszország vezetői számára a menekvésnek csak két útja van: vagy visszatérnek oda, ahonnan a végzetes lejtőre tévedtek, vagy pedig magukkal rántják az egész földkerekséget a megsemmisülésbe s akkor garázdálkodhatnak tovább még tíz vagy húsz esztendeig. Az első út persze veszélyesebb, mint a második, mert számonkéréssel jár, azt pedig mindenáron el kell kerülni!

Kommunista propagandát nem nehéz csinálni, mert a rombolásra hamarabb akad jelentkező, mint az építésre. Különösen, ha még jól meg is fizetik. Elbámul az ember, mikor olvassa, hogy egyes kommunista agitátorok ezer dollár (hatezer pengő, hetvenötmillió korona) havi fizetést kaptak és hogy az egyik elfogott agitátornak csak az utazóbőröndjei és az azokba csomagolt ruhaneműi is már vagyont értek. Képzeltető milyen meggyőződéssel ecsetelték ezek a selyeminges proletárok az ezer dolláros kommunista menyország gyönyörűségeit, a főkötőt és a gerstlit azonban egészen bizonyosan elfelejtették megemlíteni, már pedig a becsületes munkásnak náluk a legjobb esetben is csak ez a bére, ha ugyan fel nem kötik azért, mert a munkájáért tisztességesebb bért merészel követelni.

Magyarországon nem lesz még egyszer kommunizmus, az bizonyos. Az a néhány száz ember, akit sikerült félrevezetniök, elenyészik az egész ország mellett, amely már torkig lakott üres és hazug jelszavaikkal. De a biztonságnak és a kommunizmussal szemben való erkölcsi immunitásnak ez a tudata nem szabad, hogy elbizakodottakká és nemtörődökké tegyen minket ezekkel az időközönként megisméltató jelenségekkel szemben, nem szabad, hogy a próbálkozások felett lekicsinylő mosollyal napirendre térjünk, mert az ország

zavartalan közbiztonságának szolgálatában nemcsak azért vagyunk felelősök, amit cselekszünk, hanem azért is, amit elmulasztunk.

Ma nagyon is nyitott szemmel kell a csendőrnek járnia, ha valóban rendet akar tartani a körletében. Azzal, hogy elfogja a rablógyilkost, meg a tolvajt, hogy feljelenti a kihágót, kétségteletlenül értékes szolgálatot tesz a közbiztonság ügyének, de még nem merítette ki a kötelességét. Egy pillanatra sem szabad szem elől tévesztenie, hogy a látszólag nyugodt felszín alatt az ő körletében is olyan aknamunka folyhatik, amelynek még csírájában való felfedezését és elfojtását az ország és a nemzet jövőjének érdeke feltétlenül megköveteli. Ezen a téren is mutassa meg minden egyes örs, hogy hivatása magaslatán áll, hogy éberségén és felkészültségén megtörik a moszkvai ördögök minden próbálkozása.

A kiderítetlen esetek teljes hiánya mellett sem ura körletének az az örs, amelyiknek a szeme s füle nem lát s nem hall — a föld alá is, ahol sejtről-sejtre szaporodnak a társadalom bomlasztására törekvő szervezetek.

Mi, csendőrök, nagyon jól tudjuk már, hogy mi a kommunizmus, mert a saját bőrünkön szereztük meg hozzá a tapasztalatot. Vértanúink sorsa megmutatta, hogy mi várt volna minden csendőrre, ha uralmuknak vége nem szakad. Ezután sem várhatnánk tőlük kíméletet, ne legyünk hát mi sem kíméletesekek velük szemben, mert nem érdemlik meg. A mi erkölcsünk mások, mint az övéik, mi nem gyilkolunk halomra embert, még kommunistát sem. De ártalmatlanokká kell tennünk őket azzal, hogy oda juttatjuk valamennyit, ahova valók — a börtönbe. A többi a törvény dolga.

A kommunizmus nem politika. Mint ahogy nem politika az sem, ha egy rablóbanda gyilkosságok és rablások elkövetésére szövetkezik. Elvek és világnézetek harcában csak addig adjuk meg a meggyőződésnek kijáró tiszteletet, amíg az ellenfél harceszközei is tisztességesek. De mihelyt valaki golyóval és akasztófával akarja a maga meggyőződését ellenfelére kényszeríteni, akkor természetesnek kell találnia, ha ellenfele is ugyanezekkel védekezik.

Március 21-én, a kommunizmus gyászos emléknapiján egynehány száz kommunista tüntetni akart Budapesten. A tüntetés most már — azt hisszük — el fog maradni. Mi is azt tartjuk, hogy nem érdemes. Ámbár talán ezer dollárért illő volna kockáztatni is valamit. Csakhogy az ezerdolláros elvtársaknak több eszük van annál, sem hogy a saját bőrüket kockáztatnák. A másét már inkább. Nem hisszük, hogy akadna reá vállalkozó, de ha mégis igen, hát állunk elébe!

A magyar faj sorsa.

Írta: Dr. CZIÁKY FERENC altanácsnok ügyész.

(Befejező közlemény.)

A török uralom elől elmenekült földesurak csak azzal tarthatták fenn jobbágyaikkal az összeköttetést, hogy a jobbágyok időközönként távollévő földesuraiknak a tulajdonjog elismerése gyanánt egy-két aranyat, egy pár karmazsin eszimat stb. fizettek és ezzel a birtokjog folytonosságának fenntartása biztosított. Ebben a két tényben látom a magyar faj akkori fennmaradásának magyarázatát.

Amint a török kiveretett, az elpusztult magyar földön új életre kellett berendezkednie a magyar fajnak.

E berendezkedés közben azonban elébe állott egy kérlelhetetlen, erős ellenség: a bécsi hatalom politikai érdeke.

A bécsi udvar ugyanis — ahonnan akkor I. Lipót császár nevében és történelmi felelősége mellett fél Európa sorsát intézték — a fegyver jogán: arra hivatkozott, hogy ők verték ki hazánkból a törököt, rendelkezni akart a magyar földdel is. Elérkezettnek látták Bécsben az időt ahhoz, hogy a Dunamentén egy hatalmas osztrák birodalmat szervezzenek, amelynek Bécs, a császárváros legyen a hatalmi központja.

E cél megvalósításánál egyik legnagyobb akadályt a magyar faj képezte. Érezték és tudták ugyanis a bécsi érdekkör képviselői, hogy a magyar faj a Duna völgyének legértékesebb részét tartja birtokában. Tudták azt is, hogy a magyar faj összes életenergiájával ragaszkodik ahhoz, hogy Kárpátokövezte ősi földjén ő legyen az uralkodó nép és hogy nemzeti önállóságát soha fel nem adja.

Viszont arról is meg volt Bécs győződve, hogy a magyar faj sorsa szorosán, elválaszthatatlanul összefügg a magyar föld sorsával. Végül, hogy a magyar faj nemzetfenntartó ereje a középnemességben van legerősebben kifejlődve.

Miután Bécs kitűzte maga elé a célt és felismerte az akadályokat, a hatalmi helyzetéből folyó eszközökkel meg is indította aknamunkáját, mely az akadályok legyőzése révén a céljához vezethetett.

Ennek a magyar nemzetgyilkos mozgalomnak élére Kollonics Lipót bíboros-hercegprimás állott, aki úgy érezte, hogy mint a bécsi udvar által Magyarország első főpapi székébe emelt egyén, az egyház révén a lelkekre feltétlen hatást fog gyakorolhatni.

Kiadta tehát a hármasszót: Magyarországot először koldussá, azután katolikussá és végül németté kell tenni.

A koldussá tételt egy földreform-akció útján gondolták keresztülvihetőnek, mert tudták azt, hogy a magyar nép a földből nyeri erőforrásait.

A török megszállás alól felszabadult földek birtokosait felhívták, hogy okmányokkal igazolják, miképp annak a földterületnek, amelyre igényt tartanak — tulajdonosai. E célból Pozsony, Kassa és Zágráb székhelyekkel felállították az ú. n. „neoaquistica commisio“-kat.

Ezen birtokszerző bizottságok előtt tartozott minden magyar birtokos igazolni, hogy birtokát milyen jogcímen, mikor melyik őse szerezte; igazolnia kellett a szerző őstől való leszármazás tényét és azt is, hogy időközben magszakadás nem következett be, vagyis az ősi család nem halt ki.

Ha ezt minden kétséget kizárólag igazolni nem tudták, úgy birtokaikat elvesztették és azokat kül-

Menyasszonyom.

Írta: BEÖTHY KÁLMÁN százados.

... Akkor már hideg szelek szaladtak le a Körösre és a váradi utcákba a Hágóról s a Kálvárián árvák lettek lassan a faágak. Reggelenként ködben tűnődött a városháza, meg szemben vele a László-templom tornya régi, szép napokról, csudás változásokról... Kegyetlen, fekete, hosszú szuronyok villantak alattuk és furcsa zene verődött oldalukhoz, mikor az „urak“ parádéztek.

A „meghódított“ lelkek még izzottak, itt-ott láng csapott fel s az öklök türelmetlenek voltak. Akkor még lobogott a Hit s nőtt a keserű szívek serege...

Mi, „hadifoglyok“ jelentkezni jártunk az „urak“ elé naponta s naponta száz formában emlékeztettek bennünket: kik és mik vagyunk. Elbírtuk.

Azt is elbírtam, mikor nevelőanyám sírjához nem engedtek el, — ki a városból s még azt is elbírtam, hogy öcsém rettentő halála hírére nyugodt maradjak...

Jött a híre, hogy Craiovából, hol „fogoly“ volt, megszökött.

A kínok, a sebek megsokasodtak rajta, elég volt s nekivágott a vad hegyeknek... Már bent bujdosott a Tömös-völgyben, mikor egyik éjjel a vihar az üldözőit is bevverte a barlangba, ahol lenyomorodott, összetört esontjait, fájó, nélkülözött, hazavágyó lelkét pihentette.

Ott fogták s jött a híre, hogy egész éjjel jól bántak vele. Azt hitte szegény: nem ismerték meg. Pedig ismerték, mert Luck alatt olyan vágást kapott egy kozáktól, amelyet ezek közül talán egy s amely örökké ott égett az arcán, hiába volt a bozontos szakáll...

Hosszúfalu mellett hajnal szakadt s a barlang alatt kúszott a völgybe le szegény öcsém s az üldözők. Kúszott a tömösi őrház felé s már a régi zárda mellett jártak, mikor a járőrvezető arcára rettenetes vigyorgás telepedett...

Ásó került az útmestertől s öcsém ott ásott a vasúti sín mellett. Félóraig? Óraig?... Puskatús sürgette, ököl hajtotta: sírt ásott... Odahullott a verejtéke, oda a könnye is az ásója alá. Kit siratott?... Önmagát — nem! Melegszemű Apánkat? Az ő Máriáját? Tudom is én. Önsírja ásásánál van az embernek mit siratnia...

Aztán... Aztán beállott a gödörbe, mosolyogva. Mosolyogva türte, hogy földeljük, temessék...

Aztán... már csak a feje látszott ki. Szép, hullámos, szőke haja. — azt írta a tömösi leányismerősöm — mint a glória fedte a fejét s barna szemében valami esdálatos tűz gyulladt... Híre jött, hogy mikor azután felállott vele szemben az emberruhás szörnyek nyomorult kis csapata, kacagott. Belekacagott a járőrvezető feketeszájú puskájába, bele a lángba, ami onnan kiesett feléje. Kacagott élesen, mikor a másik is célba vette s úgy harsogott a patak völgy végéig fel Predeálig, hogy a Nagyköhavasról nagyot lendültek a baglyok, a visszhang rémesen sikoltott s elnyomta a fegyverdőrdüléseket.

Már négy-öt bíborér festette arcát s az öcsém mégis kacagott... Beleőrült.

Még ezt is kibírtam.

Mit bántam, hogy örök vigyáztak lakásomra, hol az apámmal együtt nyomorogtam, mit bántam, hogy minden lépésem tudott volt s hogy a kenyérgond szorított — nem bántam, de a szabadság vágya kínozott rettentő súllyal.

Határoztam. November volt és én elköltöztem apántól. Ne bántssák, ha szökni fogok. Megtépődött már a

földről — főképp Ausztriából — behozott idegeneknek adományozta I. Lipót.

Ennek az eljárásnak folyományaként csak magában az 1867-ik évben 167 idegent, „új földesurat“ honosítottak, miután előzőleg ezek nagy adománybirtokokat kaptak.

Csernojevits Arzén ipeki patriarcha vezetése alatt 37.000 szerb családot telepítettek be a Bácskába, Szentendrére és Arad megyébe.

Ezek a szerbek, továbbá azok, akik részben a török nyomása elől jöttek be a Balkánról hazánkba, részint a török megszállás alatt szivárogtak be az elpusztult magyar földre, az 1691-ik évben I. Lipóttól nagyjelentőségű kiváltságlevelet kaptak, ami által valósággal ki lettek véve a magyar állam fenntartása alól.

A Buda környéki községekbe, Bács-Bodrog, Tolna, Baranya és Vas vármegyékbe, valamint a Bakonyba ekkor telepítették le a német telepeseket.

Csanád és Csongrád megyékbe ekkor kerültek be a tótok.

Ellenszolgáltatásul azt kívánta a bécsi kormány e telepesektől: hogy a magyar állameszme ellenségei legyenek és az összmonarchia eszméjét igyekezzenek megvalósítani.

1702-ben az egész Jász-kúnságot a német lovagrendnek adták el. Ekkor süllyedtek le a jász-kúnok az eddigi szabad birtokosi állapotukból jobbágyokká és zselléreké.

Ha pedig egyes magyar birtokosoknak a sors kivételes kegyelme folytán feltétlen bizonyossággal sikerült igazolniok ősi birtokukhoz való jussukat, úgy az ilyen birtokosokra — azon a címen, hogy a török elleni felszabadító hadjárat költségeiben részesülni tartoznak — óriási vagyonszármányt vetettek ki. Miután pedig az akkori szűk pénzügyi

lélke s már összenyomódott valaha keményvonalú válla a kínoktól; elég legyen neki. Elköltöztem hát s készültem a szökésre. Állást vállaltam. Higgyék: megnyugodtam. Bensőm égett s oly nagyon vágytam el, nagyon messze hirt magyar területre, hogy féltem az arcomat másnak mutatni. Nem hittem már, csak apámnak s menyasszonyomnak. Aitól eljöttem. Ehhez sem jártam. Nyomomban kopók és vadak szimatoltak, ne legyen miattam másnak baja. Ott . . . akkor nem volt törvény, felelősség, kérdőrevonás, ott senki nem felelt cselekedeteiért, a legaljasabb cselekedet is gyönyörű, hazafias dolog volt. Ott büszkén lehetett ilyenekkel díszelkedni; hír jutott gyallázatosságért s babér nőtt a szomorú véreseppekből . . . Ha kell — hát legyen elég csak én, egyedül . . .

Durva szitkok között csapódott be lakásom ajtaja s az ágyam melegéből vad markok dobtak ki. Egy őrmester ordított előttem pálinkabűzös szájjal. Alig kapkodtam magamra valami ruhát s már kint voltam. Be sem csukhattam kis szobámat, vissza sem nézhettem szép terveim, vágyaim termőkertjébe, pedig de gyönyörű lett volna egy pillanatra még, most, hogy minden hiába született . . .

Ott didergett a párás kövezeten egy csoport. Mindenki ismerős. Egytől-egyig mind az én fajtam: mind hozzám melegült mindjárt a szemével. Közükből kaptak és „Mars!“ — tovább. Nem is kérdeztem sokat magamtól: Miért? Hová? . . . Úgy tűnt fel, hogy ez sorsomhoz tartozik. Én is a „vézmadarak“ közül vagyok s az „urak“ ezt nem tűrhetik . . . Majd megtörünk mi is, mint a brassói apát . . .

Ahogy a Miseriek gyógyszerárához közeledtünk, eszembe jutott, hogy valamikor vasárnapokon itt sétált az ország egyik legszebb, legelegánsabb hölgyközönsége a Barátok templomából jövet s most itt, velem,

viszonyok közt azt nem voltak képesek megfizetni, birtokuktól részben vagy egészben ez okból kényszerültek megválni.

Így, ilyen körülmények között, akkor csúszott ki a magyar föld tekintélyes része a magyar faj kezéből. Ekkor indult meg az a tragikus és végeredményében Trianonhoz vezetett folyamat, amely a magyar faj rovására idegeneket hozott be a magyar földre egyrészt azért, hogy a magyar rögöt idegen kezére juttassa, másfelől azért, hogy azt az uralmi helyzetet, amit addig a magyar faj ősi hazájában számarányánál és történelmi jogainál fogva elfoglalt, elveszíthesse.

1687-től 1741-ig folyt hol erőszakosan, hol ravaszsággal az a Bécsből irányított telepítési politika, ami azt eredményezte, hogy a véres háborúkban elpusztult magyar faj helyére szerbek, oláhok, németek és tótok kerültek és ily módon Magyarország tiszta magyaros jellegét elveszítvén, nemzetiségi állammá lett.

A magyar nemzet ellen intézett ezen tervszerű támadások ellen védekezett a magyar faj a Bocskay, Bethlen és a Rákóczyak által vezetett küzdelmekben. Ezek által mutatta ki a magyar faj azt, hogy állami létét feladni nem hajlandó és nincs semmi kedve ahhoz, hogy beolvadjon az osztrák birodalomba.

Ebben domborodik ki tehát ezeknek a szabadságharcoknak a magyar faj életsorsára döntő jelentőségük. Bár ezek a harcok egyben veszteséget is hoztak a magyar fajra, mert hiszen a szabadságharcok alatt épen a magyar fajtanak legderékabb, legönérzetesebb és legöntudatosabb egyedei pusztultak el. Míg ugyanakkor a bécsi udvar dédelgett nemzetiségei békében élvén, gyarapodhattak és a magyar faj rovására erősödhetek.

mellettem e pillanatban talán az egész földkerekség legszánandóbb teremtményei mennek ismeretlen, csak sejtethető percek, napok elé . . .

Jó volt, hogy a templom tornya elém tűnt s beledobult a csöndbe a harang! Jó, mert talán . . .

Néptelen és hideg volt az utca, csak itt-ott hangzott, szakadt fel egy zokogás, egy sóhaj, valami moraj, ellebbent egy függöny, csattant egy ablak-zár s utánunk röppent az imádság . . .

Lassan nőtt a csoportunk. Innen is, túlra is jöttek a sorsomat osztó magamfajtajúak. Szótlánul és vékonyra szorított ajakkal, de valami csodás, csöndes büszkeség és a felsőbbség érzete ült az arcokon. Már az állomás felé jártunk s közben itt is, ott is közünk dobódott egy új s mégis régi arc. Ott, ahol az öreg Múzeum aludt, azon a tájon, melegülni kezdett a szívem. Tegnap este itt jártam s búcsúztam szótlánul. Menyasszonyom házatól, az ablakoktól s azok mögött fiatal életem sok-sok szépségétől. Nézttem most is magamba mélyedten s tűnő gondolataim közé hirtelen dőrej vágódott: kapu csapódott s kilépett rajta hirtelen — Ó, a menyasszonyom, Nagy Borbála. Mellette négy hosszú szurony . . .

Aranyló haja tündökölt s az arca tiszta volt és nyugodt, mint a májusi hajnal. Tartása büszke és járása gyönyörű. Két keze összekulcsolt és mintha fehér virágra csúf féreg gyűrűzött volna, — a bilincs ott zörgött vérző csuklóján. Váratlan megjelenése e száz gond terhelte percekben döbbenetes volt. Mindenki ismerte, minden szem kerekre táglult megjelenésén. Megdermedtem . . . Ó is? Miért? . . . Én miattam? . . . Kiért, miért? . . . Elöntött a meleg, a hideg, reszkettem. Rettenetes gondolatok és képek rohantak meg, mérhetetlen keserűség ömlött a szívembe, megcsikordult a fogam s nem tudtam, mit cselekszem . . .

A lovagias magyar nemzet azonban ezt is elfelejtette és amikor Mária Terézia trónja és uralkodó családja érdekében kérő szóval segítségül hívta a magyar fajt, lelkesen adta oda királyáért: „életét és véréit.”

A következő 100 év: 1848-ig a gazdasági talpraállítás és erögyűjtés korszaka volt.

A pusztuló udvarházak felépültek. A romok felett új élet indult. A magyar föld átalakító ereje és történelmi varázsa közelebb hozta a magyar tradíciókhoz a betelepült idegeneket.

Az éghajlati és gazdasági viszonyok közössége, az anyaföld közös szeretete, a magyar kultúra átható ereje és a magyar faj tolerans voltának felismerése lassan ledöntögette azokat a válaszfalakat, amelyeket a bécsi udvar tudatosan emelt a magyar föld ősi birtokosai és az új földesurak közé.

Főleg a színmagyar területek közé beékelődött idegen telepések vették át a magyar faj nyelvét, szokásait és történelmi tradícióit és igyekeztek abba beleolvadni.

De vajjon teljes mérvben megtörtént-e ezen egybeolvadás?

Itt e kérdésnél elénkbe áll egy történelmi évszám: 1848 és felvonulnak lelki szemeink előtt azok a rettenetességek, amik közt az erdélyi oláh lakosság a magyar birtokosok százait kipusztította vagy azok a gyilkosságok, amelyeket a délvidéken lakó szerbek a magyar fajhoz tartozókkal szemben elkövettek.

A történelem lapjain olvashatjuk Jellasi horvátjainak a Dunántúl magyar népével szemben elkövetett kegyetlenségeit; avagy a Felvidék egyes részein garázdálkodott tót izgatók munkáját.

Keressük meg tehát e tényeket mozgató okokat és erőket és mutassunk rá arra, hogy 1687—1848-ig,

Odahullottam a lába elé s ő mosolyogva köszöntött és emelt fel magához. Rámnézett esodálatos kék szemével: lecsendesítette a véretem. Megcsókolt. Meleg kis szája még ajkamon volt, mikor durván, vadul elöktek tőle, hogy megtántorodtam. Bedobtak a sorba. Szememre vér borult, testem előrelendült s torkomon ordítás készült, de a menyasszonyom szeme visszaparancsolt. Láttam, hogy felvetett, büszke fejére akkor hullott a kelő nap első sugárkévéje, végigömlött rajta a fény, a meleg s a megszíneződött arcán ott pihent ez az Isten köszöntése. Úgy állott ott mellettünk, nyomorultaknál, mint az üde Tavasz, a pompázó Élet s a részeg hadnagy röhögve, állatias hördüléssel ugrott hozzá, hogy megcsókolja. Felvillanó, éhes szemét aztán jajgatva, ordítva fogta le: a bilincses leányköl véresre törte. Utána a halálos csöndben zengőn, tisztán esendült a menyasszonyom hangja: Nyomorult!...

Utána vér szakadt fel szegénynek az arcán, odatesattant a hadnagy korbácsa. Sokszor, élesen, kígyózva, vért serkentő dühvel... Nyomában a pribékek letétek szegényről a ruhát s hősín testén újból esattogott az ostor...

Kétségbeesve szabadult el egy irtózatossá ordítás belőlünk: összesűrűsödött keservünk kiobbant s a rongyosok, nyomorultak ökle odacsapott a pribékekre s a hosszú szuronyok sokaságába belezuhantak a testek s viharzó lelkünk hatalmas erejével szétléptük a hadnagyot és kíséretét...

Még ordított a jaj s dörgött a lövés, mikor menyasszonyom alélt testét karomra kapva, ott rohantam lihegve a hegyoldalra. — Utánam harsant még a gyilkolás lármája, elért még egy-egy irtózatossá kiáltás, szisszent egy-egy golyó s a városból riadó harsogott...

Szépséges, alélt arcáról vettem az erőt s törtem a bokrokat magam előtt, mikor hirtelen forróság szaladt

vagyis közel 200 év alatt miért nem tudta a magyar faj a nyakára telepített idegen nemzetiségeit teljesen magába olvasztani?

Ennek több oka volt!

Először is az, hogy a magyar fajnak örökös harcot kellett vívnia azért, hogy itt többszázéves hazájában önálló állami életét fenntarthassa és uralkodó faji jellegét megőrizze. A bécsi kormány ebben a harcban lépten-nyomon szembeállította a magyar államiság kérdésével a Magyarország földjén élő idegen nyelvű lakosok érdekét. Utóbbiakban kereste meg és hozta mozgásba azt a centrifugális erőt, ami államéletünk egységét volt hivatva megbontani.

A másik — nem kevésbé fontos — okot saját hibánkban kell keresnünk.

A magyar népnek az a része, amelyik a rendi alkotmány értelmében politikai jogokkal bírt, át volt itatva a latinus műveltséggel.

Középnemességünk, — jóllehet ezen társadalmi osztály védte és képviselte a magyar faj egyetemes érdekét — nem törődött a magyar nyelvvel; nem érezte át és nem értette meg a magyar nyelvnek összeolvasztó erejét, egyetemes vonzási képességeit. Évtizedek hosszú biztatása és politikai harca volt szükséges ahhoz, hogy a magyar nyelv állami nyelvvé legyen és a latint ebből a helyzetéből ki-mozdítsa.

Ha a magyar nyelvnek ezen elismertetéseért vívott hosszú küzdelmét végigtekintjük, láthatjuk, hogy 1830-ban is még ott tartunk, hogy országgyűlésen kell kimondani azt, miszerint „Magyarországon közhivatalt csak az viselhessen, aki magyarul tud.”

Az 1836-ik évi III-ik törvénycikk mondja ki

jobb karomra, utána megrándult gyöngé... megvert testű, tépett ruhájú, drága kis menyasszonyom. Megálltam; nézem a karom, nem fáj, seb nincs rajta, de csupa vér. Csupa vér volt szegény menyasszonyom odaömlött, meleg véréből... Szíven lötték, ott a karomban...

Odaborultam lassan melléje, kezembe vettem lezárt szemű szép fejét s folytattam a csókot, mit a gazok megszakítottak s hangtalanul elsírtam egy életet, el a mosolygást. Égő, száraz szemmel néztem, néztem sápadt arcát szegénynek s olyan nagyon jó lett volna ott két erős kezemmel kimarcangolni mellől a szívét — s megszűnni...

Jó, hogy megmaradtam...

Szóltam hozzá, simogattam, csókokkal borítottam: nem tudtam hinni, hogy itthagytott engem és a benne bízókat. Lehetetlennek hittem. Néztem... s hogy lassan felemelkedett árva fejem, magam előtt lent Várad ébredése megmozgatta az agyamat. A napból arany ömlött a háztetőkre, a templomok bátran mutattak fel az Isten felé s lent a Kolozsvári-utcán elszaladt egy villamoskoesi. A mozgás, az Élet felért az agyamba s utána fékezhetetlen erővel zúdult le a könnyem fejemtartó ökleimre s elhidegült arcára szegény Mindenemnek.

Tudom is én, meddig tartott ez, mi volt körülem, mit tettem először, csak arra emlékszem, hogy egy vén hegyőre a premontreiek szőlőjének — segített sírt ásni.

Azóta gyűjtöm a Gyülekezőket... s nem engedem a sebeket gyógyulni; jó, ha fájnak azok. Tanulunk, mindent megtanulunk, hogy keserűségünket jobban érezhessük, — csak egyet nem tanulunk meg soha: Feledni, felejtetni...

elsőnek, hogy: „a törvények magyar szerkezete eredeti... és kétséges értelem eseteiben elhatározó.“

Csak az 1839—40-ik évi országgyűlés mondja ki, hogy ezentúl az országgyűlés és a magyar törvényhatóságok magyarul írnak fel a magyar királyhoz. Továbbá, hogy az anyakönyveket az összes gyülekezetek magyarul kötelesek vezetni.

És csak 1847-ben mondatott ki, hogy a közoktatás, közigazgatás, bíraskodás, törvényhozás és a királyi leiratok nyelve a magyar legyen. Vagyis ekkor lett Magyarországon államnyelv a magyar.

Míg tehát egyrészt a magyar nyelv csak a XIX-ik század közepén érte el az őt megillető helyet, addig a bécsi kormány már a II. Rákóczi Ferenc kuruc szabadságharcái idején, vagyis a XVIII-ik század elején már felébreszti a magyar földön, magyar rögből élő szerbek nemzetiségi öntudatát azért, hogy őket a magyar faj ellen izgat-hassa.

Ehhez a szerb nemzetiségi megmozduláshoz később a XIX-ik században a tótok mozgalma is hozzájárult. Így támasztott Bécs a magyar fajnak egyidőben a Felvidéken és Délmagyarországon belső ellenségeket. Akikhez csakhamar az oláh izgatók is csatlakoztak, hogy így körülvegyék a magyar fajt.

Sőt itt bent az országunk szívében hirdette Kollár János a pesti evangélikus tótok papja a nagy szláv világbirodalom: „Pánszlávia“ közeli eljövételét, amely az orosz cár alatt az Északi-jegestengertől az Adriáig terjedő egész területet magába fogja olvasztani.

A XIX-ik században fejlődött ki nálunk az illir mozgalom is, amelyik Horvátországban született meg azzal a bevallott céllal, hogy az összes délszlávokat egyesítse. Ez a horvát eredetű mozgalom harcolt a pozsonyi diétákon minden olyan mozgalom ellen, amelyik azt célozta, hogy latin nyelvvel szemben a magyar nyelv uralmát kell Magyarországon biztosítani.

Szomorúan jellemzi az akkori viszonyokat, hogy a magyar állameszme ádáz ellenségének: az illir mozgalom fejének: Gáj Lajos írónak e munkásságáért gyémánt gyűrűt ajándékozott a magyar király.

Ilyen viszonyban állott akkor egymással a magyar faj és a magyar uralkodó érdeke.

Történt pedig ez a XIX-ik század első felében! Tehát olyan történelmi időben, amikor a francia forradalom nyomán Európában a népfenség elve jutott érvényre, ami végelemzésében azt jelentette, hogy mindenütt a nép maga intézze saját sorsát, még pedig úgy, hogy a majoritás akarata feltétlenül érvényesüljön. Vagyis ez más szóval azt jelentette, hogy minden országban az legyen az uralkodó akarat: a törvény, az életberendezkedés, amit a többségben lévő faj akar, ami ennek az uralkodó fajnak az életérdeke.

Ezen népfenségnek nevezett, lényegében azonban *nacionalizmust* jelentő mozgalom olvasztotta be a francia kisebbségeket a többségbe. Így alakult ki a francia állampolgárság közös eszméjében az egységes francia nép, amelyik kiirtott magából minden olyan nemzetiségi kérdést, ami a francia államegység rovására próbált megmozdulni.

Ekkor alakult ki végső elemzésében Anglia állami egysége. Ekkor olvadtak be Spanyolország-

ban a spanyol fajtába a kisebbségek. Ekkor indult meg Itália földjén a nemzeti eszme kohézióanalízis ereje, ami ahhoz vezetett, hogy az olasz fajé ma Itália és az olasz érdek Európa nagyhatalmi kérdései között szerepel.

Ebben a fentebb vázolt helyzetünkben rejlik a magyar fajnak az a nagy történelmi tragikum, hogy akkor, — abban az időben, — amikor Európa mai nagy népei kisebbségeik beolvasztásának kérdését a nacionalista eszmék erejével a maguk számára megoldották és így módon nemzeti államukat tökéletesen kiépítették — mi egyrészt faji helyzetünk parancsoló szavát sem értettük meg, másrészt közjogi helyzetünkben folyt elnyomottságunk következtében akcióképességünk csak az önfenn-tartásig ért el, csak a pusztá létünk megvédelmezéséig bírt ható erővel.

Ilyen történelmi tények mellett nevetségesen hat a trianoni békeszerződést ránk kényszerített győztesek azon érvelése, amellyel ezeréves földünk szétdarabolását azzal indokolták meg, hogy a „dolgok meglévő rendje, mégha ezeréves is, nem jogosult a jövőre nézve, ha igazságtalannak találtatt“. Nevetséges és történelmi abszurdum kimondani ránk, hogy mi nemzetiségeinket elnyomtuk és így igazságtalanságot követtünk el.

Hiszen a fentiekből láthatjuk, hogy a magyar fajnak ezeréves földjén a létfenntartásáért is harcolni kellett! Honnan vehettük volna tehát azt a felesleges energiát, ami szükséges lett volna ahhoz, hogy — amint azt a Nyugat mai nagy nemzetei tették — magunkba beolvasszuk a nemzeti kisebbségeinket.

Hogy miért nem alakulhatott ki az egységes magyar nemzeti állam? Feleletképpen elég rámutatnunk az 1848—49-ik évi szabadságharcra és az annak leveretését követő idők eseményeire. Ezek közt olvashatunk egy császári hirdetményt „von der Gleichberechtigung der Nationalitäten“, — vagyis „a nemzetiségek egyenjogúságáról“ — amely kétségbe vonja azt, mikép a magyar fajnak 1000 éves földjén uralkodó joga lenne.

Ezt igazolja a bécsi központi kormány azon intézkedése, amivel Délmagyarországon a szerb woywodinat felállította és Erdélyt elszakította az anyaországtól.

De kövessük csak tovább nyugodtan, ugrások nélkül a történelmi események folyását, hogy egész terjedelmében megérthessük a trianoni magyar tragédiát!

Az 1848-ik év korszakot jelentő eseményeket hozott a magyar fajra.

Az 1848-ik év eseményeit évről-évre halljuk a március 15-ikének nemzeti ünnepén.

Ez alkalommal nézzük meg azonban ezeket az eseményeket természetükben és további fejleményeikben és tegyük vizsgálatunk tárgyává: mit hoztak és mit eredményeztek a magyar fajnak ezek az események?

1848-ban eltörölték a rendiséget. Ez azt jelentette, hogy leomlottak azok a társadalmi válaszfalak, amelyek eddigelé a nemes és nem nemes magyar emberek közt fennállottak. Ez tényleg óriási jelentőségű volt azért, mert ezután nem volt többé semmi jogi akadály, hogy a magyar földön lakó népekből az egyetemes magyar nép kialakuljon.

Ha azonban a magyar faj szupremáciája szempontjából nézzük a dolgot, e ponton a következő hibát találjuk:

A régi rendi Magyarországon élő nemesség száz százalékban magyar volt, illetve híve volt a magyar állameszmének.

A külföldről bejött vagy itt telepített idegenek érezték és tudták azt, hogy ha a magyar államnak politikai jogokkal bíró tagjai akarnak lenni, ha abba a helyzetbe akarnak jutni, hogy itt tulajdonul földet szerezhessenek és azt vérükkel védhessék, úgy át kell venniök a magyar tradíciókat, meg kell tanulniök a magyar hazafias érzést, vagyis szívben és lélekben is magyarrá kell lenniök. És miután ezért érdemes volt küzdeni, teljes odaadással a fenti eszmék szolgálatába állottak, hogy így nemesekké legyenek.

Amint azonban a nemesi intézmény társadalmi piedestálja leromboltatott és a vele járó jogi, gazdasági és erkölcsi előnyök megszűntek, nem volt többé érdemes érte küzdeni, vagyis megszűnt egy óriási vonzó erő, ami azelőtt az ide került idegen fajtát a magyar szent korona eszméjéhez húzta és magyarrá tette.

Míg a régi magyar társadalom kifelé feltétlenül magyar jelleget mutatott és magyar nationalis érzés hatotta át, ettől fogva — a nemzetiségünk társadalmi és jogi egyenlővé tétele után — a magyar társas élet kevert, tarka jelleget mutatott és nemzeti jellegébe sok dissonans hang vegyült.

1848-ban kimondatott, hogy nemzetségére, nyelvére vagy történelmi eredetére tekintet nélkül mindenki — aki magyarul tud — lehet köztisztviselő.

Ez, amíg egyrészt előnyt jelentett, másrésztől azt a veszélyt is magában rejtette, hogy ezentúl olyanok is bekerülnek a magyar állam szolgálatába és a magyar államtitkoknak olyanok is tudói lesznek, akik csak színleg magyarok, míg lelkük mélyén idegen célok elfojtott tüze ég.

1848-ban eltörölték az ősiséget. Vagyis megsemmisítettek egy olyan intézményt, amelyiken 500 éven át a magyar birtokos- és jobbágyosztály existenciája nyugodott és amelyik eddig — minden hátránya mellett is — biztosítani tudta azt — a magyar faj szempontjából óriási jelentőségű — előnyt, hogy a magyar föld feltétlenül magyar kezekben legyen.

Az ősiség eltörlésének szükségszerű következménye lett a magyar föld szabad forgalma. Ha ehhez hozzágondoljuk az 1848—49-ik évek eseményeit: ezek közt visszaemlékezünk nagyapáink elbeszéléséből ismert azokra a gazdasági jelentőségű eseményekre, amiket a Kossuth-bankók elértéktelenedése, a pénz devalválódása jelentett és ha meggondoljuk, hogy a jobbágyok felszabadításakor váltságdíjúl kapott pénzek a volt magyar birtokos nemesség kezén mint Kossuth-bankók hogyan lettek semmivé, megtaláltuk az egyik főokát annak, hogy ha ma végig utazzuk hazánkat — miért találunk majdnem minden faluban egy-két omladozó magyar kuriát.

A magyar szabadságharcban tulajdonképpen az új magyar társadalom két csoportja vett részt: az előjogairól lemondott magyar középnemesség és a lemondás révén jogokat szerzett magyar népnek az a része, amelyik szívben-lélekben annyira magyar

volt, hogy hajlandó volt ennek a ténynek: a magyarságának még az áldozatait is viselni.

A szabadságharc leverése után azután épen ez a rész: a magyar fajnak legértékesebb része lett a Bach-korszak üldözött vadja.

Megteltek a börtönök és . . . elpusztultak a gazda nélkül maradt magyar tanyák!

Így tartott közel két évtizeden át a magyar faj vérvesztésének ez a folyamata!

1867-ben, — vagyis akkor, amikor a magyar nemzet kibékült uralkodójával és abban a szent korona felkentjét tisztelhetette, — már az volt a helyzet, hogy Magyarországon két erős csoport élt: az egyik a társadalmilag felszabadult, jogilag egyenlőnek nyilvánított, a Bach-korszak kedvezései alatt közhivatalokhoz jutott, gazdaságilag megerősödött, idegen — bár különböző irányú — célokért hevülő nemzetiségi csoport, míg a másik csoportban az előjogaitól megfosztott, a harcokban kifáradt, gazdaságilag elgyengült és számbelileg erősen megfogyatkozott magyar faj.

Ezt a két csoportot elválasztotta egymástól a legutóbbi évek véres emlékezése: a balázsfalvi gyűlés, az erdélyi oláh fosztogatások, a délvidéki szerb kegyetlenségek, a Hora- és Kloska-féle lázadások, elváltatták a Bach-korszak gyászos emlékei!

A másik csoportba tartoztak mindazok, akik az 1848-ban nyert jogaikért áldozatot hoztak; akik szent kegyelettel gondoltak Világosra, Aradra, a Neugebäudera, Kufsteinra . . .!

A magyar faj azonban a hálátlanságot elfelejtette. A feledés fehér lapját nyújtotta a másik csoport felé, ezzel akarván jelezni, hogy mindent megbocsájtott!

Az 1867-től 1914-ig eltelt idő alatt lassan, de biztosan fejlődött a magyar faj szupremáciája.

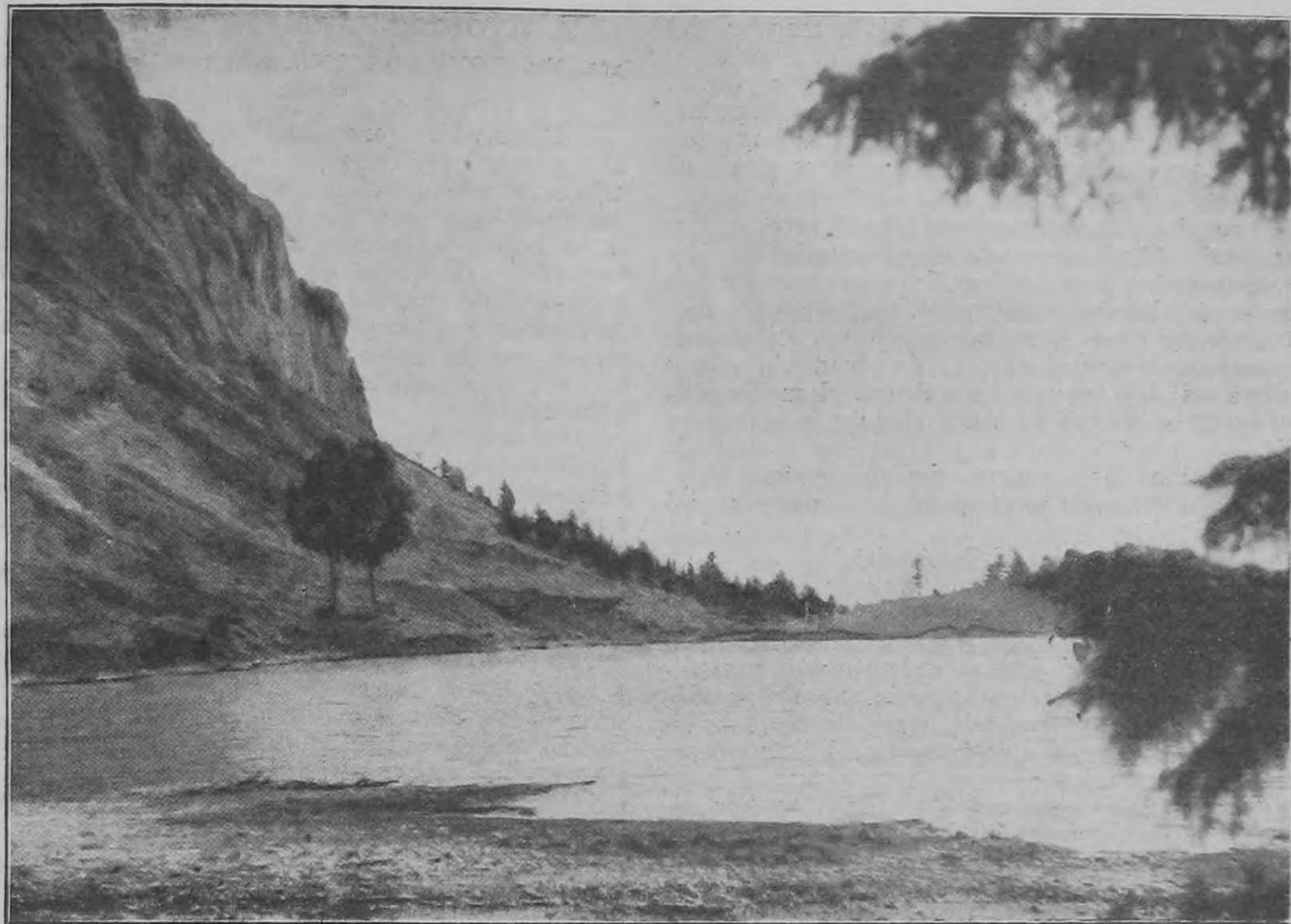
Ez a fejlődés erkölcsi tényező hatása alatt állott.

A nemzetiségeinknek egyik része, — amelyik a törvény előtti egyenlőségért, amit a magyar állam neki biztosított, a társadalmi emelkedésért, aminek legtávolabb lehetősége bárki részére nyitva állott, a jogegyenlőségért, amit itt élvezett — hajlandó volt a magyar nemzet ezeréves jogát, a magyar szent korona eszméjét elismerni és tisztelte a magyar nép ezeréves tradícióit.

Ez a rész loyális volt a magyar állammal szemben részben lelki meggyőződésből, részben azért, mert itt hazát, otthont talált, részben talán azért, mert gazdasági érdeke így diktálta.

Általában azt mondhatjuk, hogy nemzetiségeink mindenütt beleolvadtak a magyar fajba ott, azokon a helyeken, ahol a felsőbbbbséges helyzetben lévő magyar kultúrának közvetlen hatása alá kerültek, — mint a városi lakosok — avagy azok, akik a magyar állam szolgálatába lépve, ott képességeik révén biztos társadalmi helyzetet teremtettek maguk és családjuk számára.

A másik csoport jórészt azokból a nemzetiségeinkből rekrutálódott, akik az ország szélső részein nagy tömbökben éltek. A magyar kultúrának nem akartak és így nem is tudtak részeseivé lenni. Idegenből hozott szokásaikat, nyelvüket és viseletüket megőrizték. A szomszédságban lakó, — velük rokon fajú — államokkal az érintkezést annyira fenntartották, hogy vezetőik kulturáért

Ami vissza kell szerezniünk: A poprádi tó.

odajártak, tanácsot és erkölcsi támogatást onnan kértek.

Nemzetiségeinknek ez a része alacsonyabb fokú műveltségénél fogva nem tudott arra az erkölcsi magslatra felemelkedni, ahol a hála érzése lakik. Azonban másrészt a maga szempontjából jelentőségében egyre nőtt azért, mert — mint azt a primitív életszükségletek közt élő embereknél megfigyelhetjük — népessége egyre nőtt és a magyar faj rovására számbelileg szaporodott. Ezt a csoportot vezetőik centrifugális irányban vezették és e csoport a vezetők kezében akarátát feladva engedelmessékedett.

Míg a magyar államon belül így élt egymás mellett e két csoport, közben a XXik század elején egy olyan eszmeáramlat jutott el hozzánk, amelyik — a magyar faj uralmát illetően — újabb veszély lehetőségét hordta magában. Ez volt az internacionalizmus: a nemzetköziség eszméje, amely a magyar nép társadalmi rétegei közé az osztályharc tűzcsöváit igyekezett beledobni.

Ez az áramlat előbb támadta meg a magyar fajt, mint a nemzetiségi csoportokat és így bomlasztó hatása a magyar állam épsége rovására érvényesült. Gazdasági alakban, tehát áruhában, kopogtatott be és kért itt beboesáttatást ez az eszme, de csak azért, mert igazi arculatját nem merte elárulni.

A magyar faj uralmát tehát belülről két oldalról is fenyegette a veszély! Így, ilyen viszonyok közt tört ki 1914-ben a világháború!

A világháború nyomán kialudt a nemzetiségeink külön tüze, kialudt az internacionális mozgalmak lidérefénye és ezek helyett, mindent magába olvasztó imponáló fényel ragyogott fel az egész magyar társadalom arcán a nemzeti érzés: a magyar haza közös szeretete. És talán — ha a háború hamar és dicsőségesen fejeződik be — ez a nemzeti érzés örökre elűzött volna innen minden kísértést! Azonban a háború évekig elhúzódott! Megsokasodtak a bajaink! Minden családhoz előbb-utóbb bekopogtatott a háború okozta fizikai vagy lelki nélkülözés. A gyávák, a kishitűek, avagy a magyar faj ellenségei lassan előtérbe nyomultak! A nemzetiségi kérdés, a defétizmus, a nemzetköziség, az egoizmus összefogtak, hogy kioltásák a magyar államiság oltárán égő hazaszeretetet tüzeit.

Ellenségeink külső megtévesztő propagandája és belső ellenségeink bujtogatásai célt értek: letették a fegyvert és ezzel véglegesen elvesztették a háborút.

A magyar faj tragikumának egy újabb, nagy jelentőségű időszakában: 1918 novembertől 1919 augusztusáig itt az internacionalizmus ülte orgiáit. Ugyanebben az időben készítették elő a „szövetséges és társult hatalmak“ elnevezése alatt a győztesek a magyar békefeltételeket. Ebben az időben döntöttek ellenségeink rólunk, de nélkülünk.

Döntöttek olyan adatok alapján, amiket a

csehek, oláhok és szerbek — tehát a magyar faj ádáz ellenségei — bocsátottak rendelkezésükre.

A győztesek döntését az a cél irányította, hogy a magyar fajt letaszítsák arról a magaslatról, ahová egy évezred során eljutott és hogy teljesen lefegyverezve, ellenséges érzésű és gyűlölet-től áthatott idegen népfajokkal vétessék körül.

Igy jött létre a trianoni békediktátum! Így lett a 20 milliós lakosságú Magyarországból egy 14 vármegyére szorított 7 milliós kis országoeska! Így került három és félmillió magyar fajtestvérünk idegen állam keretébe; így jutott ott idegen, a magyar ellenséges érzésű és tradíciójú nép uralma alá! Így vesztette el a Kárpátok medencéjében ezeréves földjét és uralmi helyzetét a magyar faj.

Ez a ma! Ez a magyar faj mai európai helyzete. Ez a trianoni nagypéntek, a magyar faj Golgotája!

Lesz-e e nagypéntekből húsvét?

Megvirrad-e valamikor a magyar éjszaka?

Ezek a kérdések gyötörnek bennünket és ezekre kell megkeresnünk a megnyugtató feleletet.

Az első biztató jelt az a reménység szolgáltatja, hogy egyszer el kell jönnie annak az időnek, amikor Európa művelt népei elismerik azt a szolgálatunkat, amit ezer éven át a kultúra érdekében kifejtettünk.

El fog jönni még annak az ideje, amikor elismerik nemzetközi értékünket.

Lehetetlen, hogy a művelt világ lelkiismerete egyszer fel ne ébredjen; meg ne szólaljon és be ne lássa, hogy a trianoni béke nemzetközi szégyen!

A világ mai hite szerint a Nemzetek Szövetsége arra lenne hivatva, hogy a világ összes népeinek megadja a nyugodt, békés megélhetés lehetőségét!

Az igaz, hogy a Nemzetek Szövetsége ma ezt a feladatát nem tölti be. De ez még nem azt jelenti, hogy ez a szervezet ne juthasson egyszer odáig, hogy a reá váró ezen hivatást megvalósítsa!

Földrajzi helyzetünk: azon tény, hogy Közép-Európa egyik legfontosabb folyamának: a Duna medencéjének középső része a mienk, kijelöli nemzetközi helyzetünket. Ez a tény arra kényszeríti Európa népeit, hogy a magyar nemzettel számolnunk kell.

A magyar élet örök tűzének nem szabad itt kialudni, mert három és félmillió elszakított magyar testvérünk lesi, várja ennek a tűznek a fényét és mértföldek távolságán keresztül is ide száll a lelkük felmelegedni; az elnyomatáshoz erőt és kitartást szerezni.

Ime Trianon magyarja! erre tanít a második évezred küszöbén a mögötted lévő ezerév! Ezt rejtegeti méhében a magyar jövő!

E két évezred mesgyéjén pedig jelszavunk legyen Madách „Ember tragédiájá”-nak örök szép mondása:

„Ember küzdj és bízva bízzál!”

Kitünő egyéniségek kortársaiknál soha sem találnak annyi méltánylást, mint az utókor előtt; ennek oka abban fekszik, mert az utódok csak a műveket, de a kortársak az embert ismerték, ki azokat véghezvitte.

Eötvös.

A nyomozás célja és menete.

Irta: Dr. KONRÁD ERNŐ, a gyulai kir. ügyészség elnöke.

A Bünvádi Perrendtartás (Bp.) 23. §-a szerint a nyomozás tárgya: azoknak az adatoknak kipuhatólása és megállapítása, melyek a vád emelése vagy nem emelése kérdésében a vádló tájékozására szükségesek. Ebben a meghatározásban adva van a nyomozás célja, mely nem egyéb, mint a vádló részére szükséges ténymegállapítás.* Adva van továbbá a nyomozás menetének irányelve és módja is, ami viszont nem egyéb, mint az említett ténymegállapításhoz szükséges adatok kipuhatólása.

Minden bűncselekményt más és más tényekkel követnek el s a Btkv.-ben meg van határozva: minő cselekvés, magatartás vagy mulasztás képez bűncselekményt és így minden egyes bűncselekményre vonatkozólag más és más tényállást kell megállapítani s ebből a célból más és más adatokat kell kipuhatólni. Az alábbiakban arra akarok rövid útmutatást adni, hogy minden egyes bűncselekmény esetén *minő adatok* puhatólandók ki, hogy a vádló a vád emelése vagy nem emelése kérdésében tájékozva legyen.

Ezt megelőzőleg azonban bizonyos általános irányelveket kell kitűznünk tekintetben: *milyen módon* kell az egyes bűncselekményekre vonatkozó adatokat kipuhatólni.

Kétségtelen, hogy a nyomozás tökéletes vagy kevésbé tökéletes voltának is vannak fokozatai és határai. A fokozatok (minőségi különbségek) a nyomozó tudásától és lelkiismeretességétől függenek. A nyomozás lehetőségei és határai szempontjából azt kell figyelembe venni, hogy: nem vitás vagy több egybehangzó vallomással, esetleg közokirattal bizonyított ú. n. tiszta tényállás mellett igen sokszor vitatott, tagadott, esetleg egymással homlokegyenest szembeállított tények tisztázása válik a nyomozás feladatává. Különösen az utóbbi esetekben kell a nyomozónak tökéletességre törekedni olyan módon, hogy addig nyomoz, ameddig erre lehetőség van, vagyis minden adatot beszerez, ami tudomására jut, amit fel tud kutatni, ami a bűncselekménnyel, különösen pedig a vitás ténnyel összefüggésben van, hogy ekként a vádló az összes adatok mérlegelésével dönthessen.

De egyébként is mindig arra kell törekednie a nyomozónak, hogy a nyomozás anyagát teljesen kimerítse, továbbá, hogy lehetőleg egy adat, körülmény, vagy tény se maradjon hiányos, kétséges vagy félreérthető. Ezzel elkerülhető lesz, hogy a kir. ügyészség tájékozatlan maradjon s emiatt kiegészítést rendeljen el, ami felesleges megterhelést jelent úgy a kir. ügyészségre, mint a nyomozó hatóságra és kezelő hivatalaikra. Itt minden esetre érvényes példát akarunk mutatni, milyen nyomon kell egy bűncselekmény kinyomozását elvégezni.

Miután a bűncselekmény a törvényben van

* (Különbözik ez a bíróság ténymegállapításától, mely rendszerint főtárgyaláson a nyilvánosság, szóbeliség és közvetlenség biztosítékai mellett az erre kijelölt bírák által tanúk eskü alatti kihallgatása stb. útján a felek jelenlétében azok befolyásával történik.)

megállapítva, a nyomozás vezető fonala a törvény szövege lesz. Lássuk ezt pl. egy gyilkossági esetről.

A Btkv. 278. §-a a gyilkosságot a következő képen határozza meg:

„Aki embert előre megfontolt szándékból megöl: a gyilkosság büntetést követi el.“

Amidőn a csendőr a gyanúsítottat kikérdezi, első kérdése lesz hozzá: beismeri-e a bűnösségét? Ha beismeri, akkor részletesen ki kell kérdezni a gyanúsítottat a tényálladási elemekre, amelyeket a törvény szövege foglal magában. A gyilkosságnak két tényálladási eleme van: a megölés és az előre megfontolt szándék. Ehez képest a kikérdezésnek ki kell terjednie arra, hogy a tettes hol, mikor, mi módon ölte meg az elhaltat s azután hogy ez a cselekedet előre megfontolt szándékkal történt-e? Azok az adatok, melyek e két főkérdésre vonatkoznak, a vádemelés szempontjából lényegesek és nélkülözhetetlenek.

Ezekhez csatlakoznak azután a cselekmény előzményeire és indító okaira, továbbá az ezekkel rendszerint egybeolvadó enyhítő és súlyosbító körülményekre vonatkozó adatok.

A gyilkossággal gyanúsított és beismerésben levő egyénnek előadását a feljelentésben pl. körülbelül a következőképpen kell tárgyalni.

„A gyanúsított előadta, hogy bűnösnek érzi magát. A vádra vonatkozólag előadta, hogy őt a sors üldözi. Az életben való hányattatásai közben 11 évvel ezelőtt S. S. jobbmódú parasztemberrel ismerkedett meg, aki őt kitartotta. Később S. S. tőle elhidegült s emiatti elkeseredésében magát meg is lőtte úgy, hogy kórházba került. Később Nagy Sándor malomtulajdonossal vadházasságra lépett, akit azonban 3 év múlva a józan és takarékos élettől elcsábítottak az ő molnársja és malomvezetője. Ezekkel együtt korcsmázott, — de ugyanakkor a malom jövedelmén kívül a gyanúsított által hizlalt disznók árát is ékszerekre költötte s az ékszereket a korcsmában alkalmazott B. Teréznek hordta. A gyanúsított anyagi viszonyai ennek folytán nagyon megromlottak s folyton azon gondolgot, miként lehetne ebből a helyzetből menekülnie. Egy alkalommal hallotta, hogy egy ismerős asszony férje életét 20.000 pengőre biztosította s férje halála után a biztosítási összeget meg is kapta! Ez adta neki azt a gondolatot, hogy valami hasonló módon pénzhez, vagyonhoz jusson. December havában találkozott Nagy Sándor volt malomvezetőjével: N. Jánossal. Eszébe ötlött, hogy ez az ember, akit gyűlölt, mert Nagy Sándort a korcsmázásra csábította, alkalmas lesz tervének keresztülvételére és nyomban el is határozta, hogy őt nagyobb összegekre biztosítja és azután valami módon eltéteti láb alól. N. János a gyanúsított rábeszélésére 1926-ban a trieszti Generali Biztosító-Társaságnál 8000 pengő, az 1927. év január havában a Magyar Általános Biztosító Társaságnál 4000 pengő, majd a Fonciére Biztosító-Társaságnál 10.000 pengő, végül a Nemzeti Biztosító-Társaságnál 10.000 pengő biztosítást kötött halála esetére olyan módon, hogy a kedvezményezett a kötvény birtokosa. A gyanúsított közölte bátyjával, H. Györggyel, hogy N. János ezeket a biztosítási ügyleteket kötötte, valamint azt is, hogy N. Jánost el akarja láb alól tétetni, amire bátyja azt

mondta: jól van, csak vigyázz magadra, bajba ne keveredj. 1927. február elején kapta kézhez az utolsó biztosítási kötvényt, amelyeket neki N. János mind átadott s ettől kezdve, egész február 17-ig György fivérével többször képezte beszél tárgyat, hogy most már miként kellene eltenni láb alól N. Jánost. Február 18-án a gyanúsított azt mondta N. Jánosnak, hogy H. M. vasuti örnek a leánya kilátásba helyezte, hogy egy kitűzött napon Szénásra, a K.-féle vendéglőben várakozni fog reá. N. János ennek megörült s hajlandónak nyilatkozott Szénásra a leányhoz elmenni. A gyanúsított aznap este közölte György bátyjával ezt a körülményt s mondta neki, hogy legjobb lenne valamiképpen az úton végezni N. Jánossal s ugyanazon alkalommal beszélte rá Györgyöt, hogy vállalja el ő N. Jánosnak a Szénásra menetel közben való megölését, amit a gyanúsított hosszabb rábeszélésre magára is vállalt. Ugyanekkor megállapodtak abban is, hogy február 22-én, szombaton este felé a gyanúsítottnál mulatságot rendeznek, N. Jánost leitatják, s azt fogják neki mondani, hogy a H. M. leánya ezen a napon várja őt Szénásra, a K.-féle vendéglőben. A jelzett időben a mulatságot meg is tartották, de a mulatságon — előzetes megbeszélés szerint — a gyanúsított bátyja nem vett részt, hanem szobájába vonult, hogy meg ne ittasodjék. Mulatás közben a gyanúsított többször kiment a bátyjához s közölte vele, hogy N. János az ittasságban mennyire haladt előre. Ugy este 9 óra után lehetett, mikor N. Jánosnak mondta, hogy menjen már Szénásra, mert H. M. nem fogja őt bevárni. N. János fel is készülődött, miről a gyanúsított értesítette bátyját, aki egy bükkhasábot vett magához, hogy azzal fogja N. Jánost agyonütöni, — ezután György és N. János együtt elindultak Szénásra. Éjfél tájban tért vissza György. Még akkor a mulatók ott voltak, de ő nem jött be közéjük, hanem lefeküdt a szobájába. A gyanúsított kiment hozzá s megtudta tőle, hogy végzett N. Jánossal. A mulató társaság 1/21 óta tájban oszolhatott szét, de a gyanúsított előbb behívta őket a György szobájába, hogy lássák, hogy György otthon van.

B. György, a gyanúsított testvérbátyja ennek megfelelő beismerésben van, azzal a kiegészítéssel, hogy a vendégek őt elindulása előtt is látták szobájában az ágyban feküdni, továbbá, hogy útközben N. Jánost a vasuti föltésen a bükkhasábal hátulról fejbeütötte, minek folytán N. János elesett. Ezután a bükkhasábal még 4-et vagy 5-öt ütött N. János fejére, majd a Nagy Sándor háza ablakát és kapuját kilincsét bevérezte s a bükkhasábot, valamint N. János sapkáját Nagy Sándor háza felé hajította el, amint azt nőtestvére neki utasításul adta.“

Itt igen súlyos büncselekményről: gyilkosságról van szó, ugyanazért az előzmények rövidre fogott előrebocsátása után részletesen le van írva, minő okból, milyen módon fogamzik meg a gyilkosság szándéka a nőtettesben (felbujtóban), hogyan érlelődik az heteken keresztül, hogy készíti elő a felbujtó a gyilkosság révén reá háramló anyagi hasznot, hogyan eszeli ki a gyilkosság tervét, hogyan beszéli rá a terv tetteges végrehajtására György bátyját és a tervet miként segíti valóra váltani s mi módon gondoskodik alibiről

és Nagy Sándor bűnössége látszatának felkeltéséről: mindezt hideg, józan, megfontolt elmével, érzülettel és tervszerűséggel.

Az előre megfontolt szándék keletkezésének, megerősödésének és kivitelének feltüntetésére szolgáló példa ez. A főbűnös itt a felbujtó: — míg a tett végrehajtója, a tulajdonképpeni gyilkos másodrendű szerepet játszik a reá nézve is halálbüntetéssel járó bűncselekményben.

Másik példa. A Btkv. 330. §-a szerint magánlaksértést követ el az, aki: „...*másnak lakásába, üzlethelyiségébe, azokkal összeköttetésben levő vagy azokhoz tartozó helyiségbe, vagy kerített helyre, az ott lakó, vagy a lakással rendelkező beleegyezése nélkül, jogtalanul, erőszakkal, fenyegetéssel vagy hamis kulcsok használása által behatol...*“

A törvény szövegével kezünkben, a nyomozat során minden egyes kikérdezést úgy kell vezetni, hogy az előadás az idézett szövegben foglalt tényálladási elemek mindenikére kiterjedjen és egyiket se melőzze, vagy egyiket se hagyja homályban.

A vonatkozó bűncselekmény elkövetésére nézve beismerésben levő gyanúsított kimerítő előadását, pl. a következőképpen kell a feljelentésben tárgyalni: „A gyanúsított előadta, hogy feleségétől már hét év óta külön él és tőle egy évvel ezelőtt a bíróság is törvényesen elválasztotta. Tényleges különválásuk óta neje a Rákóczi-ut 15. sz. alatt, a gyanúsított pedig a Kossuth-tér 3. sz. a. lakik. Egy hónappal ezelőtt a gyanúsított észrevette, hogy egy arany gyűrűje, amelyet az anyjától örökölt, a szekrénye fiókjából hiányzik s miután arról volt meggyőződve, hogy a gyűrűt elvált felesége vitte magával különválásuk alkalmával, egy hónappal ezelőtt a szomszédasszonnyal, ki bejáratos hozzá, megizente neki, hogy a gyűrűt adja vissza. A gyanúsított elvált felesége ennek a felszólításnak nem tett eleget. Egy héttel ezelőtt, 1927. január 18-án, 15 órakor a bátyjával és húgával elment a volt neje lakására. Az utcaajtót nyitva találták, a lakás bejárati ajtaja: a konyhaajtó azonban zárva volt és hiába zörgettek, nem nyitotta ki senki. Ekkor K. K. gyanúsított a vállával nekiment a konyhaajtónak, azt benyomta és bement a konyhába, onnan pedig a belső szobába, melynek ajtaja csak kilincsre volt betéve. A lakásban senkit sem találtak. K. K. ezután végig kutatta a lakást, de a gyűrűt nem találta meg s nélküle távozott el testvéreivel együtt, akik azonban sem a konyhaajtó betörésében nem vettek részt, sem a lakásba be nem léptek, hanem csak kint az udvaron vártak, míg K. K. bent a gyűrűjét kutatta.“

A csendőri tényvázlatnak és detektívjelentésnek éppen olyan adatokkal és tartalommal kell bírnia, mint a jegyzőkönyvekbe foglalt nyomozatnak. A kettő között lényeges különbség e tekintetben nincs. A fenti előadásban a magánlaksértés büntettségének minden tényálladási eleme bent foglaltatik.

Azért kellett a jelentésbe felvenni, hogy a gyanúsított törvényesen elvált a feleségétől és hogy hol lakik a gyanúsított és hol az elvált felesége, — mert ezekből az adatokból nyilvánvaló, hogy a gyanúsított „*másnak*“ lakásába „*jogtalanul*“

hatolt be, miután a törvényes elválás után idegenek lettek egymásra nézve és azért K. K. jogszerűen már nem mehetett be elvált feleségének a saját lakásától különböző lakásába. Abból, hogy gyanúsított a konyhaajtót zárva találta, nyilvánvaló volt lakással rendelkezőnek az az akarata, hogy távolléte alatt oda senki be ne menjen és így gyanúsított elvált felesége lakásába kétségtelesen „*annak beleegyezése nélkül*“ hatolt be és pedig „*erőszakkal*“, mert a konyhaajtót vállával belökte.

A gyanúsított testvérei nem részeseek a cselekményben, mert a lakásba nem mentek be s a behatolásban a gyanúsítottat semmiféle cselekménnyel nem segítették.

Így vezet el bennünket a törvény szövege a biztos és hiánytalan nyomozáshoz.

Önként értendő, hogy ha bizonyos tényálladási elemek vagylagosan szerepelnek a cselekmény meghatározásában, akkor azok egyikének fennforgása elegendő a bűncselekmény létesüléséhez. A magánlaksértésnél például vagylagosan van felsorolva: „...*másnak lakásába, üzlethelyiségébe, azokkal összeköttetésben levő vagy azokhoz tartozó helyiségbe, vagy kerített helyre...*“ Ezek között bármelyikbe való behatolás magánlaksértést képez, ha a többi tényálladási elemmel összetalálkozik. Viszont egyes tényálladási elemek közül bármelyiknek hiánya esetén a nyomozott cselekmény nem képez bűncselekményt. Például:

A lopást a Btkv. 333. §-a szerint az követi el: „*aki idegen ingó dolgot másnak birtokából vagy birtoklatából annak beleegyezése nélkül azon célból vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa.*“

A sértett megjelenik az örsön és a következőket panaszolja:

— Tegnap délután a gazdám a postára küldött, hogy egy csomagot adjak fel. Hogy ezt hamarabb teljesíthessem, felültem a saját tulajdonomat képező kerékpárra s azon mentem a postára. Mikor oda érkeztem és a kerékpárról leszálltam, a kerékpárt a postaépület falához támasztottam, azután bementem a postára, ahol a csomag feladásával mintegy 15 percet tölthettem el. Midőn a postahelyiségből kiléptem, hogy hazamenjek, akkor már a kerékpáromat nem találtam a helyén, ahol a falnak támasztottam; valaki elvitte. Úgy hallottam a segéd társamtól, hogy ő ugyancsak tegnap délután látta Nagy István ismerősömet kerékpáron menni, holott tudomásom szerint neki nincs kerékpárja.

Na már most Nagy István gyanúsított előadását a nyomozójárőr a következőképpen jelenti: A gyanúsított tagadja a bűnösségét, lopást nem követett el. Az igaz, hogy folyó hó 24-én (tegnap) délután látta, amikor sértett kerékpáron a postára ment, ott leszállott róla, a kerékpárt a postaépület falához támasztotta s azután bement a postára. Az is igaz, hogy ő (a gyanúsított) a kerékpárra felült s rajta lakására ment, ahol a kerékpárt a műhely mellett levő és két társával közös szobában helyezte el. Ő azonban a kerékpárt nem abból a célból vitte haza, hogy elloppja, hanem azért, hogy a sértettet megtréfálja. Sértettel jó ismerős s hasonló módon már máskor is kölcsönösen megtréfálták egymást. Hogy valóban csak sértett megtréfálása volt a célja, bizonyítja azzal, hogy hazaérkezésekor azonnal mutatta a kerékpárt

Kormányzó Úr Ö Főméltósága új kenderesi kastélya. (Maksay felvétele.)

a műhelyben dolgozó két segéd társának s mondotta nekik, hogy a kerékpár a sértetté, és hogy a posta elől hozta el, ahova sértett bement. Kérte két segéd társának erre nézve való kikérdezését.

Ebben az esetben a gyanúsított *idegen ingó dolgot* (kerékpárt, mely a sértetté volt) vett el *másnak*: a sértettnek *birtokából*, annak *beleegyezése nélkül*, mert hiszen a sértett nem is tudott róla, hogy gyanúsított a kerékpárját elvitte, s azért, hogy a sértett 15 percre a ház előtt hagyta a kerékpárját, míg a postán elvégezi küldetését, az a birtokából még ki nem ment s jogilag a birtokában maradt. Itt tehát a lopásnak minden egyéb tényálladási elemét elkövette a gyanúsított, csak egy tényálladási elem hiányzik a cselekményből, az, hogy nem abból a célból vitte el a kerékpárt, hogy azt *jogtalanul eltulajdonítsa* (nem lopási szándékból) és ennek folytán cselekménye nem képez lopást.

A cselekmény minősített eseteit a nyomozó csendőrnek szintén ismernie kell s ezért a nyomozásnál nemcsak az alapesemény szövegének kell előtte feküdnie, hanem gondosan át kell néznie a minősített esetek szövegét is és ha ilyen minősített eset forog fenn, akkor az erre vonatkozó tényállást is nyomoznia kell.

A magánlaksértés fentebbi esetében például annak minősített (eltérően és pedig súlyosabban büntetett) egyik esete az, ha a magánlaksértés éjjel vagy együttesen több személy által hajtatott végre. (Btkv. 331. §. 2. p.)

Azért kell feltüntetni a gyanúsított előadásában, hogy délután 3 órakor ment az elvált felesége lakására és hogy az ekként kétségtelenül *nem éjjel* elkövetett cselekményben a gyanúsított testvérei nem vettek részt, mihez képest a cselekményt gyanúsított egyedül és nem testvéreivel (*nem több személlyel*) együtt hajtotta végre: — hogy ekként világosan kitűnjék, hogy minősített eset nem forog fent.

A magánlaksértésnél csak a 331. és 332. §§-ok tartalmazzak még rendelkezést, de már a 333. §-ban megállapított lopás minősített eseteinek kimerítő megismerése végett ismernünk kell a 335. §., a 336. §. 1—10. p., a 337. §., a 338. §-okat, valamint a Bn. 49. §-át.

Ugyanazért a nyomozás foganatosítása előtt a csendőrnek a nyomozott cselekményre vonatkozó összes §-okat át kell gondolnia és a nyomozás ideje alatt e §-oknak folyton előtte kell lennie, miután a csendőrnek a törvény a vezető fonala, amely megmutatja neki pontról-pontra, hogy mit kell

nyomozni s a jó nyomozásnál mit kell figyelembe venni s mit nem szabad mellőzni, figyelmen kívül hagyni.

Az a csendőr, aki a büntető törvényt a legalaposabban nem ismeri, jó nyomozó sohasem lehet. Mert nem az a fontos, hogy a gyanúsított a bűncselekményt beismerje, hanem az, hogy a csendőr a vádhatóság részére megszerezze mindazokat a bizonyítékokat, amelyekkel a bíróság előtt be lehet bizonyítani, hogy a gyanúsított teljes egészében elkövette ezt a büntetendő cselekményt, amelyet a törvény büntetni rendel.

Ezután a nyomozás természetes menetét, azt az egymásutánját fogom leírni, amellyel legjobban meg lehet közelíteni a célt: a vádló tájékozására szükséges adatok lehető tökéletes kipuhatólása és a tényállás könnyen áttekinthető, tiszta feltüntetését.

A nyomozás a feljelentés nyomán indul meg. Akár magánfél a sértett, akár más tesz feljelentést, első sorban mindig a panasz *tárgyát* kell megállapítani és azért legelőször mindig a sértettet kell kikérdezni. Leghelyesebb, ha a tényvázlat is a sértett panaszát bocsátja előre.* Ezt nyomban kell követnie a gyanúsított nyilatkozatának, melyből kitűnik, hogy a gyanúsított beismerésben van-e vagy tagad illetve — ami igen lényeges — mivel védekezik? Ez a természetes sorrend, mert a sértett panaszja és a gyanúsított nyilatkozata mint rendszerint két ellentétes álláspont küzd egymással az egész nyomozás folyamán és ez a két álláspont világítja meg azt a vitás területet, melyen a való tényállást keresni kell. Ez a két nyilatkozat mutatja, hogy milyen kérdések azok, amelyeket tisztázni s amelyek valóságát megállapítani kell. A nyomozó csendőr munkáját is ez a két nyilatkozat szabja meg abban az irányban, hogy minő körülmények tekintetében kutasson bizonyítékok után.

Ha a gyanúsított teljes beismerésben van, akkor természetesen csak azokat a tényeket kell megállapítani, amelyek a bűncselekmény tényálladási elemeit képezik.

Minden más esetben azonban a gyanúsított védekezése is ténymegállapítás tárgyát képezi s védekezésre a sértettet meg kell hallgatni. Egy esetben például a gyanúsított azzal védekezett, hogy valóban elvitt a sértett padlásáról több darab akácfa, de nem jogtalan eltulajdonítási szán-

* Az új Szolgálati Utasítás ezt kifejezetten el is rendel. Szerk.

dékkal, mert azokból löcsöket készített a sértettek. E nyilatkozat után beterjesztették a nyomozati iratokat a kir. ügyészségnek, mely természetesen azokat kiegészítés végett visszaküldte, hogy a sértett hallgattassék meg a védekezésre, vagyis arra: igaz-e, hogy részére a gyanúsított az ellopottnak állított akaefákból löcsöt készített, másrészt hogy a gyanúsított tanúkat vagy egyéb bizonyítékokat jelöljön meg védekezésének bizonyítására.

E részben is sokszor hiányosan kapja a vádló a tájékoztatást.

Úgy a sértettet, mint a gyanúsítottat meg kell kérdezni, hogy állításait (védekezését) kikkel, mely tanúkkal vagy minő egyéb bizonyítékokkal tudja bizonyítani s különösen ha a gyanúsított tagad, a sértettet fel kell hívni bizonyítékai megjelölésére s azokat be kell szereznie. Most következik a tanúk kikérdezése.

Ha a csendőr bűnjeleket vesz őrizetbe, mindig meg kell állapítani, hogy azok hol, mikor, kinek a birtokában és milyen körülmények között találtak.

A helyszíni szemléről helyszínrajzot is kell készíteni a lényeges tárgyak vagy a helyszín méreteinek, továbbá az égtájak, valamint a tájékoztatásra alkalmas környezet feltüntetésével. Gondatlanságból okozott bűncselekményeknél (főként ú. n. ipari baleseteknél) a legtöbb esetben nélkülözhetetlen a helyszínrajz.

A kikérdezés foganatosításánál kerülni kell olyan lényegtelen körülményeknek a megállapítását és bejelentését, melyek a feljelentést csak szükségtelenül terjengőssé teszik.

Hogy mi a lényeges, azt a bűncselekménynek a közleményben megállapított tényálladási elemei szabják meg. Ami ez elemek közelebbi meghatározására és az azokat magában foglaló tényállás megértésére szükséges: az lényeges, ami pedig ezen túl van, lényegtelen.

E szerint a vádló tájékoztatására legalkalmasabb az a nyomozás, mely tartalmazza először a sértett panaszát, azután a gyanúsított előadását (védekezését), szükség esetén sértettnek a gyanúsított védekezésére tett nyilatkozatát, majd a gyanúsítottnak azután a védekezésre felhívott tanúknak előadását, továbbá a bűnjelek őrizetbevételére s a helyszíni szemlére vonatkozó adatokat, valamint az egyéb bizonyítékokat.

Lényeges dolog, hogy a nyomozó csendőr ezt a sorrendet megtartsa, mert ezzel biztosítja saját munkájának a rendszerességét s az egész nyomozásnak tiszta áttekinthetőségét is a kir. ügyészség helyes és hiánytalan tájékoztatását.

A nyomozás során a felek és a tanúk kikérdezésénél ügyelni kell arra, hogy a csendőr ne adja a szájába a vallomást a kikérdezettnek, hanem csak legfellebb segítsen neki a visszaemlékezésben p. o. egykorú események vagy mellékkörülmények felémítésével. Ellenkező esetben nem lesz a munkája alapos és megbízható és illetve a jelentés sem lesz reális és értékes.

A leírtakban használt következő kifejezések alatt: a tényállást „meg kell állapítani“, „ki kell deríteni“, „ki kell nyomozni“, „ki kell puhatolni“, stb. azt kell érteni, hogy arra a tényállásra vagy körülményre, amely megállapítást, kiderítést, ki-

nyomozást, puhatolást igényel, ki kell kérdezni a sértettet, gyanúsítottat, a tanúkat s mindenkit, akitől a szóban forgó tényállásra vagy körülményre adatokat, felvilágosítást várhatunk és ezenkívül be kell szerezni az esetleges vonatkozó irások (okiratot, levelet), vagy minden egyéb bizonyítékot.

Nagyon örülnék, ha a csendőrség derék őrsparancsnokai és járőrvezetői a gyakorlati szolgálatban hasznát vennék fejtegetéseimnek.

A golyószóró mint a közbiztonsági szolgálat fegyvere.

Irta: HAZAI IMRE százados.

(1. közlemény.)

1. Rendszeresítésének előnyei.

A csendőrséget, melynek elsősorban feladata a belrend fentartása, a világháború befejezése óta a megváltozott viszonyok új, eddig kevésbé ismert feladatok elé állították.

Az általános elszegényedés, a munkaalkalom csökkenése, az erkölcsök eldurvulása és a féktelen politikai izgatás hatalmas tömegeket sodort a szélsőséges irányzatot vallók táborába. Itt várja már őket a lepénzelt, lelkiismeretlen agitátorok hada, kik könnyűszerrel mérgezik meg a hiszékeny emberek lelkét. Munkájukat tervszerűség jellemzi, tudják, mit akarnak, meg vannak a kitűzött céljaik s az ennek eléréséhez szükséges eszközökben nem válogatnak.

Ilyen előkészítés mellett tört ki 1918-ban is a forradalom, majd 1919-ben a kommunizmus, a németeknél pedig a hetekig tartó Spartacus-lázadás.

Ezeket a tömegmegmozdulásokat hol nyiltan, hol burkoltan a kommunista Oroszország vezetői irányítják, kik okultak az eddigi balsikereken s már évekkal ezelőtt kiadták a jelszót: „Forradalmaitani a falut!“

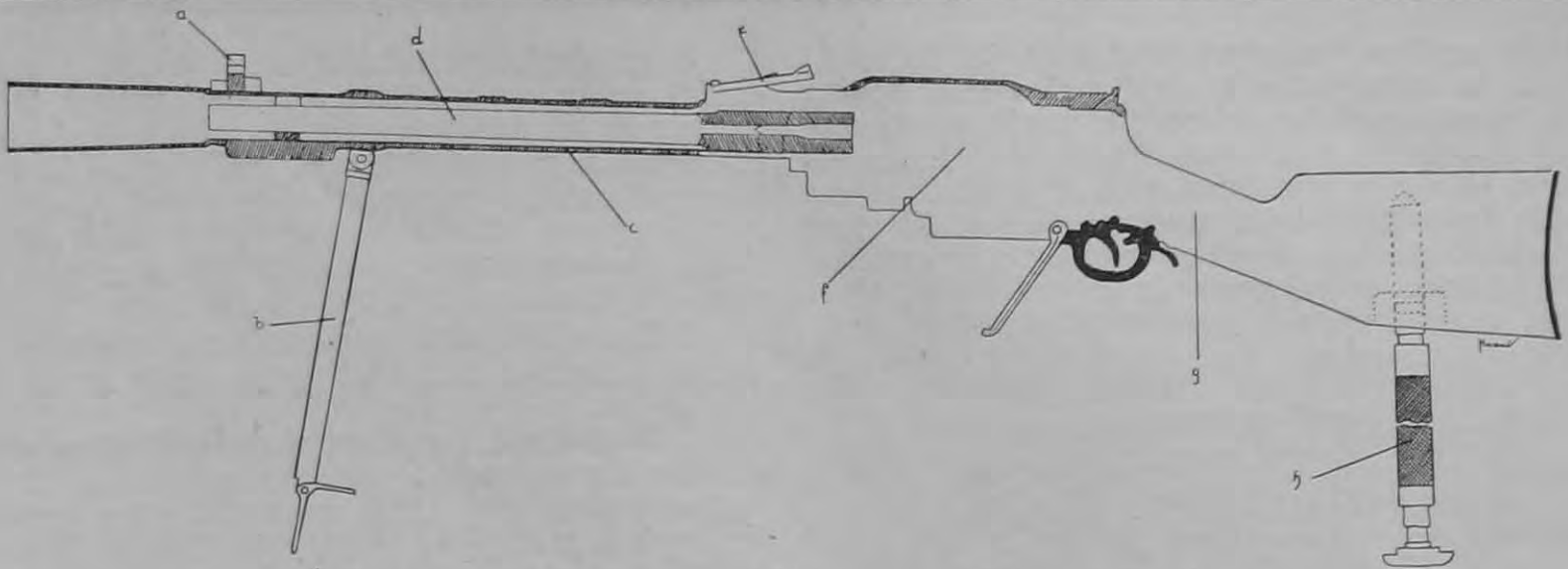
A mult szomorú eseményeiből le kell vonnunk a tanulságot s mindig készen kell lennünk arra, hogy az ország belrendje és a békés munka lehetősége biztosítva legyen.

Egy csendőrőrs, melynek körlete több községre terjed ki, a közbiztonság és a rend legfontosabb támasza a vidéken. Jelenlegi felfegyverzése mellett azonban a csendőrség a tömegmegmozdulásokat, ha azok netán véres zavargássá fajulnának, csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudja leszerelni. Ennek oka főképpen abban rejlik, hogy az ily rendbontó törekvéseket rendszerint szinte katonai tervszerűséggel irányítják.

Kivánatos lesz a csendőrséget egy olyan löfegyverrel felszerelni, mely már egy járőrnek is hatalmas tüzerőt biztosít és szükségtelenné teszi nagy csendőrségi erőnek egy helyre való összpontosítását, vagy éppen katonai karhatalom igénybevételét a rend helyreállítására.

Külföldön, különösen Amerikában, ahol a bűnözők a technika modern találmányaival (gépkocsi, géppuska) küzdenek a rend ellen, a rendészeti szervek már fel vannak szerelve géppuskával, páncélgépkocsival, géppisztollyal s ezekkel néha valóságos ütközetet kell vívniuk.

Nálunk ilyen szempontból a viszonyok rende-

1. ábra.

a célgömb, b villaállvány, c esőköpeny, d cső, e csapóirányzék, f závarzat, g tusanyak, h tusatámasztó.

zettebbek, s ha ma még korai is volna erről a kérdésről, mint szükséges újításról írni, mindenesetre érdemes vele foglalkozni, ha egyébért nem, azért, hogy ismereteinket gyarapítsuk.

A géppuskának a rendészeti szolgálatban való alkalmazása több okból nem volna előnyös. Súlya miatt gondoskodni kellene szállító eszközről (málhásállat, jármű), kiszolgálása sok embert vesz igénybe, beszerzése drága, a kezelőlegénység kiképzése hosszabb ideig tart és szakképzett vezetést kíván és végül a géppuskát szerkezeti tulajdonságainál fogva, a csendőrség keretein belül nem lehetne teljesen kihasználni.

A csendőrségi kívánalmaknak sokkal jobban megfelel a golyószóró, amelyet ideális közbiztonsági fegyvernek tekinthetünk ott, ahol a puskánál hatásosabb harceszközre van szükségünk. Ez súlyánál fogva (8–12 kg.) könnyen hordozható, kevesebb embert vesz igénybe, beszerzése lényegesen olcsóbb, könnyebben kezelhető, s a vele való bánámódot a legénység könnyű szerrel elsajátítja.

2. A golyószóró jellemzése.

A golyószóró a kis egységek tűzerejének a lelke és a gyalogság könnyű fegyverei közül a legfontosabb.

Tűzelhetünk vele rövid sorozatokban és használhatjuk úgy is, mint a puskát, egyes lövésre. Tűzgyorsasága percenként 100–120 lövés. Tölténye azonos a puskatölténnyel. Súlya 8–12 kg. (Amerikában kísérleteznek golyószóróval, melynek súlya 4.1 kg., hordtávolsága 900 m.)

Mozgékonyasága megegyezik a gyalogoséval, mert egy ember könnyen magával viszi. A golyószóróval a tüzet a kívánt tüzelőállásban azonnal a beérkezés után meg lehet kezdeni. Tűzét 1200 m.-en felül alkalmazni tilos, 400 m.-ig a lövész ügyessége szerint mindenféle pontcél lödőzésére hatásosan alkalmazható, 400–800 m. között pedig a rövid időre felbukkanó, kis szökellő csoportok lesznek a golyószóró leghálásabb céljai. 800 m.-en felül a golyószóró szórása már oly nagy, hogy hatása szétforgácsolódik, azonban még ily távolságon is eredményes lehet a tüzelés, ha a golyószóró lövésze ügyes lövő és széles, mély célok lövésére nyílik alkalma.

Az egyes lövés hatása a célban ugyanaz, mint a puskalövedéké, a sorozattűz hatása megegyezik a lazított szoritókkal lövő géppuska hatásával.

Ugyanolyan kis célt mutat, mint az egyes csatár. Lőhetünk vele bármily testhelyzetben (fekve, térdelve és állva) vagy feltámasztva (földhárnyás, fal, kerítés, ablak). Tűzelőállását észrevétlenül tudja a golyószóró lövész elfoglalni s éppen úgy, feltűnés nélkül, elhagyni vagy változtatni.

Nehezen fedezhető fel, miután a jellegzetes sorozattűzön kívül más nem árulhatja el (pl.: a géppuskánál füst- és gőzképződés).

Írányzó készülékre nincs szükség, mert ezt a lövész válla és keze helyettesíti, tehát a cél megkapása és a gyors célváltoztatás ugyanolyan könnyű szerrel történik, mintha puskával lőne. A golyószóró tüze a hordtávolságon belül az ellenség fedetlen és tűzoltalom nélküli előnyomulását megnehezíti, érzékeny veszteségeket okoz és lehetlenné teszi a megállás nélküli szakadatlan mozgást.

Hatása főképen abban nyilvánul, hogy az egységeket tagozásra (kisebb részekre való szétosztásra) s 800 m.-en belül az egyes embert a szökelésre, 100 m.-en alul pedig a lassú térnyerésre (alapos terepkihasználás, kúszás) kényszeríti.

Tüze ellen a leghatásosabb védekezés a terep legalaposabb felhasználása, kis célpont mutatása és a gyors mozgás.

Anyagi hatása állandó, a távolság csökkenésének arányában növekedik.

Erkölcsei hatása különösen nagy, ha az ellenség meglepetésszerűen a golyószóró tüzevel rajtaütünk s annak nagy veszteségeket okozunk. Tartós oldalozó tűz ugyanilyen hatást fog kiváltani.

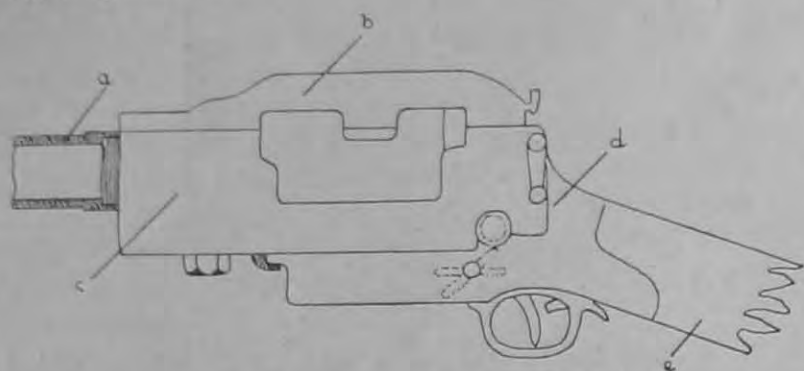
3. A golyószórók szerkezetének alapelve.

A golyószóró olyan önműködő löfegyver, melynél a lövés után a závarzat hátrasiklása, a kilőtt hüvely kivetése, új töltény bevezetése és végül a závarzat előretolása önműködően történik.

Az önműködés lényege a következő:

A lövés közben keletkező gázok hátralökő ereje (mely a puskánál a rugásban nyilvánul) a závarzatot visszatolja olyképpen, hogy a cső és a závarzat között egy hézag támad. Ezen a hézagon vetőd-

nek ki az üres hüvelyek, illetve itt jut be az új töltény a töltényürbe. Ezalatt a zárvázat mögött elhelyezett rugó összenyomódik, majd az új töltény bevezetése után ezen helyzetéből kikapcsolódva, előretolja a zárvázat. Előnye tehát abban rejlik, hogy kezelője mentesítve van a töltés és tüzelési fogásoktól és nincs egyéb gondja, mint a célt pontosan célba venni és a már kilőtt tárat újjal pótolni.

2. ábra.

a csököpeny, b tokfedél, c tok-reisorész, d tok-alsórész, e tusa.

A különböző szerkezetek általában egyszerűek, mert a főtörekvés az, hogy a lövész a golyószórón esett hibát saját maga javíthassa ki.

A golyószóró csöve és irányzéka általában egyezik a puskaéval.

A szerkezet legértékesebb része a zárvázat s itt látjuk a legtöbb eltérést is.

Az elsütés ugyanúgy történik, mint a puskánál. Ha sorozattüzet akarunk leadni, akkor a bilentyűt visszatartjuk.

A zárvázat egyik jellegzetes működése, hogy az utolsó töltény eltüzelése után nyitva marad. A géppuska és a golyószóró között működés tekintetében a különbség abban rejlik, hogy míg a géppuska szerkezeténél és anyagánál fogva a tartós tüzelésre van berendezve, addig a golyószóró rövid sorozatokban tüzel. Erre a megállapításra jutunk akkor, ha összehasonlítjuk ennek a két önműködő fegyvernek a tüzelő gyorsaságát. A géppuska percenként átlag 400—500 lövést ad le, a golyószóró 100—150-et.

Nagy hátránya a golyószórónak, hogy még a legkifogástalanabb működés mellett is csak addig tüzelhet, míg a cső fölmelegedése a megengedett mértéket túl nem lépi.

A cső túlságos felmelegedése ugyanis zavarólag hat a szerkezet működésére és megnehezíti a golyószóró kezelését, növeli a szórást. Ennek megelőzésére két mód áll rendelkezésünkre. Vagy megszüntetjük a tüzet (tüzszünet), vagy csövet cserélünk. A cső túlságosan gyors felmelegedését meg lehet ugyan akadályozni jól működő hűtőberendezés, erős falú cső alkalmazásával, ezek azonban a golyószóró súlyát növelik.

A golyószóró mélyégi szórása (a szórás kúp mag mélysége, mely a lövések 70%-át foglalja magában) többszörösen felülmúlja a géppuskaét, miután hiányzik a szilárd állvány. Főképen ez okból a hosszabb sorozatokban való tüzelést kezelni kell. Ez utóbbit csak akkor fogjuk alkalmazni, ha nehéz harc helyzetben elkerülhetetlen a nagy tüzerő kifejtése, továbbá, ha hálás célok (zárt osztagok) mutatkoznak.

A golyószórótípusok súlya különböző. Mennél kisebb a súly, annál kisebb a találati valószínűség, de ennek ellenében kevesebb számú legénység szükséges a kiszolgáláshoz és szállításhoz és ami a legfontosabb, a golyószóró lényegesen mozgékonyabb (gyors tüzelőállásfoglalás, — állásváltás). Összehasonlítva a puskával, a golyószóró előnyei a következőkben foglalhatók össze:

1. Rövid idő alatt hatalmas tűz összpontosítását teszi lehetővé és módot nyújt annak gyors áthelyezésére.

2. Megkönnyíti a terep alaposabb kihasználását és a lövész kevésbé látható, miután a töltési fogások száma és ezzel kapcsolatban a mozgás lényegesen kevesebb.

3. A tüzelésre kedvező pillanatok azonnal kihasználhatók, mert a lövész minden figyelmét a célra irányíthatja.

4. (Ha 90 lövést adunk le, akkor a golyószóró lövész mindössze 3-szor tölt, ugyanakkor a puskászatár 18 ízben vesz elő tölténytáskájából 1—1 tár töltényt és a zárdugattyút 90-szer húzza hátra és löki előre. Tehát a golyószórós lövész tetemes erő és fáradságot takarít meg a karabély lövéssel szemben.)

Kétségek kívül hátránya a golyószórónak, hogy súlya nagyobb, lőszerrel való ellátása állandó gondoskodás tárgyát kell, hogy képezze, szerkezete érzékeny és sokba kerül.

A golyószóró töltényei tárba töltő kapesba vannak (10, 25, 30 darab) adagolva.

A golyószóró feltámasztására állvány szükséges, miután azt nagy súlyánál és gyors tüzelésénél fogva a puska módjára célratartani fáradságos.

Erre a célra használják a puska támasztékot, mely két villaágból áll és csuklószerűen van a csőre erősítve. Szállítása emberen vagy hátszlovon történik.

Az alábbi táblázat néhány golyószórótípus főbb adatait tartalmazza.

Típus	A töltények		Ürméret mm-ben	Alítámasztás	Szállítási mód	Súly	A rendszeresítő állam megnevezése
	csomagolása	száma					
Tusit mitrailleur	tár	20	8	3 lábú állvány	lövész	9	Francia
Madsen	"	25	7.62	puska-támasz	"	9	Orosz
Browning	"	40	7.62	puska-támasz	"	7	Amerika
Turrer	"	30	7.5	két kar villaállvány	"	8.2	Svájc
Thompson	"	20	7.62	villaállvány	"	6.75	Amerika

4. A Madsen golyószóró szerkezete és működése.

A Madsen golyószóró a világháború előtt az orosz lovasságnál volt rendszeresítve. Itt a Madsen golyószóró egy javított és módosított mintáját ismertetem, melyet a háborús tapasztalatok felhasználásával szerkesztettek meg. (1. ábra). A Madsen golyószórónál a cső és az ezzel összefüggő zár a helybenmaradó alkatrészekben csúszva, hátrafut. A csőnek ezt a hátrafutását a zárra gyakorolt nyomása idézi elő.

A golyószóró helybenmaradó alkatrészeit a 2. ábra mutatja.

Az elmozduló alkatrészek közé soroljuk a csövet, melyet a zárkerethez a csavarmenet erősít. A zárkeretben van elhelyezve a függélyes síkban elforgatható zártömb.

Az elmozduló és a helytálló alkatrészek között összeköttetést a helyretoló kar létesít. (3. ábra.)

A lövés leadásakor az elmozduló részek a löporgázok nyomása következtében hátrasiklanak, majd a zártömb felemelkedik s a töltőúr kinyitása után az üres hüvely kivetődik. A zártömböt a hüvely kivetődése után egy rugó lefelé nyomja, a hátrasiklás pedig befejeződik, ugyanekkor önműködően megindul a helyretolás. Az új töltény bejut a nyitva levő töltő úrbe, melyet azután a zártömb újból lezár.

Töltésnél a 32 darab töltényt tartalmazó, görbe alakú és acélbádogból készült tár a tártartóba kerül, ahonnan a töltények az adogató segítségével jutnak a töltőúrbe.

A tölténytár felillesztése után a jobboldalon lévő töltőemelőt hátrahúzzuk, majd elengedjük. A hátrahúzás következtében az elmozduló részek hátrafutnak és a kakas feszített helyzetbe jut. Az adogató egyet fordul befelé, a benne lévő töltényt a zárkeret töltényrésébe tolja olyképen, hogy most a töltény hüvelyének fenéke a tölténytoló előtt fekszik.

Ha ezek után a töltőemelőt előre engedjük, akkor a helyretoló rugó nyomást gyakorol a helyretoló karra, mely az elmozduló részeket előre tolja, miközben a tölténytoló és az adogató közös munkájának eredményeképen egy töltény a töltényúrbe jut.

Egyes lövés leadásánál a ravaszt minden lövésnél külön-külön húzzuk el.

Az egyes lövés beállításához a tűzszabályozó billentyűt vissza kell húznunk annyira, hogy az a ravasz teljes hátrahúzását megakadályozza.

Ezen berendezés segítségével elérjük azt, hogy a golyószóróval csak egyes lövések adhatók le, vagyis az puska módjára használható.

Sorozattűznél a ravaszt hátrahúzzuk s így tartjuk mindaddig, amíg tüzelni akarunk s amíg a tárban töltény van. A sorozattűz megkezdése előtt a tűzszabályozó billentyűt úgy állítjuk be, hogy az ne akadályozza a ravasz teljes hátrahúzását. A sorozattűzet olyképen szakítjuk meg, hogy a ravaszt előre engedjük.

A golyószóró feltámasztására szolgál a villaállvány, mely csuklószerűen van a csőköpenyre erősítve úgy, hogy arra visszahajtható, mikor is a villaállvány a csőtengellyel nagyjában párhuzamos helyzetbe kerül. A villaállvány vége tompa hegyben végződik, hogy a talajba jól belekapaszkodhassék.

A golyószóró tűzének pontosságát lényegesen növeli a tusatámasztó használata. Ez egy támaszlappal ellátott fémrúd, mely a tusa aljára szerelhető.

Recézett középső részének elforgatásakor a benne elhelyezett csavarmenet segítségével hosszúsága növelhető, illetve csökkenthető.

A tusatámasztó alkalmazásával elérjük azt, hogy a golyószóró szilárdan nyugszik a talajon,

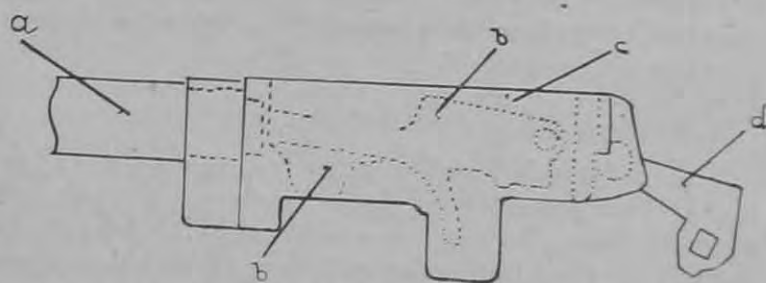
mert két ponton van feltámasztva s a lövész helyzete is sokkal kényelmesebb.

5. A golyószóró kezelése.

A golyószóró lövész, mielőtt fegyverét használja, mindig győződjék meg, hogy az jól működik-e. Ez okból a töltőfogást 3 ízben hajtsa végre, vagyis a töltőemelőt háromszor húzza hátra s közben gondoskodjék arról, hogy a biztosíték zárt helyzetben legyen.

Célozni a golyószóróval többféle testhelyzetben lehet és pedig:

a) *Fekve.* A lövész a golyószóró mögött, annak meghosszabbításában fekszik, szétterpesztett lábakkal.) A villaállvány rugóját kinyitja, az állványt előrehajtja, a tusanyakát jobb kezével átmarkolja s azt előre lefelé nyomja, miáltal a villaállvány belefűrődik a földbe. Balkezelével átmarkolja a tusatámasztó recézett részét s a balkönyökét a talajra támasztja. A golyószóró tusatalpát pedig a jobb vállgödörbe szorítja.

3. ábra.

a cső, b zártömb, c zárkeret, d helyretolókar.

Ha a lövész tusatámasztó nélkül akar löni, akkor a balkéz a tusa alsó részét fogja át olyképen, hogy a jobb kéz mögé jusson. Mindkét kéz erősen a vállgödörbe szorítja a tusatalpat, a könyökök a talajon nyugszanak.

Ez a leggyakrabban használatos célzási mód, mert a golyószóróval való pontos lövést megkönnyíti, a lövész a terepnyújtotta előnyöket jól kihasználhatja és kis célt mutat.

b) *Térdelve* főképen akkor használjuk a golyószórót, ha a tüzelőállásból a terepfedezet (vetés, gaz stb.) miatt, fekvé a célt nem látjuk. A lövész ilyenkor a jobb térdén térdel, a jobb kéz a tusanyakát fogja át, balkéz a tok alsó részét; a bal kéz könyöke a bal térden nyugszik.

c) *Állva.* Ily testhelyzetben a golyószórót megkezdéseknél és akkor használjuk, ha a tüzelő állásból a cél sem fekvé, sem térdelve nem látható. A lövész egy lépést jobbra hátra lép, a test súlya a bal lábon nyugszik, a felsőtest pedig kissé előre hajlik a sorozattűz okozta hátralökés ellensúlyozására. Jobb kéz a tusanyakát fogja át, bal kéz pedig a tok alsó részét.

d) *Hátan fekvé.* Légi járművekre való tüzelésnél használjuk. A hanyattfekvő lövész fejét párnaszerűen támassza alá. Erre a legegyszerűbb megoldás, ha a lövész a golyószórós raj valamelyik csatárát lefekteti s fejét annak hátához támasztja. A kéztartás ugyanaz, mint térdelve való lövésnél.

e) *Ülve* a lövész a puska mögött ül felhúzott térdekkel, könyökei a térdein nyugszanak.

Töltés:

Töltéshez a lövész a tölténytárt a közepén megfogja, azután a tártartó nyílásába illeszti. Eközben hátra lefelé nyomja, első sarkát pedig előre tolja. A tár akkor fekszik helyesen a tártartóban, ha a behelyezés után a tártartó rugó csattanó hangot ad. Ezután jobb kezének tenyerével a fogantyút megmarkolja, erőteljesen hátrahúzza, majd előreengedi és tenyerével ráüt a fogantyúra, hogy az helyzetében rögzítődjék.

A golyószóró megtöltése után a jobb kéz a tusanyakat átfogja. A tok alsó részének baloldalán találjuk a biztosító fogantyút, melyet alsó és felső helyzetbe fordíthatunk el. A biztosító fogantyúval a golyószórót a véletlen elsülés ellen biztosítjuk. Ha a biztosító fogantyú felső helyzetben van, akkor a golyószóró nem sült el.

Űrités:

A lövész a tártartóból kivesszi a tárat, a golyószórót biztosítja és a töltőfogást 3-szor ismételve, a tokfedelelet kinyitja. Ezután a biztosítást megszünteti, a kakast feszteleníti, a fedelet lecsapja és alapirányzékot állít.

Hűtés:

A golyószóró csöve a gyors, egymást követő lövések következtében igen erősen felmelegszik, aminek káros hatása azután abban jelentkezik, hogy a löszabatosság csökken (a szórás megnagyobbodik) és az alkatrészek működésében zavarok állanak be.

A túlságos fölmelegedést hűtéssel ellensúlyozzuk. Legegyszerűbb a léghűtés, mely abból áll, hogy a golyószóróval kb. 10 percig nem tüzelünk.

A hűtés másik módja a vízhűtés. A tömlővel történő vízhűtésnél a lövész kivesszi a golyószóróból a fölmelegedett csövet, az átadja a raj egyik csatárának s helyébe másikat tesz. A csatár az átvett forró csövet reáfekteti 2 tárra, s a tömlő segítségével a cső belsejét és külső felületét addig locsolgatja, míg az arra kerülő víz nyomán gőz képződik.

A hűtést végrehajthatjuk még úgy is, hogy a golyószóróban lévő forró cső töltényürébe és a cső külső felületére öntünk vizet.

Az esetben, ha víztömlővel nem rendelkezünk, a kihúzott forró csövet vízbe, hóba, sárba mártjuk.

Csőcsere:

A tár eltávolítása után a tűzszabályozó billentyűt egyes lövésre állítjuk s a golyószórót kiürítjük. Ennek megtörténtével a zárszeget bal kézzel elfordítjuk és kihúzzuk s a fedelet jobb kézzel kinyitjuk. Most a tusát a szekrényel együtt 90° alatt lefordítjuk s az elmozduló részeket addig húzzuk hátra, míg a zárkeret szabadon nem áll. Ekkor megmarkoljuk a zárkeretet s a csövet a köpenyből kihúzzuk. A tartalék cső behelyezése a golyószóróba fordított sorrendben történik.

A „Madsen“ golyószóró súlya: 8.5 kg.

Kezdősebessége: 720 m./sec.

Lőgyorsaság: 500 lövés/sec.

Használható lőgyorsaság: 100—120 lövés/sec.

A cső élettartama: 15—20.000 lövés (gondos hűtés, kezelés mellett).

6. A golyószóróval való lövés.

A golyószóró lőgyorsasága elméletileg 3—500 lövés percenként, gyakorlatban azonban csak 100—120 lövéssel szabad számolnunk. Ennek az a magyarázata, hogy 100—150 lövés után a cső annyira felmelegszik, hogy azt vagy pihentetni vagy hűteni kell.

Használhatjuk puska módjára, egyes lövésre és sorozattűz leadására.

A sorozattűz (mely az által keletkezik, hogy a ravaszt állandóan visszahúzva, a golyószóróval önműködően tüzelünk) sohase legyen nagyobb, mint 4—8 lövés, mert ellenkező esetben a golyószóró tartós rázkódtatása következtében, a szórás-kúp mag nem fedi a célt, hanem a lövések hosszúak vagy rövidek lesznek. Egyes lövésnél a golyószóró szórása egyezik a puska szórásával.

Sorozattűznél a szórás már nagyobb, aminek több oka van. Az előbb említett ok következtében 4—8 lövésnél hosszabb sorozat tüzelése növelni fogja a szórás nagyságát. Könnyen érthető az is, hogy a szórás legkisebb akkor lesz, ha fekvő villáállvánnyal és tusatámasztóval lövünk és lényegesen nagyobb lesz, ha ezek nélkül állva tüzelünk. Ugyancsak növeli a szórást a golyószóró csövének felmelegedése és elhasználtságának a mértéke.

A sorozattűz lehet ponttűz és szórótűz. Ponttűznél az irányvonalat igyekezünk pontosan a célra tartani, hogy a szórás-kúp mag a célt takarja. Oly célok lödőzésére alkalmazzuk, melyeknek a kiterjedése keskeny.

Szóró tűzzel oly célokat veszünk tűz alá, amelyeknek szélessége a ponttűz szélességi szórásánál nagyobb. Végrehajtásánál a szabály az, hogy az irányvonalat a cél szélességén vagy mélységén egyenletesen vezessük végig.

A golyószóró lőtávolságait és az ezeken belül leküzdhető célokat az alábbi táblázat tünteti fel:

100 m-ig	100—400 m-ig	400—800 m-ig	800—1200 m-ig
lőrészek	az összes	rövid időre felbukkanó kis csoportok	mélység és szélességben kiterjedő, különösen mozgásban levő célok
harcrendű célok			

(Folytatjuk.)

Mint a kő, melynek esését első pillanathban gyenge erővel feltarthatjuk, de mely, ha ezt elmulasztjuk, percenként növekedő sullyal és sebességgel rohan lefelé, s ellenállhatatlan erővel ront s magával ragad mindent, mivel találkozik: ilyen a nehéz szó, melyet felgerjedésünkben kimondunk. Az első percben visszavehetjük; rövid ideig még tőlünk függ, hogy hatását enyhítsük; de ha ez elmúlt, hasztalan minden; az egy szó, melyet meggondolatlanul kiejtünk, felszámíthatatlan sullyal ront le egész életünkre s nincs viszony, mely hatalmának ellenállhatna.

Eötvös.

Össztűz vagy egyestűz.

Irta: LÁDAY ISTVÁN százados.

A Csendőrségi Lapok múlt évi 15., 17. és 23. számában fenti cím alatt fejtegették egyes bajtársak azt, hogy csendőrségi fegyverhasználatok alkalmával melyik tüzelési módot lesz célszerűbb alkalmazni, az össztűz-e vagy az egyestűz.

A kérdés érdekes, mert a lényegében két részre oszló vélemények képviselői igyekeztek minden hathatós érvet felsorakoztatni nézeteik támogatására. Aktuális a kérdés pedig azért, mert az új Gy. Gyak. Szab. megjelenése folytán a csendőrséget annak szellemében kell kiképezni.

E cikk keretén belül én is hozzá nyúlok a kérdéshez, lehetően más nézőpontból próbálom azt megvilágítani.

A 15. számban megjelent cikk lényege alapján véve az, hogy a csendőrségi gyakorlatban, a viszonyokat figyelembe véve, csak az össztűz lehet az egyedül alkalmas tűznem, és pedig azért, mert az össztűz nagyobb tűzfelgyelmet biztosít, morális hatása nagyobb; s így az a kettős cél, hogy az eredmény is eléressék s viszont lehetőleg kíméletesen legyen az keresztül vive, könnyebben elérhető, mint az egyestűznél, ahol a tűzfelgyelem lazább, aminek következtében ártatlan emberéletben könnyebben kár esik.

A 17. számban megjelent cikk írója, — amely cikk lényegével különben egyetértek, — amellet érvel, hogy az egyestűz a helyesebb, mert jól kiképzett csapatnál a tűzfelgyelemnek még a legválságosabb pillanatokban sem szabad csődöt mondania. Másrészt az egyestűznél minden egyes csendőr a maga választotta célra adja a lövéseit és mert tudja, hogy kiket kell kimélnie, ezért úgy fog tüzelni, hogy ennek a kötelességének lehetően meg is felelhessen.

A harmadik cikk, amelyik lapunk 23. számában látott napvilágot, főképpen a tűzfelgyelem szempontjából bírálja a kérdést és ezen alapon arra a meggyőződésre jut, hogy az össztűz lesz a mi viszonyaink között az alkalmasabb tűznem.

Én az utóbbi cikkekre reflektálva akarom kifejezni nézeteimet.

A cikk szerzője lélektanilag igyekszik bizonyítani az össztűz alkalmazása által elérhető nagyobb tűzfelgyelmet, ami alatt azt érti, hogy mintegy zsinórrángatással képes a parancsnok a 15 vagy 25 puskáját egyszerre elsütni, olyan időpontban, amikor annak szükségét látja és csak pontosan addig lönek a puskái, ameddig ő akarja. Különösen a „harcizaj“-t és a „lelkiizgalmak“-at említi meg, mint a lélekre ható olyan fontos tényezőket, melyek azt bizonyítanák, hogy csak össztűzzel lövő csapat parancsnoka tud igazán tűzfelgyelmet tartani.

Én sem a „harcizaj“-t, sem a „lelkiizgalmak“-at éppen a mi viszonyaink mellett nem tartom olyan fontos tényezőknél, hogy azok alkalmasak volnának ezt a kérdést lötechnikai és harcászati vagy mondjuk karhatalmi alkalmazás szempontjából eldönteni.

„Harcizaj“-ról és „lelkiizgalmak“-ról beszélhetünk egy későbbre menő küzdelemben, ahol fegyver-fegyver ellen, gép-gép ellen, ember-ember ellen stb. küzd, de egy botokkal és én nem tudom még milyen, alapján véve ártalmatlan fegyverekkel, szervezetlenül és rendszer nélkül fellépő tömeg a

szó igazi értelmében vett harcizajt nem fog halatni, legfeljebb kiabálni, abcugolni és hangoskodni fog, ami lehet, hogy a csendőrfülnek kellemetlen, de a csendőrszívre megfélemlítőleg nem hathat. Ez igaz, hogy individuális dolog és aszerint, hogy ki milyen fából van faragva, jobban vagy kevésbé reagál reá, de nagyon lebecsülnék önmagunkat, ha ezek között a viszonyok között is túlaggodalmasan figyelembe vennők az ilyen „harcizaj“-t és a „lelkiizgalmak“-at.

De tegyük fel, hogy lesz harcizaj és lesz lelkiizgalom, minthogy kétségtelenül ez utóbbi bizonyos mértékben jelentkezni fog. Különösen ez utóbbi fontos úgy lötechnikailag, mint fegyelmi szempontból.

Mi is az a „lelkiizgalom“? Egy indulat, érzelmeink rendkívüli működése. Ebben az esetben, ha egyszerűen fejezem ki magamat, nem egyéb, mint egy igen alacsony fok a félelemnek; egy olyan foka, amelyik nem hatalmaskodott el rajtunk, hanem önfegyelmünk következtében el van fojtva. Tehát aszerint, hogy azok az események, amelyek ezt előidézik, hogyan alakulnak és mennyire fegyelmezett a csapat (milyen mértékben van felvértezve a kiképzés okszerű munkája által ezek ellen az izgalmak ellen), aszerint fog ez az indulat is hol magasabbra, hol alacsonyabbra szökni benne. A gyakorlatban tehát akkor lesz a csendőr, vagy akkor lesznek a csapat tagjai a legizgatottabbak, amikor az őket fenyegető veszély a legnagyobb. Tehát amíg a tömeg vagy csoport támad. Ha a támadás megszűnt, valószínűleg a csapat, illetőleg az egyének izgalma is alább száll.

Az új csendőrségi Szolgálati Utasítás (Szut.) határozványai szerint a fegyvert lehető kímélettel és csak a cél eléréséig kell használni.

Egy támadó (ellenszegülő) tömeggel szemben, eltekintve az egyéb közbiztonsági tennivalóktól, mi lehet más a cél, mint a támadás visszautasítása és a tömeg szétosztatása.

Ilyen esetben a cél szentesíti az eszközt. Tehát nem azon kell mindenáron aggodalmaskodni, hogy vajjon lehető kímélettel alkalmazom a fegyvert, hanem minden erőmmel azon kell lennem, hogy a célt elérjem. Ha helyesen magyarázzuk a „lehető kímélet“-et, akkor azt hiszem, főképpen nem erre az esetre érthetjük, hanem elsősorban olyan esetre, amikor egyes emberekkel szemben használ a csendőr fegyvert s rendszerint akkor, ha nem löfegyvert, hanem kevésbé veszélyes fegyvert, vagyis kardot vagy szuronyt, amikor a vágást vagy szúrást olyan testrészekre (pl. a végtagokra) irányítja, amelyek kevésbé érzékenyek, de amellet az élendő célt, — vagyis a támadásra képtelen állapotba való helyezést, — biztosítják. A löfegyverrel már nehéz lesz pontosan kiszámítani a lövés irányát és úgy is találni, hogy pontosan a karját találja el a csendőr az ellenszegülőnek, mert ugyanakkor más testrészét és különösen tömegben másokat is érhet a lövedék. Tehát egy tömeggel szemben alkalmazandó fegyverhasználatnál, mint ahogy azt a Szut. is előírja, lehetően az aggodalmakat, asszonyokat, gyermekeket stb. kímélni kell; erre értem én a lehető kíméletet.

Ezek után kérdelem: vajjon hogyan tudom én a kíméletre szorulókat jobban megkímélni, ha pontos, célzott lövéseket adnak le az embereim, amikor

kiválasztják a legveszedelmesebbeket, a legjobban hangoskodókat és a Lőut. határozványaihoz képest önállóan választott célpontra és hosszabb vagy rövidebb ideig tartó célzással tüzelnek, vagy egy elég gyors egymásután következő Cél! Tűz! vezényszóra sokszor csak talán találomra sütögetik el a puskáikat. Azt hiszem, ez feleletre nem szorul.

Ezekután a tűzfigyelemről szeretnék egy-két szót szólni.

A Gy. Gyak. Szab. 203. p. kétféle módon alkalmazható egyestűzet ismer és pedig: *csatártűzet* és a *vezetett tűzet*.

A csatártűz lényege az, hogy a csatárok önállóan választott céltárgyra, önállóan állított irányzékával tüzelnek.

A vezetett tűznél a parancsnok jelöli meg a céltárgyat és az irányzékállást.

A 248. p. szerint *csatártűzet* mozgékony, nehéz, rosszul látható és pillanatokra felbukkanó célok ellen, *vezetett* tűzet pedig át nem tekinthető terepen olyan célok ellen, melyet a golyószóró nehezen talál meg, golyószórók pótlására, hirtelen felbukkanó ellenségre, tűzzel való rajtaütésnél és a tűzfigyelem helyreállítása céljából rendeljen el a parancsnok.

A Lőut. 81. szerint, ha a viszonyok az egyes lövések megfigyelését lehetővé teszik, akkor a csatárok önállóan választhatják vagy változtathatják a célpontot.

A tűzfigyelem, szerintem, nemcsak abból áll, hogy a csapat csak parancsra kezdje meg, vagy szüntesse be a tüzet, hanem ezenkívül kiterjed még arra is, hogy a csatárok a célt helyesen válasszák meg (vagy a megparancsolt célra tüzeljenek), az irányzékot helyesen állítsák (öntevékenyen: Gyak. Szab. 205. p.), vagy parancsra, és hogy a tűzgyorsaságot megfelelően szabályozzák. Sohasem szabad elhamarkodottan, célzás nélkül tüzelni és a lövések megfigyelését elhanyagolni.

Mindezek alapján nézzük, vajjon van-e aggodalomra ok a mi viszonyaink között az egyestűz alkalmazásánál, különösen abból a szempontból, hogy a támadás megszünésekor, vagy a tömeg menekülésekor éppen a harcizaj és a lelki izgalmak miatt csak késve fogják a csendőrök a parancsnok tűzbeszűntető parancsát teljesíteni.

Szerintem nincs ok az aggodalomra. A Szut. határozványaiából minden egyes csendőrnek tudnia kell, hogy a fegyver csak az elérendő célig használható, tehát menekülőkkel, vagy olyanokkal szemben, akik az ellenállással felhagytak, nem alkalmazható. De a csatárnak sem szabad tüzelnie, ha a cél eltűnt. Tehát, ha a harcizajban (lármban) minden egyes csendőr nem is hallaná a tüzet szűntess parancsot, amit különben minden csendőrnek (csatárnak) ismételnie kell, még akkor is éppen a tűzfigyelem és az utasítás követeli meg tőle, hogy a menekülőkkel szemben már ne használja fegyverét. De tovább menve, tegyük fel, hogy mindezek dacára egy-két elragadtatott csendőr nem átallaná menekülőkre is tüzelni, vajjon hány lövést adhatnának le? Azt hiszem, nem sokat s ez az egyedüli ok nem volna elég arra, hogy a lötechnikailag jobban alkalmazható egyestűzet az ösztűzzel helyettesítsük. De nem is valószínű, hogy ez az eset előforduljon, csak mint kivételes esetet említhetem, hiszen lélektanilag sem indokolt; a támadás megszűntével a csa-

pat izgalma is minden bizonnyal alábbszállt, önérzete emelkedett, az egyesek magatartása biztosabb lett. Szóval nyugodtabbak az emberek s nyugodtabban viselkednek, tehát jobban kézben tarthatók.

Az elősoroltak alapján, azt hiszem, nyugodtan megállapíthatjuk, hogy az egyestűz alkalmazása a csendőrségi viszonyok között is, úgy lötechnikai, mint harcászati (karhatalmi) szempontokból alkalmasabb lesz, mint az ösztűz.

Azt viszont, hogy az egyestűzet a parancsnok milyen módon alkalmazza, mindig a helyzettől fog függni. Sokszor a vezetett tűz, de elég gyakran a csatártűz is alkalmazást talál.

Ezekkel kapcsolatban ki kell térnem még a „szuronyt szegez” és a „kézitusa” kérdésre is. A „szuronyt szegez” fegyverfogás, nézetem szerint, teljesen elavult és a mai viszonyok között semmi célt nem szolgálhat.

Egy tömegnek szuronnyal való szétesztatása, azt hiszem, még a laikus előtt sem tűnik fel egyébként, mint ókorbeli hadműveletnek, ahol a falanxok egyszerűen letiporták az ellenséget. Itt arról van szó, hogy a tömeg vagy tartva a következményektől, még mielőtt a szuronyhasználatra kerülne a sor, megugrik, vagy pedig ellentáll, s akkor cselekedni kell. Ez pedig abból fog állani, hogy azt, aki nem tágit, szuronnyal, esetleg puskatussal kényszerítik a távozásra, illetve az ellenszegülés abbahagyására, már pedig azt a merev „szuronyt szegez” fegyverfogással nehéz lesz megtenni. Itt a lényeg különben sem ott van, hogy „szuronyt szegez”-nek, vagy „kézitusa”-hoz kész”-nek hívjuk a vezényszót, mert ez csak alaki célt szolgál, hanem a végrehajtás módjában. Már pedig azt tudjuk, hogy a végrehajtás mozgékonyaságot kíván s azt is megkívánja esetleg, hogy a fegyvert többféleképpen, szúrásra, ütésre, végső szükségben lövésre is használja a csendőr. Ezt a „szuronyt szegez” helyzetből kevésbé lehet megtenni, mert ha a vezényszó szó szerinti értelmét vesszük, akkor a végrehajtást is aszerint kell érteni, vagyis egy merev fegyverfogást, amiből újabb vezényszó nélkül a csendőrnek elmozdulnia nem volna szabad. Viszont a „kézitusa”-hoz kész” vezényszóra elfoglalt helyzet mindenféle harci cselekményt, még birkózást, rugást, stb. is megenged. De itt sem a „kézitusa”-hoz kész” vezényszón van a lényeg, mert az csak alakiságot, a kiképzés célját szolgálja.

A csendőr kard- vagy szuronyfegyver használata nem egyéb, mint *kézitusa*. *Kézitusa*, melynek a végrehajtási mozzanatai bizonyos kíméletet kívánnak, mert hiszen nem ellenségről van szó, hanem ellenszegülő, elkábított, félrevezetett, indulatok által hajtott véreinkről, de, nézetem szerint, ezek a tekintetek csak addig jöhetnek figyelembe, amíg azok a végső cél érdekeibe nem ütköznek. A kiképzés szempontjából fontos az, hogy a gyakorlatban előforduló minden eshetőséggel számoljunk, tehát olyan esettel is, amikor a Szut. által hangoztatott kíméletes fegyverhasználati módot, a körülmények kényszerítő volta miatt már nem alkalmazhatjuk.

De arra is kitér a Szut., hogy vannak olyan esetek, amikor a csendőrnek fegyverét tekintet nélkül, olyan erélyesen és olyan módon kell használnia, hogy bármilyen válságos helyzetekben is megállja a helyét. Itt nem mulaszthatom el, hogy a cikkem elején hangoztatott kiképzés céltudatosságára utaljak, melyben az önfegyelemre s ezzel kapcsolatosan

a bátorság nevelésére kell nálunk, a csendőrségnél is, nagy súlyt fektetni, mert a csendőrnek egyesekkel, vagy akár tömegekkel szembeni végső fellépése tulajdonképpen nem lesz egyéb, mint kézítása.

Nem akarok a lapunk 23. számában megjelent cikk írójával mindenáron vitatkozni, de, azt hiszem, tévesen mérlegelhetette azokat az eshetőségeket, amelyek az ilyen fegyverhasználati eseteknél figyelembe jöhetnek. Ugyanis szószerint ezeket írja: „A gyakorlatban eddig helyes, és kimenetelében üdvös volt, egy-egy felizgatott tömegnek, — melynek magatartása erélyesebb fellépést nem követelt — szuronnal való szétosztatása. Miért kellene ehhez kézítés? Ha nincs más vezényszavam, mint „Kézítéshez kész!” s „Hajrá!”, a csendőrnek, sportutasításunk értelmében, kíméletlen támadással akként kell tömegben álló ellenfelét megtámadnia, hogy az azonnal harc képtelenné váljék. Nem hiszem, hogy volna parancsnok s végrehajtó, kik a csendőrségi szabályainkban előírt fegyverhasználatnál tanúsítandó köteles kíméletet szem elől tévesztenék, de viszont ez esetben sportutasításunk hivatkozott szakaszaival kerülhetnek ellentétbe“.

Félreértések elkerülése végett szükségesnek tartom hangoztatni, hogy a szuronyos puskának, mint döfőfegyvernek, a használata jön ilyen esetben is elsősorban számításba. A puskatúsok ütésre, vagy lökésre való használatát azért említettem, mert a körülmények annak ilyenmódon való használatát is indokoltta tehetik. Erre különben is módot nyújt a Szut. nevezetesen akkor, ha a csendőr és több ellenszegülő között dulakodásra kerül a sor, amikor is kényszerűségből, a cél elérése végett, de a fegyverbecsület megóvása szempontjából is, szükséges, hogy a csendőr fegyverét olyan módon használja, ahogy a célt, vagyis a támadásra képtelen helyzetbe való helyezést, könnyebben elérheti. Ha ezzel, mint a gyakorlatban előforduló eshetőséggel számolnunk kell, akkor az is szükséges, hogy csendőreinket az ilyenmódon való fegyverhasználatra kiképezzük. Régebben ezt a célt volt hivatva szolgálni a szuronyvívás, napjainkban a kézítésének (közelharcnak) a szuronyharcban való kiképzési része. (Kat. Sport. ut. A. fej.). Tehát a lényeg nem ott van, hogy hajdanában „szuronyvívás“-nak neveztük, ma pedig „szuronyharc“-nak, mert lényegében mind a két kiképzési mód a szuronyos puskának a használatát volt és van hivatva szolgálni. Az utóbbi mindenestre a modern követelményeknek megfelelőbben, de mind a kettő harcra képezte és képezi a csendőrt (katonát).

Azért, mert a Kat. Sport Ut. azt mondja, hogy a kézítása nem más, mint test-testnek élet-halálharc és hogy az ellenfelünket már az első szúrással semmisítsük meg, miért nem lehetne a tömegeket a Kat. Sport Ut. határozványaihoz tanultak szerint szétosztatni, nem értem. Hiszen a Szut. kimondja, hogy lehető kímélettel kell eljárni a fegyverhasználatnál s miután a viszonyaink azt kívánják, a csendőr ezeknek a figyelembevételével használja a fegyverét.

Itt, nézetem szerint, arról van szó, hogy használom-e a fegyveremet, vagy nem. Intelligenciát követel annak megítélése, hogy milyen fegyvert használok. Nevezetesen a kevésbé veszélyes kardot, vagy szuronyt, avagy löfegyvert. A karhatalomként fellépő osztag parancsnoka fogja ezt eldön-

teni. Ha a parancsnok arra határozza el magát, hogy szuronnal oszlatja fel a tömeget, akkor ezt elrendeli. A végrehajtás részleteibe már csak nehezen érvényesítheti befolyását, itt az egyes egyének (csendőrök) szerepe lép előtérbe. Mielőtt a parancsnok döntene a fegyverhasználat felett, a Szut. határozványai értelmében az egyéb kényszerítő eszközöket kell alkalmazni. Ilyen esetben ezen lehet a hangsúly abból a szempontból, hogy kíméletesen járjon el, mert hiszen ha már fegyvert használ a csapat, akkor kissé kétes szerepet játszik a kímélet. Ugyanis felfogás dolga, hogy kíméletnek nevezzük azt, hogy valakit karonszúrtnak, vagy mellbe. Mindenesetre kíméletesebb az előbbi. Azt hiszem, ez nem annyira tömegekkel szemben, mint inkább egyesekkel szemben való fegyverhasználatnál játszhat szerepet. Azért, mert az a tömeg, amelyik az egyéb kényszerítő eszközökre nem tágitott, ezzel kifejezésre juttatta azt a szándékát, hogy tettelesen fog ellentállani. Vagyis igyekezni fog az eljáró csendőrt megtámadni, körülfogni, lefegyverezni, amikor is egy tömegben majd nehezen lehet mérlegelni, hogy a sok támadó közül mindegyikének a karját, vagy a lábát szúrja meg a szorongatott csendőr. Itt, nézetem szerint, igenis tekintet nélkül a kíméletre, erélyesen használja fegyverét szúrásra, lökésre, ütésre és a végső esetben lövésre. Persze, másként áll ez az eset, ha a tömeg a szuronyok megvillanására, vagy az első sebesültek jajaira már szétszalad. Ekkor már lehet válogatni a még ellenszegülők között s azoknak a kímélet szempontjából alkalmas testrészei között. De különösen más az eljárás egy járőrnek egyes vagy egy-két ellenszegülővel szemben való fellépésénél, mert itt is rendszerint van mód arra, hogy a fegyvert ne kíméletlenül használja a csendőr. Mindezekről eltekintve, ha a csendőr fegyvert használ, azt a szükség határain belül erélyesen tartozik használni. Tehát, nézetem szerint, nem ebben van a kímélet, hanem abban, hogy milyen fegyvert használ.

Mindez különben a Kat. Sport Ut. határozványaihoz sem fog ellenkezni, mert az említett utasítás célja a harcban való fölényességre való nevelés. Az alaki gyakorlatok csak ezt a célt szolgálják. A kézítésében minden jó, ami a fölényt biztosítja. (48. p.) Tehát, ha a csendőr a Kat. Sport Ut.-ból tanultakat a gyakorlatban csak a Szut. határozványai által megengedett mértékben használja és célt ért, ez a Kat. Sport Ut. szellemével nem fog ellenkezni.

Tehát szükséges a Kat. Sport Ut. oktatása, mert ez sem egyéb, mint az ember ember elleni harcra való oktatás, nevelés.

Hogy a fegyverhasználatok rendezetlen tömeggel szemben a katonai Sport Ut. határozványai szerint való eljárást megkívánják, igyekeztem bizonyítani. Arról, mert egészen természetesnek tartottam, nem is emlékeztem meg, hogy fokozottabb mértékben áll ez egy felfegyverzett, szervezett tömeggel szemben. Ugyanis a Szut. szerint a fegyveresen fellépő szervezett tömeggel szemben a csendőrség a rendelkezésre álló összes harcászati eszközöket a harcászati elvek szerint köteles használni.

A honvédségi utasításokban, tehát a Gyal. Gyak. Szab., Lőut., Kat. Sport. Ut. stb.-ban, foglaltak a megváltozott viszonyoknál fogva igen ügyesen alkalmazhatjuk a csendőrségi szolgálatban is,

ha azokhoz nem ragaszkodunk mereven, hanem azokat a mi utasításainknak, elsősorban a Szut. követelményeinek megfelelően a csendőrségi sajátos szolgálat igényeihez mérten alkalmazzuk.

Igaz, hogy az említett szabályzatoktól eltérni nem lehet, mert azokat meg nem változtathatjuk, de a bennük foglaltakat sem alkalmazhatjuk a gyakorlati csendőrségi szolgálatban szószerint. A mi utasításaink, elsősorban a Szut. határozványai szolgálnak irányadóul. De mert ez az utasítás határozott útmutatásokat nem tartalmaz arra nézve, hogy a gyakorlatban miként kell a részletekre is kiterjedni, szükséges lesz egy olyan utasításnak kiadása, amely a csendőrség sajátlagos szolgálatát tekintve, pontos útmutatásokat ad majd az ellenszegülések leküzdésének gyakorlati keresztülvitelére.

Akaratszabadság és büntetőjogi felelősség.

Irta: Dr. KRANTZ DEZSŐ altanácsnok ügyész.

Akaratszabadság, kifejezőbben: akarat szerinti emberi cselekvés és e cselekvés miatti felelősséggel, számadástétellel tartozás párhuzambaállításánál a kérdés magva abból sarjad ki, vajon olyan lény-e az ember, aki szabadon határozza el magát a jóra vagy a rosszra, valaminek megtevésére vagy meg nem tételére, avagy, hogy lenyügözött, kényszer alatt álló, annak engedelmeskedő, tehát akarat nélküli báb-e? Hogy mi sodák azok az erők, amelyek az embert elhatározásra, cselekvésre indítják s végül, hogy minő jogon vonhatja felelősségre egy vagy más cselekményeért az embert az államban testet öltöt társadalom?

Minden emberi cselekvésben, az oly egyszerűen is, négy tényező egybehátását észlelheti vizsgáló szemünk: a célt, az indító okét, az akaratét és a véghezvitelt.

Cél a cselekvésben. Nem egyéb, mint valamely dolognak vagy eseménynek elgondolása, mely tehát külső vagy belső, határozott vagy határozatlan, egyszerű vagy bonyolult. Mint képzet, gyakran homályos: alig sejtethetően húzódik meg az ember cselekvésében. Ilyenkor ösztönösen, belső, szervi stb. ösztönökből cselekszünk. Az utánczás ösztöne a példa befolyásának enged s annak nyomán cselekszik. Ha a fiziológiai vagy szellemi háilam bennük ugyanaz, az idegen cselekvést utánozzuk; bár többnyire, mint halvány másolatát. Gyakran tévedünk a cél tartalma, következményei, az elérésére szolgáló eszközök és erőnk elegendősége tekintetében. A történelmet az élet tanító-mesterének hirdetiük, és mégsem követjük tanúságait. Kevés ember, ki teljesen megérti embertársát, még ha rokon is az vagy jóbarát, mert emberi érzés- és gondolatvilága, érdeke különböznek egymástól.

De, ha a cél tisztán áll is előttünk, nem törekedhetünk feléje *indító ok* — motívum — nélkül. Ez a motívum érzésben, cselekvési kedvben leli gyökerét. Kedvben, mely Spinoza meghatározása szerint a cselekvésre szolgáló készség felfokozása. A kedv növeli az élet öntudatát. Élettanilag fokozott vértóduásban nyilvánul, mely a leginkább érdekelt szerv felé árad. A testtől erednek az érzéki ismert öröme, az evés, ivás, alvás, a mozgás, a nyugalom, a meleg és a napfény, a látás, hallás, szaglás öröme s a nemi élvezet. Sőt, ha a kedv a lelket hatja át, az érzésbeli tudat mégis bizonyos tevékenységgel, az izmok feszülésével vagy elernyedésével, az idegmolekulák megélénkülésével vagy megnyugvásával van egybekötve. Így vagyunk az ismeretek és a tudás, a hatalom, a becsület, a tetszési vágyás, a szerelem és az erkölcs kedvérével. Jóleső, emelkedett a hangulat, ha oly erőinket szabadítunk föl, melyeket addig kellően megismerni, felértékelni nem tudtunk. A katonák szabad dalolása könnyebbé, kitarthatóbbá teszi a menetelést, a hangban rejülő erő tudatának felismerése megörvendeztet, a dalam és a szöveg emeli a kedélyt. Ellenben menekülni

iparkodunk a kedvetlenség érzete elől, mert erőnk korlátozását, megzavarását, befolyásolását jelenti. Minden törekvésünk a bajtól, fájdalomtól való szabadulás, mely a műveletlen „Naturmensch“-nél kiáltásban, sóhajokban, szitkozódásban nyilvánul; a művelt embert viszont érzésben, elhatározásban, gondolkodásban hangolja mássá, lankasztja el.

A cselekvés létrejöttének további — sem a gondolat, sem az érzéssel egybe nem eső — tényezője az akarat. Ez a legfontosabb elemi ereje a léleknek. Mint ilyen általában gyenge s ezért akaratunk edzését, fegyelmzését már a legzsengőbb gyermekkorban kell megkezdeni. Locke szerint az emberek kilenc-tizedének jó vagy balsorsát a nevelés dönti el.

Az energikus, céltudatos cselekvés elsősorban táplálkozással, mozgással és nyugalommal harmónikus edzett testet kíván. Ép testben ép lélek! A legjobb nevelőeszköz erre a munka, legyen az akár testi, akár szellemi, mert igénybe veszi, foglalkoztatja, engedelmessé teszi az izmokat és idegeket és edzi magát az akaratot is. „A munka balsama a vérnek, a munka ferrása az erénynek“ — mondja Herder.

Az akaratfejlesztés másik eszköze az oktatás, úgyis mint elméleti felvilágosítás, úgyis mint gyakorlati példaadás. Elsősorban a család, az otthon az, mely megteremt az embert. Ott nevelődnek benne a társadalmi erények és bűnök. Akaratalakító hatásához hozzájárul a társaság befolyása, melyben élünk. A társas érintkezés észrevétlenül erősíti vagy gyengíti, nemesíti vagy megrontja akaratunkat. Egy tetterős, szorgalmas, tiszta jellem már pusztán jelenlétével is nevel. Téves a „nil admirari“, semmit se csodálni! Ellenkezőleg, akaratunk és jellemünk fejlesztésének nincs valamely kitűzött eszménynél alkalmasabb segédeszköze. Themistokles Miltiades babérait látta maga előtt és Thukydides könnyekben tört ki a lelkesedéstől, midőn neki Herodotos történeti művét felolvasta. Nagy emberek tette, szava, gondolata, öröme és szenvedése, törekvése és bukása századokkal haláluk után is foglalkoztatják az emberiséget. A tudomány és valóság vértanúi hosszú idők múlva, azután is példaképül szolgálnak, hogy hálátlan, rövidlátó, vagy fanatikus kortársaik őket félreismerték és üldözték. A martirok vére — mondja Tertullianus — az egyház magva. Hozzátehetjük, az igazságé általában.

Az akarat pozitív nyilvánulásaként, mint a cselekvés negyedik és utolsó tényezője: a *véahezvitel* jelentkezik. Az a tevékenység, mely a célt a képzeletből a valóságba ülteti át. Ennél vagy csak szellemileg tevékenykedünk, mint a szemlélődésnél, vagy testileg, mint pl. valamely tárgy felemelésénél, vagy mindkét irányban, mint a legtöbb bonyolultabb cselekvésnél. Ehhez a tevékenységhez szorosan hozzáilleszkedik a cselekvés kivihetőségének és következményeinek a kritikája, nehogy oktalanságot, erkölestelenséget kövessünk el. Mert a társadalmi rend érdekében cselekvésünk eszközeiért és következményeieit felelősek vagyunk, beszámítás alá esünk.

Beszámítás alatt itt valamely cselekvés értékének avagy értéktelenségének a cselekvő egyén viszonyából való bírálatát értjük. Mint látni fogjuk, akkor teljes értékű, ha valóban folyománya a cselekvő szabad elhatározásának. Ami a célkitűzést illeti, hiányozhatik belőle a kivihetőség egyéb — egyéni, társadalmi, erkölesi stb. — értékeinek a tudata. Az indító ok is meghatározza felelősségünket. Ha valamely cselekvés indító oka elfogadható, de vagy a kivitel volt hiányos, vagy akarat gyengeségünk, vagy külső akadályok folytán nem voltunk kellően tájékozottak a cél felől, cselekvésünket a méltányos bíró eme enyhítő körülmények figyelembevételével fogja elbírálni.

A beszámíthatás előfeltétele az *akarat szabadsága*. Szabadság külső — gyakorlati, társadalmi, politikai — értelemben, melynek ellentéte a kényszer. Aki magát korlátozottnak, gúzsba kötöttnek érzi, nem mozoghat szabadon, külsőleg sem szabad. Ez a szabadság külső hatalom által elhatárolt területekre tagozódik. Beszélünk szabadságvesztésbüntetésről, mozgási-, vallás-, sajtó-, szólásszabadságról. Mindezek viszonylagos értékek; ám még sem korlátlan szabadságok. Csak egyhez nincs hozzányúlás: a gondolkodás szabadságához. „Gedanken sind zollfrei!“ Szabadság, fékezhetetlenül csapong és ha eszmei mivoltában megmarad, tehát semmi külső gonosz cselekményben vagy tiltott mulasz-

tásban nem nyilvánul, bármennyire bűnös legyen is, hozzáférhetetlen a földi bíró számára.

Ezért itt a pszichológiai értelemben vett szabadsággal foglalkozunk. Azzal, mely az akaratnak és minden erkölcsi cselekvésnek az előfeltétele. Szabad-e az akarat, vagyis jogosítva és kötelezve vagyunk-e önmagunkat is felelőssé tenni valamely cselekvésért, avagy tisztára gépszerűen cselekszünk-e a Természet rendjében uralkodó ok- és okozati összefüggés végtelen láncolatának parányi részecskéje gyanánt? Wundt ezt a szabadságot úgy állítja be, mint az embernek képességét cselekvése indító okainak öntudatos meghatározására. Önünk mindenekelőtt a külső és belső benyomásokat ragadja meg, a képzeteket és ösztönöket bírálja, magát egyre vagy másra elhatározza és csak ezután hajtja végre szándékát, amennyiben az agy bizonyos pontjára való reáhatással a motorikus idegeket és általuk bizonyos izmokat mozgásba hoz. Ez a folyamat tudatos abban a tekintetben, hogy nemcsak megindító, kezdeményezői vagyunk ezeknek a bonyolult egymásrakövetkezéseknek, hanem a véghezvitel folyamata alatt is megmászhatjuk elhatározásunkat s ezzel járó cselekvésünket. Érezzük a megbánást oly tett után, melyet önmagunk is botornak vagy erkölestelennek ítélünk. Szabadságunkra mutat, hogy a teremtett lények közül egyedül az ember választhatja önként a halált s ezzel tagadásba veszi a létfenntartás ősi ösztönét. Az az erkölcsi törvény, mely az „akarnod kell” elhatározását költi fel lelkiismeretünkben, a nem-akarárs lehetőségét szintén feltételezi. Mérgezésnél nem a mérget okoljuk, amelynek hatása okozta a mérgezési halált, hanem a mérgezőt tesszük felelőssé.

Az *indeterminizmusnak* ezzel a felfogásával szemben* a deterministák érvelése az, hogy a szabadság tudata ép úgy lehet pusztá illúzió, mint annyi más, aminek reális voltáról évszázadokon át meg volt győződve az emberiség. Vagy ha mérlegel és határoz is az ember, mégis az elhatározást motivumok, azaz külső és belső behatások érlelik meg benne. Amde ez egyúttal magába öleli azt a tudatot, hogy miként az erősebbnek, úgy engedhetünk a gyengébb hajlamnak is, sőt hatalmunkban van azt tetszésünk szerint módosítanunk, megváltoztatnunk.

Az akarat szabadságot — ez is a deterministák egyik érve — az emberi jellemmel sem lehet összeegyeztetni. Ha ugyanis az ember ugyanazon körülmények közt másként cselekednék, mint ahogy cselekedett, szó sem lehetne akaratáról, megbízhatóságáról, neveléséről, képzettségéről. Am, eltekintve attól, hogy e felfogásnak a szabadság és önkény fogalmi azonosítása az alapja, a jellemképzés mégis csak az önuralomra nevelésen, az énnel a veleszületett hajlamokkal és törekvésekkel való szembeállításán, érvényrejuttatásán nyugszik. A jellem ugyanis nem lezárt, változhatatlan valami, hanem csak kialakuló sajátosság, melynél az emberi szellem hatalma abban domborodik ki, hogy alakíthatja, változtathatja jellemét tetszése szerint.

Felhossa a determinizmus a korlátlan akarat szabadsággal szemben a mindenségben uralkodó okozati összefüggést, amellyel — szerinte — az akarat szabadságot nem lehet összeegyeztetni. Azok a törvények, — mondja Büchner — melyek szerint a Természet igazodik, az anyag mozog és építőleg vagy rombolólag szervek és szervetlen vegyületeket létesít, változhatatlanok és örökkévalóak. A tömeg fölött kizárólag a szükségesség uralkodik. A Természet törvényei szerint igazodik minden és azok rideg, könyörtelen szükségességének engedelmeskedik az ember sorsa is. Ennek következtében igen kevés, gyakran semmi mozgási tere az úgynevezett emberi szabad választásnak. Hiszen minden emberi cselekvés felsőbb természeti befolyás eredője és ez a befolyás szab ugyancsak szűk határokat az emberi akaratnak.

Az embernek ilykép jóformán semmi önállóságot nem tulajdonító felfogással szemben szabad-e azonban felednünk, hogy ok és okozat, alap és következmény mégis csak elsősorban tőlünk, emberektől származó abstrakciók és hogy az okozatiság törvényének úgynevezett szükségessége is csak korlátolt, rövid emberi tapasztalaton alapszik. Amint előre pontosan kiszámít-

hatjuk a holdfogyatkozás bekövetkezését, úgy nem valamely idegen naprendszer állócsillagának fényváltozását. Leírhatjuk előre, minő röppályát fog leírni valamely löveg, de nem, hogy minőt pl. a légy. Tudjuk, hogy Cartesius bűvára, — kedves fizikai kísérlet — hogyan fog mozogni a folyadékban; ám az arannyal hogyan? azt már nem. Ezért az okozati összefüggés szükségességéből a gondolkodás törvénye csak annyi részt kívánhat a maga számára, hogy mindaz, ami történik, okkal és alappal bírjon.

Az akarat kötött voltának igazolására a statisztikát is beállították. Quetelet (*Physique sociale*) és követői kimutatják, hogy évente átlag ugyanannyi házasságot kötnek, illetve bontanak föl; a gyermekszületések, a bűncselekmények száma általában ugyanazon szám körül mozog; egy-egy évben ugyanazon számú levelet adnak postára fel bélyegezetlenül, illetve címzés nélkül; hogy átlag azonos számú ember dobja el magától az életet méreggel, gázzal, önakasztással stb.-vel való öngyilkosság által. Következésképp az ember csak akarat nélküli alkotórészecske a Természet óriási gépezetében, mely az arra predesztinált embert szükségszerűen a neki szánt sorsra úzi.

Amilyen megdöbbenően hiteltérdemlően hangzik a fenti állítás a felületese szemléletre, annyira megnyugtató, hogy elhamarkodott egyszerűen levonni a fenti következtetést. Mert minden látszólagos állandóság mellett a statisztika adatai országok, de évek szerint is a fizikai, politikai, gazdasági és egyéb körülményekhez képest különböznek és változnak. 1847-ben egész Európában kevesebb volt a házasságkötések száma, mint egyébként abban a korszakban. Ok: 1846-ban rossz volt a termés, az aratás. De vajjon azok, akik nem léptek házasságra, természeti szükségéből mulasztották el azt? Kétségtelen, hogy nem.

Am a statisztika valamely számadata a kategóriát illetőleg ugyanabban az évben is ingadozhatnak annyira, hogy láttára nem szólhatunk „borzalomkeltő rendszerességről”, vagy „titokzatos természeti törvényről”. Franciaországban az elítéltek száma ötven év alatt 4154 és 8704 között ingadozik. Míg Korkzikában az 1849. évben 236 gyilkosság történt, addig 1860-ban ez a szám szigorú büntető rendszabályok következtében 88-ra esett alá. Dániában az öngyilkosok száma egymást követő hat esztendőben 340, 401, 426, 363, 393, illetve 425 volt.

Nem szabad megfélekednünk arról sem, hogy különösen a bűnügyi statisztika csak a nyilvánossá vált eseteket öleli fel. Már pedig több, véletlen tényezőről is, mindenekelőtt az illető állam vagy város rendszertől szervezetének derekasságától függ, hogy miként alakul azok statisztikai száma.

A beható szemlélet viszont arra a következtetésre vezet, hogy a statisztika bizonyos számadatainak általában való szabályszerűsége éppen az ember értelmes, szabadakaratú elhatározásán nyugszik. Belgiumban 10.000 férfi közül 884 a 25–30 évek között, 990 pedig a 30–35 életévekben házasodott. Quetelet ebből a nemi ösztön erejére következtet, tévesen, mert ez az ösztön tudvalevően a 25–30. életévekben a legerősebb. A helyes magyarázatot abban találjuk, hogy a férfiak többsége a mostani életviszonyok közt csak a harmincadik életév betöltése után jut megfelelő álláshoz és ezzel családalapítási lehetőséghez. Vagyis önkaratú elhatározással halasztják a házasságkötés tényét erre a későbbi időre.

Quetelet egy átlagembert konstruál, kinek hajlama van bizonyos cselekvésre, pl. ehhez vagy ahhoz a bűntetthez, a költészethez, a házassághoz. Szerinte a bűnözésre való hajlam a férfiban átlagosan ötszörte nagyobb, mint a nőben. De megáll-e vajon ez a következtetés, ha meggondoljuk, hogy a nő a létért való küzdelemben sokkal kevésbé van kitéve a kísértésnek, mint a férfi s hogy míg a nő tevékenysége gyakran a tanácsadásban merül ki, a férfira jut a végrehajtás feladata.

Kiesik általában a statisztika szemléletköréből a cselekvésnek bevezetőben említett négy tényezője közül a három legfontosabb, amennyiben csak a véghezvitelt veszi számításba.

Azt is szokták mondani, hogy a műveltség fejlődésével növekszik a büntetettek száma. Ez a tétel általában helytelen, amennyiben, ha a művelődéssel a körmönfontabb, intellektuális bűncselekmények száma

* Az indeterministák az emberi akaratot szabadnak hirdetik, a deterministák szerint ez az akarat nem szabad, hanem kötött.

A tanulásról.

Irta: SZENKOVITS ANTAL tiszthelyettes.

Mikor iskolás gyermek voltam, sőt később is, amikor az iskola padjait már elhagytam és bekerültem az élet forgatagába, nem tudtam, hogy tulajdonképpen mit jelent csendőrnek lenni. Azt láttam, hogy ebbe a testületbe csak válogatott embereket vesznek fel, de nem tudtam, hogy milyen úton-módon lesz a legkülönbözőbb polgári foglalkozású emberekből, földművesből, iparosból izig-vérig csendőr. Amikor sorsom engem is ebbe a testületbe vezérelt, tapasztaltam, hogy ez az átalakítás az oktatóknak bizony nagyon sok türelmébe, fáradságába, a csendőrsarjadéknak pedig nagy munkájába kerül.

Különösen a próbacsendőri tanfolyamban láttam bajtársaim nagy munkáját, amellyel a rengeteg tananyaggal megküzdeni igyekeztek.

Az őrsparancsnokképző iskolában is majdnem hasonló az eset; eltérés csak ott van, ahol a már tanult anyag került ismétlésre. Ezt csak kibővíteni, a gyakorlati szolgálathoz merített példákkal kiegészíteni kellett. Ha ellenben teljesen új tananyagot kellett megtanulni, az már nagyon nehéz volt. Ennek okát azonban nem annyira a megtanulandó anyag terjedelmében, mint inkább a tanulásnak nem mindig helyes módszerében láttam.

Ez és egy „nehezen“ tanuló bajtársam felkérése indított arra, hogy fiatalabb bajtársaimnak röviden utbaigazítást adjak arra vonatkozóan, hogy miként kell tanulni, hogy a tanulás „olyan nehéz“ ne legyen.

A *tanulni tudás* alapja az önfegyelem. A fegyelmet nemcsak külső megnyilvánulásaiban (parancsteljesítés, külső rend megtartása stb.) érezzük, mert annak van belső tartalma, lényege is. A fegyelem lényege az akarat alárendelése akár egy más egyének (pl. előljáróknak), akár a törvénynek, akár pedig a saját magunk belátásának.

Igazán fegyelmezett az, aki akaratát alá tudja rendelni az előbb mondott értelemben. Ha valaki tanulni akar, az tud is tanulni. Igaz, hogy vannak olyanok is, akiknek nincs meg a kellő akaraterejük. Ezek igyekezzenek akaratukat fegyelmezéssel engedelmessé tenni, hogy a hallott tananyag iránt fogékonyak legyenek.

A tanulásnál az akaraton kívül szerepe jut még az emlékezőtehetségnek is, amellyel azonban nem foglalkozom, mert erős, egészséges, jól kifejlett testben — aminő a csendőré is — ennek meg kell lennie. Ép testben ép a lélek is!

Ezek előrebocsátása után rájöttünk arra, hogy a tanulásban erős akarat kell. Szükséges ez azért is, mert a test, az embernek ez az anyagi része, állandóan azt szeretné, hogy csak vele foglalkozzunk, hogy állandóan csak a testünket szolgáljuk. Aki a test eme csábításának enged, az elveszett. Mondhatnám azt is, hogy ezen oknál fogva a test állandó harcban áll az értelemmel, az ember szellemi részével, a lélekkel. Azért kell akaratunkat fegyelmezni, hogy ebben a harcban sikerrel állja meg a helyét.

A gyengébb akaratú egyének gondoljanak arra, hogy milyen örömet szereznek előljáróiknak, szüleiknek, de önmaguknak is azzal a vizsgajegyzőkönyvi kivonattal, amelyik a jó tanulás eredményeképpen az egyéb okmányokkal együtt az őrsre visszakerkezik. Ennek a kellemes dolognak bekövetkező-

növekszik is, velök szemben a közönségesek apadást mutatnak. Fejlett kultúrában a viszonyok komplikáltabbak a csábítás, a vágy, az élvezetek, képzelőerő erőteljesebbek, mint a kevésbé civilizált társadalmakban. Az, hogy a képzettséggel az erkölcs is együttfejlődnek, merőben önkényes beállítás. A kultúra épp úgy serkent és alkalmat nyújt a jóra, mint a rosszra.

Ez megint csak azt igazolja, hogy az ember akaratí tevékenysége külső és belső indító okokból következik és hogy a társadalom üdve szempontjából egy körülmény vagy viszonylat sine jelentőség és hatás nélkül. Áll ez különösen a társadalmi bűnözésre, mert a bűntettes bizonyos vonatkozásban mindig tükörképe annak a társadalomnak, amely produkálta.

Hogyan egyeztessük most már össze az akarat-szabadság felőli, alapjában doktrinér felfogásokat a társadalmi számonkérés jogával? Nevezetesen azzal a hatalommal, amelynél fogva az állam az általa előre kijelölt és meghatározott jogellenes magatartásokat megbünteti.

Az állam álláspontja igen egyszerű. Nem kérdezi, vajjon szabad akaratból vagy determinált akaratból cselekedett-e az illető, hanem a jogrend épségben-tartása érdekében kénytelen-ségből alkalmazza a büntetést.

Ha valamely jogellenes cselekményre vagy mulasztásra büntetést rendel, akkor minden körülmények között büntetnie kell azt a deliktumot, feltéve, hogy az illető oly átlagos értelmiséggel és erkölcsi érzékkel bír, hogy azok alapján felelősségre vonható. Átlagos értelmiség és erkölcsi érzék alatt azt az érzelmi illetve erkölcsi fokot kell érteni, amellyel minden normális ember bír.

A büntetőjogi felelősség szempontjából is teljesen elfogadhatónak tekinthetjük a középúton levő azt a felfogást, mely szerint az emberi akaratí szabadság önelhatározásunk képességét jelenti. Ennek a szabadságnak a hajlandósága, csirája már születésünknél fogva megvan bennünk; azt öntudatos akaratelhatározással kell fejlesztenünk. Ez a képességünk nem áll, mint egyes indeterministák állítják, abban az önkényben, mintha minden pillanatban ellenkező két cselekvési lehetőség között ugyanazon könnyűséggel tudnánk határozni. Sőt, miután minden cselekvésünknél kell, hogy valamely oka legyen, bennünk ösztönök, képzetek, szenvedélyek, eszmények és tévedések, egyszóval motívumok uralkodnak. Szabad cselekvéseink tehát korántsem motívum nélküliek, nem is véletlenek, nem is természetfölöttiek, mert hiszen akkor észszerűtlenekek lennének. De bármennyire legyünk is a motívumok szolgái, amennyiben szükségszerűen követjük az erősebbeket, mégis mi vagyunk azok, kik cselekszünk öntudattal, önelhatározással. Hajlamunk, alaptermészetünk, vérmérsékletünk, korábbi elhatározásaink, a fentiekkel és életkörülményeink által kifejlesztett jellemünk adják nekünk azt a képességet, hogy uralkodhassunk a különböző behatások fölött, hogy önmagunk határozhassunk. Miként a büntetőjogi felelősségnek az állam törvénye, az erkölcsi felelősségnek a jellem a főirányítója. Akit belső okozatisága, vagyis teljes erkölcsi multja vezérel, az szabadon cselekszik, jóllehet kétségtelen, hogy viszonyaink: család, iskola, társaság, korunk és népe, hivatásunk és pártállásunk, olvasmányaink stb. szintén hatnak reánk.

Ezekből folyik feladatunk: uralkodni saját énünk felett, kifejleszteni azt öntudattal. Ennek az erkölcsi folyamatnak végcélja gyanánt a szükségességgel azonos tartalmú és értelmű reális szabadság sugárzik felénk. Minél inkább felismerjük rendeltetésünket és a természeti világrendben elfoglalt helyzetünket, annál helyesebben és észszerűbben fogunk cselekedni. Mert az a legszabadabb jellem, amely nem is tud másként, mint észszerűen cselekedni, aki szükségképpen cselekszi a szükségességet.

Ez a reális szabadság legyen jellemi és akaratfejlesztésünknek végső célja. Ez legfőbb javaink egyike, melynek eléréseért küzdenünk kötelesség, erkölcsi folyamatának minden elért felfelé vezető lépcsőfoka pedig a legszebb emberi erény.

Vak kezében a tudomány elveszti a maga szentségét s éles fegyverré válik a dühösnek mar-

Fáy András.

sére való gondolás bizonyára fokozza a törekvést és erősíti az akaratot.

A jól vizsgázott csendőrré büszke mindenki, örömmel állanak vele szóba s eltekintve attól, hogy ez közvetve az előmenetelt is elősegíti, a csendőrből azt a jóleső érzést fakasztja, hogy az előjárók bizalmát, szeretetét kiérdemelte s annak gyarapításához önerejével hozzá is járult.

Most a tanulás technikai véghezviteléről fogok beszélni s hiszem, hogy cikkem ez a része az, amelyik a tanulót leginkább fogja érdekelni.

A könyvből való tanulást magát két nagy csoportba osztom: *I. Elméleti* és *II. Gyakorlati* tanulásra.

E két nagy csoport több alcsoportra tagolható. Ezek a következők:

Az elméleti tanulásnál:

a) *Célkitűzés.* A tanuló meghatározza azt az anyagot, amelyet a rendelkezésére álló idő alatt elsajátítani akar. Erre azért van szükség, hogy a célkitűzéssel elérje, hogy figyelmét a megtanulandó részre összpontosítsa s hogy az ettől távol álló dolog figyelmét le ne köthesse. (Pl. Meg fogom tanulni a Btkv. 333. §-át, amely a lopásról szól. Ezzel a célkitűzéssel figyelmemet a lopásra összpontosítom és másra, mint a lopás fogalmára, nem gondolok. Gondosan vigyázok arra, hogy figyelmem el ne kalandozzék.)

b) *Elolvasása* a már kijelölt résznek értelmesen és lehetőleg hangosan; szigorúan alkalmazkodva az írásjelek által megkövetelt szünetekhez. (Pl. a Btkv. 333. §-át értelmesen átolvastam.)

c) *Átgondolása* az elolvasott résznek. Nevezetesen: mit olvasott és mit jegyzett meg magának belőle a tanuló, mi az egyes szavak, mondatok értelme? (Pl. A lopásról olvastam. Lopást követ el az, aki idegen ingó dolgot stb. . . „Aki“ alatt értem a tettest. „Idegen“ alatt értem azt, ami nem az enyém stb.)

d) *Elmondása* az átgondolt résznek. Ennek meg kell közelítenie az olvasott szöveget, szabatosnak, világosnak kell lennie. Igyekezni kell lehetőleg ugyanazokat a szavakat, kifejezéseket használni, amelyek a szövegben előfordulnak, de csak akkor, ha a megtanulandó rész szószerinti megtanulásra van előírva. Ez nemesak a tanuló szókinését gyarapítja, hanem kifejleszti benne a helyes érzéket a szakkifejezések pontos használatára is.

Az elmondás megkönnyíthető, ha a tanuló maga elé képzel valakit, akinek megmagyarázni akarja az általa már átvett tananyagot. Ez eleinte szokatlannak tűnik fel, később azonban lényegesen megkönnyíti a tanulást.

e) *Ismétlés.* A tárgyra összpontosított figyelemmel újra és újra át kell gondolni, esetleg elolvasni és elmondani a megtanulandó részt. Olyan leckénél, amelynek szószerinti megtanulása előírva nincs, a szavakhoz ragaszkodni nem kell. Ha a szövegben előforduló szó nem jut azonnal a tanuló eszébe, igyekezzék azt egy azonos értelmű szóval helyettesíteni. Főszólyt mindenesetre az értelemre kell helyezni. Más szavakkal, de ugyanazt az értelmet kell kifejezni.

Ilyen módon az elméleti tanulás nem megérőltető. A magolás testet-lelket ölő munka s nem értékes, mert amit ma bemagoltam, azt holnap már el fogom felejteni. Lélek nélküli munka s hatása egyenesen butító, mert csak a száj darálja a szavakat, anélkül, hogy az értelemnek köze volna hozzá.

A gyakorlati tanulásnál:

a) *Célkitűzés* ugyanaz, mint az elméletinél.

b) *Szemlélés.* Jelenti bármilyen érzékszervvel szerzett érzéki benyomás felfogását. (Szemmel látom valaminek a színét, füllel hallom valakinek a hangját, stb.)

A megtanulandó anyaghoz akként fogok hozzá, hogy az egymásután következő érzéki benyomásaim kiadják a lecke anyagát.

(Pl. A puská alkatrészeit kell megtanulni. Kezembe veszem a puskát és amint olvasom a könyvből, hogy az első alkatrész a cső, azonnal végigtapogatom és végigszemlélem, hogy meddig terjed s így megyek végig az összes alkatrészekén.)

Előnye ennek a tanulási módszernek az, hogy amikor a tanuló felél, nem a könyv betűire gondol, hanem a puskát fogja maga előtt látni s ilyen módon a maga elé képzel puskáról úgyszólván csak leolvassa annak alkatrészeit.

Ugyanez áll pl. a bilineselésre nézve is. Az új Szolgálati Utasítás a bilineselés módjára nézve is útmutatást ad. Hiába tanulja meg a tanuló a bilineselést a könyvből, ha a gyakorlatban elméleti tudását érvényesíteni képtelen. Ezért szükséges azt gyakorlatilag is elsajátítani. A gyakorlatilag megtanult anyagot elmondani már nem nehéz. Csak arra kell gondolni, hogy a tanuló egy bilineselést hájt végre s az egymásután következő tennivalókat öntse szavakba. Ilyen módon játszva tanul s fáradtság helyett a tanulás élvezetté, kellemes szórakozássá válik.

c) *Ismétlés*, mint az elméletinél.

Célszerűnek tartom a már megtanult anyagból kérdéseket készíteni s azokat egy füzetbe beírni. Ennek előnye, hogy az anyag ismétlésekor a könyvet elő sem kell venni, csupán a füzetet, amelyből a magunknak feladott kérdésekre adjuk meg a feleletet. Ha már egy egész utasításon végigmentünk, legcélszerűbb a tárgymutató segítségével ismételni.

Maradandó értékű a tanulás különösen akkor, ha a leckét a tanulást követő nap reggelén még egyszer átismételjük. Almos fejjel és telt gyomorral nehéz tanulni.

A tanulásnál súlyt kell helyezni arra, hogy egyszerre ne csak két-három szót, vagy egy mondatot, hanem egy egész szakaszt vegyünk át. Ha ez nagyobb terjedelmű, akkor két-három kisebb, vagy egy nagyobb bekezdést tanulunk meg a leírt módon.

Olyan részek tanulásánál, amelyek az ismétléskor nehezen jutnak a tanuló eszébe, üdvös, ha ezt a részt valamilyen személlyel, tárggyal vagy eseménnyel társítja. Pl. tanulja a Btkv. 333. §-át. Itt mindig nehezen jut eszébe az „ingó“ szó. Hogy ne felejtse el, gondoljon a fali óra ingájára s akkor gyorsabban jut eszébe ez a szó s a képzet-társítás segítségével maradandó is lesz.

Ajánlhatom még fiatal bajtársaimnak azt, hogy ha a leckét a már ismertetett módon megtanulták, álljanak össze többen csoportba és kérdés-felelet formájában igyekezzenek tökéletesíteni tudásukat és fejleszteni előadási képességüket. Ha valaki rosszul fejezi ki magát, bajtársainak ezért őt ki-nevetni vagy gúnyolni nem szabad. Ez a közös tanulást lehetetlenné tenné. Ha nincs kinek felmondani a leckét és ellenőrizni akarja, vajjon a megtanult szöveget jól tudja-e, akkor írja le egy papírra és azután hasonlítsa össze az eredeti megtanult szövegrésszel.

Örsökön, de különösen iskolákban és tanfolyamokon vetélkedjenek a tanulók a tanulásban. Igyekezzenek egymást a tanulásban felülmúlni. Ez fejleszti az egészséges becsvágyat, fokozza a tanulni akarást, az akarat erejét és a munkaképességet. A nemes versengés hatalmas ösztönző, hajtó erő, amely a tanulni akarót fokozottabb munkára serkenti s célja, hogy különb legyen bajtársainál, hogy azokat felülmúlja. Eredménye a tudás magasabb színvonalra lesz.

A katonai gyakorlatoknak jótékony hatásuk van a szellemre is. Megszoktatnak arra, hogy tessünk minden részét, minden izmunkat akaratunknak alárendeljük s különösen figyelemre és rendre szoktat.

Felemlítem még, hogy az, aki könnyen tud tanulni, nem elégszik meg az előírt tananyag megtanulásával. A tudnivágyás szomja ösztönzi és hajtja olyan ismeretek megszerzésére, amelyek már nem tartoznak a szorosán vett szakanyaghoz, de amelynek bírása az egyén értékét növeli. Ne gondolja valaki, hogy elég tudnia az utasításokat és már meg tud felelni annak a követelménynek, amelyet az őrsparancsnoki vagy őrsparancsnokhelyettesi állás megkíván. Szükség van ezeken kívül olyan ismeretekre is, amelyek lehetővé teszik a csendőr altisztnek a kisvárosi és községi társadalomban való olyan szereplését, amelyet egyrészt a szolgálat érdeke is megkíván, másrészt pedig amelyet az ember mint társas lény, nem nélkülözhet.

A tanulás által ismereteink gyarapodnak, látóköriünk szélesbül, önálló ítélőképességre teszünk szert. Ez azért fontos, hogy magunk ismerjük fel azt, ami helyes, szép és jó. Valamilyen, előttünk ismeretlen tárgyról helyes ítélőképességgel azonnal megállapíthatjuk, hogy nekünk arra szükségünk van-e vagy nincs. Ha belátásunk arra az eredményre jut, hogy erre a tárgyra szükségünk van, akaratunkat belátásunk alá rendeljük s az ismereteinket ezzel a tárggyal is kibővítjük.

Szükségünk van a tanult csendőrré, mert ez használhatóbb és értékesebb. Tanuljon mindenki tőle telhetően már csak azért is, mert ha egyszer itt is hagyná a testületet, tudását nem szereli le, azt magával viszi a polgári életbe. Hány olyan bajtársunk van, akinek a csendőrségi szolgálat alatt megszerzett ismeretei a polgári életben is megélhetést biztosítottak.

Ne essék terhére senkinek, hogy előjárói önképzésre ösztönzik, ellenkezőleg, örüljön neki minden csendőr, hogy alkalma van tanulni és az értelmét fejleszteni!

Minden erős ember szereti az életet. Heine.

A MI HŐSEINK

Vitéz Bélteki Mihály gazdaszati tiszthelyettes.

A háború kitörésekor került a tábori csendőrséghez. Előjárói hamar felismerték használhatóságát s a határvédelmi csendőrsztaghoz osztották be.

Bélteki tiszthelyettesnek mindjárt a háború első hónapjaiban alkalma nyílott annak bizonyítására, hogy méltó a *magyar csendőr* névre. — Ugyanis 1915. év szeptemberében az egyik páncélvonat azt a parancsot kapta, hogy állapítsa meg, van-e ellenség Tuskán városkában (Galicia)? Bélteki önként jelentkezett a páncélvonatra. A vonat ellenséges ágyútűzben robogott be a városkába. Bélteki ötödmagával kiszállott a vonatból s a községben garázdálkodó húsz főnyi kozákjárórt kiűzte onnan. A kozákoktól két lovat zsákmányoltak. Az ellenségtől megtisztított városkából aztán sok hadianyagot és élelmiszert mentettek meg az előnyomuló orosz főerők elől.

Vitéz Bélteki Mihály
g. tiszthelyettes.

Ugyanabban a hónapban (szeptember 23.) az uzsoki szorost védő 11. hadtápszázalój harcában vett részt. Az első vonalban küzdve lelkesítette a tűzkeresztségen még keresztül nem ment népfelkelőket.

A zászlóalj az orosz túlerő megsemmisítette, roncsai a község felé menekültek, Bélteki tiszthelyettes összeszedte a népfelkelőket s a vasúti állomásra vezette, hogy a közben megérkezett tüzeresség kivagonirozásánál segédkezzenek. Az ágyukat erős ellenséges ágyútűzben rakták ki. A kezelő legénység megsebesült... Bélteki tiszthelyettes két népfelkelő és egy csendőr segítségével az ütegparancsnok útmutatása szerint az ágyukat felállította s oly erős tüzet zúdított a beözönlő oroszokra, hogy az előnyomulásuk megakadt és a saját csapataink visszavonulása biztosítva volt.

Bélteki tiszthelyettes az utolsókkal vonult vissza, de megmentette a három ágyut is és magával hozta a harcok alatt lábán megsebesült főhadnagy ütegparancsnokot is Fenyvesvölgyre. Itt sem volt pihenés... Az oroszok nyomon követték visszavonuló csapatainkat s az éj leple alatt egészen Fenyvesvölgyig nyomultak előre.

Bélteki tiszthelyettes másnapra virradóra már járőrbe ment s a vasútállomás közelében fekvő

erdőben harmadmagával egy hét főből álló orosz járőrt fogott el.

Vitéz magatartásáért az 1. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki, ami igen nagy sor volt 1915 szeptemberében.

Béltéki tiszthelyettesről (akkor még Piszánszki esendőről) azt írja volt előljárója, Némethy ezredes, aki Hoffmann altábornagy mellé volt beosztva és csoportparancsnoka volt az északi határvédelemre kirendelt esendőrségi és népfelkelő osztagoknak: „Piszánszki tiszthelyettest egy szakasszal én küldtem ki az uzsoki szorosba az ottani igen gyér katonaság megerősítésére. Nevezettnek az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáról egy előttem névleg ismeretlen tűzérőhadnagytól értesültem, ki ütegparancsnok volt az uzsoki szorosban. A főhadnagy úr közölte velem, hogy Piszánszki tiszthelyettes nemcsak a rajvonalba harcolt hősiességgel, lelkesítette és bátorította a harcoló csapatokat, hanem főleg neki volt köszönhető, hogy a még megmaradt, ha jól emlékszem, 3 ágyút a tűzvonalból kivonni és a túlnyomó orosz erő elől hátráló csapataink visszavonulását fedezni s azokat nagyobb veszteségtől megóvni sikerült. A tiszthelyettes hősiességét több más szemtanú is igazolta és ezen megállapítások után ajánlottam őt kitüntetésre. Ezek alapján Piszánszki tiszthelyettest vitézzé való avatásra méltónak és érdemesnek véleményezem. Budapest, 1923. évi október hó 15-én.“

Béltéki tiszthelyettest vitézzé avatták. Hősi tettét pedig művész esetje őrizte meg azok számára, akik lelkesedni tudnak és akarnak a mult dicsőségén.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A spanyol esendőrség.

Dezséri BACHÓ LÁSZLÓ százados fordítása.

(3. közlemény.)

V. FEJEZET.

A esendőrség hatásköre és kötelességei.

23. A esendőrség minden tagja köteles a tartomány kormányzójának engedelmességgel és közveggel támogatni, ha ezek a esendőrség segítségét bármilyen rendzavarás vagy lázongás elnyomására igénybevenni akarják.

24. Az előző pontban említett kötelesség a esendőrség tagjait mentesíti minden felelősség alól, azonban a legkisebb engedetlenség vagy a rendelkezés lagymatag végrehajtása a katonai büntetőtörvénykönyv szabályai szerint büntetettetik.

25. A esendőrségnek nemcsak az a kötelessége, hogy a tartomány kormányzóját és annak közveggel a közrend fenntartásában rendeleteinek végrehajtása által támogassa, hanem az is, hogy a hatóságok távollétében a saját kezdeményezéséből ellássa a közbiztonsági szolgálatot; ennek következtében minden esendőrségi egyén köteles minden, a közrend ellen irányuló cselekményt a saját hatáskörében elnyomni anélkül, hogy a fentemlített hatóság rendelkezésére várna.

26. A esendőri karhatalom parancsnoka minden esetre a következő módon járjon el:

a) Minden eszközzel, melyet a józan ész diktál, hasson oda, hogy a közrendháborítókat szétoszlassa és a nyugalom megzavarásáról lebeszélje.

b) Ha ez nem használ, a fegyveres erő használatát helyezze kilátásba.

c) Ha ennek közlése után sem állanak el a köz-

rend háborítói cselekményük folytatásától, a törvény uralmát fegyveres erővel állítsa helyre.

27. Ha a rendzavarók és uszítók a figyelmeztetés alatt bármely erőszakos eszközt használnának, akkor a esendőrség azonnal fegyverrel lép föl anélkül, hogy bármi további figyelmeztetésbe bocsátkoznék. (Figyelmeztetésnek nappal elegendő a nemzeti lobogó lengtetése, éjjel pedig dobszó vagy sípolás. Ha ezek nem volnának kéznél, akkor a figyelmeztetést a legnagyobb nyilvánosság előtt más eszközökkel kell megkísérlni, csak akkor nem, ha a rendzavarók fegyverhez nyúlnának.)

28. Minden fegyveres gyülekezet azonnal feloszlatandó és a vezetők letartóztatandók. Ellenállás esetén fegyvert kell használni.

29. A esendőrség állandó szolgálatot tartson az utakon és azon a pontokon, hol a közbiztonság különösen veszélyeztetve van.

30. Minden őrsparancsnok eseménynaplót vezet, melybe a szolgálat alatt előfordult és az összes fontosabb eseményeket bejegyzik. Ha valami rendkívüli esemény történik, akkor azonnal jelentést tesz a tartomány kormányzójának, az illetékes hatóságoknak és felettes parancsnokságának.

31. Minden esendőrségi járőr parancsnoka az előírt alakú jegyzetkönyvet viszi magával, hogy feljegyezhesse a szomszédos őrs által közölt eseményeket és tudnivalókat. Ugyanakkor ő is köteles a szomszédos őrsrel a szerzett híreket közölni és vele a szolgálat legmegfelelőbb ellátására vonatkozólag megbeszélést folytatni.

A terület bejárására kirendelt járőrök szintén jegyzetkönyvet visznek magukkal, melybe az érintett községek polgármesterei az érkezés és távozás idejét és az esetleges éjjeljezést bejegyzik.

32. Az utakon, mezőkön és lakatlan helyeken a esendőr köteles bárkinek segítséget nyújtani, akit veszély fenyeget vagy baleset ér, s annak azt a segítséget nyújtani, melyet a helyzet megkövetel. Tehát a esendőr köteles támadásnak kitétt utasokat támogatni, vihar vagy baleset által útjuk folytatására képtelenné vált kocsiknak segítséget nyújtani, betegeket, sebesülteket felszedni, magányos házakban és községekben kiütött tüzeket eloltani segíteni, szóval minden előfordulható esetben azon szolgálatokat teljesíteni, melyeket ezen, a lakosság javára és védelmére szolgáló intézménytől elvárni lehet.

33. A esendőrség kötelessége a foglyok kísérése az erre minden kormányzószágban meghatározott napokon, és pedig hetenként kétszer s nem többször. A esendőrségi járőr parancsnoka a rábízott foglyokért felelős. Ha a esendőrség más szolgálatokkal teljesen igénybe van véve, akkor a hatóságok a kísérő járőrt a katonaságtól igénylik.

34. A esendőrség kötelessége továbbá a szolgálati szabályzat és az esetenként kiadandó utasítások értelmében a törvények betartására vigyázni:

a) utakon, hidakon, hajókon;

b) állami, községi és magánerdőkben és bányákban; ezenkívül kötelessége:

c) a fegyverviselési, vadászati és halászati törvény betartásának ellenőrzése;

d) közlegelők ellenőrzése;

e) minden egyéb, állami vagy községi vagyon feletti őrködés és

f) a magánosok vagyonának megőrzése.

35. Amint az előző pontokból is kitűnik, a esendőr kötelessége minden, a mezőrendészeti szolgálattal összefüggő ügyben is ellenőrző szolgálatot teljesíteni. Így kötelessége megakadályozni a fák kivágását az utakon, engedély nélküli legeltetéseket réteken és erdőkben, ügyelnie kell arra, hogy az erdőkben a fákat illetéktelenek ne vágják ki és tüzet ne okozzanak, szóval mindenre, ami a mező- és erdőrendészeti szolgálatban a köz- és vagyonbiztonsággal összefügg.

36. A esendőr kötelessége továbbá:

a) tudomást szerezni minden, a törvényekkel, királyi rendeletekkel és hatósági intézkedésekkel ellenkező cselekményekről és azok elkövetőit kinyomozni;

b) elfogni a csavargókat és a börtönökből elszökötteket és azokat átadni a hatóságoknak; miért is kötelességük a polgármestereknek és bíróságoknak, hogy ezen egyének névjegyzékét a személyi és minden egyéb

vévedések elkerülésére alkalmas adatok megjelölése mellett, a csendőrségnek megküldjék.

c) elfogni és a hatóságnak átadni a katonaszökevényeket;

d) eltozni és az illetékes polgári hatóságnak átadni az a) alatt megnevezett bűncselekmények tetteseit;

e) mindig készen lenni rablók és egyéb bűnösök üldözésére, ha területükön rablásról vagy más bűncselekményről, vagy gyanús egyének megjelenéséről érkezik jelentés.

37—38. Minden törvénykezési kerület székhelyén egy őrsnek a kötelessége havonta egyszer a kerület összes falvait bejárni, amennyiben ezt egyéb, fontosabb szolgálat nem gátolja meg. Ha erre egy őrs nem volna elég, akkor ezen szolgálatra egy másik őrsöt is be kell vonni.

Vásárok, ünnepélyek alkalmával legalább három emberből álló járőrnek kell kivonulnia. A szakasparancsnok kötelessége ilyen alkalmakkor a rendet és az odavezető utak biztonságát fentartani és pedig azért, hogy az összes odavezető utakra egy két emberből álló járőrt állít fel azon időre, míg a sokadalom szét nem oszlik.

39. Ha valamely esemény következtében a csendőrségnek fegyveres erővel kell a törvények tiszteletét kiérősztokolnia, a polgármestereknek nincsen joguk a csendőrség elvonulását elrendelni mindaddig, míg az a rendet helyre nem állította.

40. Minden csendőrségi őrség és járőr, valamint minden magányosan fellépő csendőr kötelessége:

a) minden rendű és rangú utast és átutazót igazoló okmányainak felmutatására felszólítani s az alaposan gyanúsítottakat a hatóságnak átadni, valamint azokat is, akik valamilyen bűncselekményt követtek el.

b) Feltartóztathat minden közlekedési eszközt utasainak igazoltatása végett.

c) Bárkit felszólíthat vadászati, halászati és fegyverviselési engedélyének előmutatására.

d) Ha elfogatási parancs van a kezében és meg van bízva a parancs végrehajtásával, saját hatáskörében átkutathatja a lakott helyeket minden további felhatalmazás nélkül; ezt megteheti akkor is, ha valakit bűncselekmény elkövetésénél tetten ért, vagy ha a bűncselekmény miatt üldözött egyén egy házában elbújik, vagy menedéket keres.

e) Kötelessége a szökevények és körözöttek, valamint a gyanús életű egyének személyleírását és egyéb adatait az illető polgármesterektől beszerezni, melyek kiadását ezek nem tagadhatják meg.

41. Minden csendőr kötelessége a jelenlétében elkövetett, vagy tudomására jutott bűncselekményeket az illetékes bíróságnak azonnal bejelenteni.

42. A csendőrség tagjainak szigorúan tilos pénzbeli, vagy más büntetéseket kiszabni, még azokat sem, melyek a törvényekben és rendeletekben elő vannak írva; a csendőr köteles a tetteseket egyszerűen a hatóságnak átadni.

43. A csendőrségnek a községek területén teljesítendő szolgálatát a tartományok kormányzói szabályozzák. A csendőri beavatkozásnak nyilvános összejöveteleknél csupán a közrend fenntartására kell szorítkoznia s éppen azért a csendőrséget a községek belterületén csak rendkívüli esetben kell igénybevenni, hogy ok nélkül a külső szolgálatról el ne vonassék.

44. Ha a polgári hatóságok a többi közrendészeti szerveket nem tartják legendőnek a közrend fentartására, akkor időlegesen igénybevehetik a csendőrség segítségét; amely azonban ilyen esetekben mindig csak a saját felettes parancsnokainak a parancsai szerint jár el.

45. Minden csendőrnek joga van előzetes utasítás vagy parancs kikérése nélkül a fenti pontban említett szolgálatot teljesíteni, ha a rendzavarás előtte történik, vagy ha segítsége sürgős okból kéretik. Ilyen esetben felettes parancsnokságának egyszerű jelentést tesz.

46. A csendőrség tagjainak magánházaikba a tulajdonos beleegyezése nélkül behatolniok nem szabad. Ha letartóztatás, vagy nyomozás magánházaikba való behatolást tenne szükségessé, s ha a tulajdonos azzal nem értene egyet, akkor az illetékes bíróság sürgős engedélyre kikérendő és annak beérkezéig a ház megfelelő felügyelet alatt tartandó.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Nyomkeresés.

Nyomozta a sárospataki őrs.

Minden nyomozásnak ez a kezdete: nyomkeresés. A helyszínen való gyors megjelenésnek is ez a cél adja meg a legnagyobb jelentőséget. A járőr másokat megelőzve igyekszik a bűncselekmény színhelyén megjelenni, hogy a bűncselekmény nyomait megtalálja és felhasználhassa, mielőtt meg a kíváncsiskodók tonkora nem taposnak és fogdosnak mindent.

A nyomok felkutatásával és ami hasonlóan fontos: olvasásával általában egy tanulmányos nyomozás szűk keretei között foglalkozni nem lehet, mert részletesen kellene foglalkozni a helyszíni szemle megtartásával, a nyomok számtalan fajtájával s azok felhasználási módjával.

Ebből az ismeretkörből tehát kirakodom a lábnyom és pedig a már megtalált lábnyom követésének kérdését, kapcsolatban azzal a konkrét esettel, amelyet az alábbiakban ismertetünk.

Maga a szóbanforgó nyomozás nem valami különleges teljesítmény. Tanulmányos csupán azért nyújt, mert az ellopott ökrök csapásait egy egyszerű, de igen hasznosan értékesíthető módszerrel gyorsan és biztosan nyomon tudta követni a járőr mindaddig, amíg a tettesek és az ellopott állatok közelébe érkezett s így a tulajdonképpeni nyomozás legszűkebb körébe el tudott jutni.

A lábnyomokról általában nagyon megoszloak a vélemények. A nyomozás irodalmában terjedelmes helyet foglal el a kérdés, amiből arra kell következtetnünk, hogy sokan komoly jelentőséget és felhasználhatóságot tulajdonítanak a lábnyomoknak, viszont sokakat ismernek, akik a lábnyomok gyakorlati értékét nem sokra becsülik. A kérdés megvitatását elkerülve, csak annyit szegezek le, hogy az a jobb leírt nyomozás talán soha — és ilyen gyorsan semmi esetre — sem vezetett volna eredményre, ha a járőr tétován megállt ott, ahol az ökörcsapás véget ért, hanem belengodva abba, hogy a nyomok megszűntek, más irányban, más úton-módon kereste volna a nyomozás kiinduló pontját. De mert nem kímélte a fáradságot és helyes érzékkel az időt sem, igyekezett távolabb látni az orránál és meg is találta a módját annak, hogy a megszakadt lábnyomokra ismét ráakadhasson.

1924 április 24-én 2 órakor Tóth Bagyi József felverte álmából a sárospataki őrs legénységét és bejelentette, hogy apósától, aki Sárospataktól néhány kilométernyire lakik, ismeretlen tettesek 2 ökröt elloptak. A panaszos a marhaleveleket átadta az őrsnek, hogy a nyomozásban a járőr azokat felhasználhassa.

A nyomozást Stuller tiszthelyettes, őrsparancsnok-helyettes vette kézbe. Elküldött egy járőrt a marhalevelekkel Szeremesre, hogy az országos vásáron kutasson az ökrök után s meghagyta a járőrnek, hogy eredménytelenség esetén térjen vissza és induljon utána azon az útvonalon, amelyet ő az őrsre jelenteni fog.

Stuller tiszthelyettes járőrtársával a helyszínére ment, kikérdezte a kározt. Megtudta, hogy az ökrök az istállóba voltak bekötve, maguktól nem szabadulhattak el. Éjfél után arra ébredt fel a káros, hogy bóg a tehene. Felkelt, kiment az istállóhoz, amelynek az ajtaja ugyanúgy volt becsukva egy vaskapoccsal, amint ő azt este hagyta, az ökrök azonban hiányoztak.

A járőr megtartotta a helyszíni szemlét. A háztól 30 lépésre eső szalmakazalban két ember fekvőhelyének nyomai voltak kivehetőek, amelyek, mint a járőr megállapította, nem a házbeliéktől származtak. Az istállótól 100 lépésnyire megtalálta a járőr az ellopott ökrök lábnyomait, amelyek mellett balról egy patkós, jobbról pedig a gummisarokkal ellátott lábbeli nyomai látszóttak. A helyszíni szemle egyéb eredményre nem vezetett.

A járőr követte a nyomokat, amelyek déli irányban egy kisebb patakokkal átszelt vizenyős rétre vezettek. Az egyik patakocskánál a nyom elveszett.

Stuller tiszthelyettes azonban nem adta fel a reményt, hogy a nyomokat újból megtalálja és azok mentén a lehetőségig közelébe jusson a tetteseknek.

Az utolsó biztos nyomnál leszűrt a földre egy kárót s ebből a pontból kiindulva, majd ezt a pontot mindig érintve, mind nagyobb és nagyobb körben kutatta az elveszett lábnyomokat. Ez a módszer igen jól bevált. 300 lépésnyire, a vasuti töltés mellett rábukkant a járőr a lábnyomok folytatására. A közbeeső nyomok a vízenyős talajon elenyésztek, így történt, hogy a nyomok megszakadtak.

A lábnyomok a vasuti töltés mentén vezették a járőrt most már komolyabb fennakadás nélkül. A tettesek minden egyes vasuti órháznál nagy félkört írva elkanyarodtak a töltéstől, hogy a vasuti órházak után újból visszatérjenek ahhoz.

Sárospataktól 8 kilométernyire, a bodrogolaszii vasútállomás környékén azonban újból a fentebb ismertetett módon kellett a nyomok után kutatni s csak 700 lépésnyire találta meg azokat újra a járőr egy friss szántásban, de rövidesen ismét eltűntek egy legelőn s a járőr már most nem tudta megtalálni.

A járőrvezető — látva, hogy a nyomokat közvetlenül tovább követni már nem lehet — egy vasuti kalauz útján szolgálati jegyben jelentette őrsparancsnokának, hogy a bodrogolaszii vasútállomás környékén, onnan pedig Tolesva irányában nyomoz, mert a tettesek a hegyek közé, Tolesva, esetleg Erdőhorváti felé vették útjukat.

A járőr ezután a nyomok irányában alaposan szemmel tartva a terepet, Tolesvára érkezett, ott jelentkezett az őrsön és tájékoztatta azt a lopásról. Azután visszatért Bodrogolasziba s ott találkozott azzal a járőrrel, amely Szerencsén az országos vásáron nyomozott az ökrök után, de a nyomozás eredménytelen maradt. Ekkor már beesteledett s mert semmi olyan adat nem állott rendelkezésre, amelyet éjszaka is hasznosítani lehetett volna, a járőrök pihenőt tartottak.

Másnap a két járőr együtt indult észak felé, hogy a hegyes, erdős területet átkutassák. Egy hegygerincen haladva, négy kilométernyi távolságban, a Hidegvölgyben legelésző állatokat pillantottak meg a járőrök. Az állatok fiatal ültetésű erdőben, tehát tilosban legeltek, ami feltűnt Stuller tiszthelyettesnek s ezért a másik járőrnek azt a feladatot adta, hogy állapítsa meg, miféle állatok legelnek az erdőben, azután kutatassa át az erdőt Tolesva község északi szegélyének az irányában. Maga pedig Komlóska és Erdőhorváti községen át haladva, kutatott szintén Tolesva irányában. Tolesván már csak az éjszaka beálltával találkoztak a járőrök. A hegygerincről megpillantott legelésző állatok úgy eltűntek, mintha a föld nyelte volna el őket.

Másnap a járőrök Tolesvától keletre és Bodrogolaszítól északnyugatra eső Goldstein tanya környékére indultak, puhatolás végett. A Goldstein tanya azért került a nyomozás középpontjába, mert a lábnyomok az említett tanya irányában tűntek el s a legelésző állatokat a Hidegvölgyben látta a járőr, amely a tanyától nem messze van.

A béresgazda a járőrrel folytatott beszélgetés közben feltűnő zavartan viselkedett. Stuller tiszthelyettes figyelmét ez a körülmény nem kerülte el s ezért a Goldstein tanya környékét még fokozottabban igyekezett átkutatni.

A két járőr és a tolesvai őrsnek egy rendes szolgálatban levő járőre a szomszédos Bodrogzsadány község legelőjén összetalálkozott. Itt megtárgyalták a nyomozás további feladatait s amint így beszélgettek, közelükbe ért egy sertéseket legeltető gyerek, aki a hozzá intézett kérdésekre azzal válaszolt, hogy Bodrogzsadányban két gazdátlan ökröt találtak s a község-házán őrzik azokat.

Stuller tiszthelyettes visszahagyta az egyik járőrt a Goldstein tanya figyelésére, maga pedig járőrtársával Bodrogzsadányba sietett. Megállapította, hogy az ökrök az elmúlt éjszaka a községi kisbíró kapuja előtt álldogáltak, amikor ott rájuk akadtak. Hogy oda miként kerültek, azt senki sem tudta megmondani.

Az ökrök tulajdonosát értesítette a sárospataki őrs, hogy az ökreit hazaviheti.

Másnap Bodrogzsadányban folyt a nyomozás. A kondásgyereket újból kikérdezte a járőr. A fiú előadta, hogy 24-én és 25-én távolról megfigyelte, hogy a Goldstein tanyabeli béresgazda és az egyik kocsis fel-

szaladnak a tanya melletti dombtetőre és a Hidegvölgy felé nézegetnek.

A járőr előtt valószínűnek látszott, hogy a tetteseket a Goldstein tanyán kell keresni.

A kocsis nem találta otthon, a gazda azonban még zavartabban viselkedett, mint első alkalommal. Közben megérkezett a kocsis, aki tagadott.

Mikor azonban a járőr alapos részletességgel érdeklődött az alibije felől s az egész bűncselekménnyel kapcsolatban egyik kényelmetlen kérdést a másik után intézte a kocsishoz, az teljesen összezavarodott, de még mindig tagadott. A jeget a kocsis öccse törte meg, beismerte, hogy 25-én éjszaka a bátyjával együtt két ökröt hajtottak a Hidegvölgyből Bodrogzsadányba, ott hagyva azokat a kisbíró kapuja előtt.

A kocsis sem tagadott ezek után. Beismerte, hogy a béresgazda biztatta a lopásra, mert mindketten meg voltak szorulva s így akartak pénzt keríteni.

Elmentek a káros tanyájához, de azok még világitottak, amikor a két tolvaj odaérkezett. Ezek tehát belefeküdtek a szalmakazal oldalába s így várták meg, míg a házban elalszanak.

Amikor aztán minden elesenededett, ellopták az ökröket s a járőr által megtalált útvonalon a Hidegvölgybe vitték azokat. Itt szabadon engedték az ökröket, tudva, hogy jó legelőről nem igen kóborolnak messzire. Másnap és az azt követő napon a tanya melletti dombról figyelték az ökröket. Amikor az első csendőri járőrt a tanya körül meglátták, megijedtek és elhatározták, hogy elviszik az ökröket s valahol kicsapják azokat. Így is tettek.

A gyanúsítottakat azután a járőr elvitte a helyszínére, végigmutatatta velük azt az útvonalat, amelyen az elloptott ökröket vezették s így teljesen kiderítve a bűncselekményt, az illetékes hatósághoz juttatta a két ökrötolvajt.

P-f-

CSENDŐR LEKSZIKON

24. Kérdés. *Bűnjelnek kell-e tekinteni azt a kendőt, amelyben a tettes a lopott szőlőt összecsomagolta?*

Válasz. A kérdésben említett kendő olyan tárgy, amely bizonyításra felhasználható a bűnvádi eljárásban s így a Bp. 169. §-a alapján lefoglalása törvényszerű kötelesség.

25. Kérdés. *Valaki idegen állam területéről szabályszerű útlevéllel magyar területre lépve, szövéshöz való bordával házalni kezd; feleletre vonatván, azt igazolja, hogy a nála levő árú után az illetékes vámot megfizette. Mi ennek az esetnek megítélése közrendészeti szempontból?*

Válasz. A fennálló szabályok szerint a házaláshoz a rendőrhatalóság külön engedélye szükséges. A házalási okmányt, amelyet egyébként csak egy évre adnak ki, a házalónak láttamoztatni kell mindazon községek rendőrhatalóságainál, illetve előljáróságainál, amelybe házalás végett belép. Külföldön készült árucikkek nem lehetnek házalás tárgyai. A házalás szabályainak megszegése kihágás; az engedelem nélkül vagy az engedély korlátait átlépő házalókat őrizetbe lehet venni.

26. Kérdés. *Valaki mint mutatványos engedélyt kap arra, hogy a búcsúra összesereglett sokadalomban asztalkára helyezett 1 bábúval függő tekejátékot rendezzen. A tekejáték szokásai szerint a nyerőknek adandó jutalmakat a mutatványos kirakja s ily módon is igyekszik a közönséget játékra csábítani. Eljárása nem ütközik-e oly szabályba, amelynek megtartása alól a mutatvány-engedély nem mentesíti.*

Válasz. Ha a mutatványos a játékra szabályszerű engedélyt kapott, eljárása nem kifogásolható.

A kérdéses játéknál a nyereség és veszteség esélye elvileg a kegyességétől s nem a véletlentől függ, a gyakorlatban azonban ezek a mutatványosok többféle ravasz fogással, amely leggyakrabban a tekeasztal észrevétlen megmozdításában áll, csaló módon lerontják a játékos esélyeit, úgy hogy az ilyen engedélyek kiadását nagyon meg kell fontolni.

27. Kérdés. *Jogosult-e a vadaskert tulajdonosa tilalmi időben kertje területén akkor is vadászni, ha a*

kert kerítése nem olyan, amely a vadak szabad közlekedését más vadászterületekről meggátolná?

Válasz. Ha a vadaskert teljesen elzárt területnek tekinthető, amely a szomszédos területektől el van szigetelve, akkor a vadaskert tulajdonosát a tilalmi idő nem korlátozza a vadászat gyakorlásában, mert a vadászati tilalmak hatálya az ilyen területekre nem vonatkozik. Ha azonban a kerítés olyan, hogy azon keresztül a vad „átválthat”, akkor a vadaskert tulajdonosát a vadászati tilalmak kötelezik, mert ily körülmények közt a vadaskert vadja nem tekinthető őrzött, „befogott” vadnak.

28. Kérdés. A munkaadó törvényellenesen elmulasztja alkalmazottainak a munkásbiztosító és betegsegítő pénztárnál való bejelentését. Megtudja ezt egy idegen egyén s részben a munkásbiztosító és betegsegítő pénztár érdekeinek, részben az alkalmazottak érdekeinek védelmében maga készíti el a szokásos űrlapokon a bejelentéseket, aláírja a munkaadó nevét annak tudta nélkül s a bejelentéseket megfelelő helyre juttatja. Büncselekményt követett-e el az illető bejelentő, aki a munkaadó nevét annak felhatalmazása nélkül a bejelentő lapokon aláírta?

Válasz. A magánokirathamisítás elkövetéséhez károsító, vagy haszonszerző célzat nem szükséges ugyan, de szükséges a jogsérelem okozása, vagy jogsérelem okozásának lehetősége. Minthogy a kérdéses esetben az alapjában véve hamis aláírású bejelentés nem okozott a munkaadónak jogi sérelmet, mert lényegében egy általa elmulasztott kötelesség elvégzését jelentette, a cselekményből hiányzik annak anyagi jogtalansága s így, nézetünk szerint, bünvádi felelősséggel a felhatalmazás nélkül bejelentést tett egyén nem tartozik.

29. Kérdés. Vízrel telt vázában szép virágok vannak a nyitott ablakba kitéve. Az ablak alatt elhaladó tettes pajkosságból kiönti a vázából a vizet, mire a virágok gyorsan elhervadnak. Büncselekményt követett-e el?

Válasz. A jogsérelem csekély jelentőségű, a tettes eljárása pedig inkább az éretlen tréfa, mint a bünyöző szándék megnyilvánulása s így az esetet a Btk. rendelkezései alá vonni túlzásnak tűnik fel. Ha az anyagi kár bizonyítható, a Btk. 418. §-ába ütköző, ingó vagyont megrongálásának vétségével van egyébként dolgunk.

30. Kérdés. Valaki betér a korezmába egy ital borra. A kiszolgáló pincér azonban közli a vendéggel, hogy nem fogják őt kiszolgálni, mert ezt a korezmáros megtiltotta. A vendég kénytelen kiszolgálás nélkül eltávozni. Joga van-e a korezmárosnak a vendég kiszolgálását megtagadni, ha a vendég arra nem adott okot?

Válasz. Nincsen olyan jogszabály, amely feltétlenül kötelezné a korezmárosot arra, hogy vendégeket fogadjon és azokat kiszolgálja. Nincs is erre szükség, hiszen a korezmák üzleti vállalkozások s a vendégek kiszolgálásának megtagadásával az illető üzleti vállalat a tönkremenetelre készíti elő. Ilyesmit tehát józan ésszel úgysem tesz senki.

Más az eset akkor, ha a korezmáros személyes ellenszenvből vagy bármily más okból (ide nem értve a részegek és rendbontók kiszolgálásának tilalmát) tüntetőleg megtagadja valakinek kiszolgálását. A korezmáros ilyen eljárása sértő s azért joggal felelősségre vonhatja az illető érdekelt fél, sőt becsületsértés miatt fel is jelentheti. A közérdeknek azonban az ilyen esetekhez vajmi kevés köze van.

31. Kérdés. Ha a tettes ugyanegy alkalommal becsületsértést és súlyos testi sértést követ el a sértett ellen, bünvádi felelősége mindkét cselekményéért különálló-e, avagy az enyhébb cselekményéért való felelősség a súlyosabbra beolvad?

Válasz. Ha a becsületsértést a testi sértéssel egyidejűleg követték el, a bíróság rendszerint azt a gyakorlatot követi, hogy a testi sértés közben elkövetett becsületsértést a testi sértéssel eszmei halmazatban levőnek tekinti s azért külön bünvádi felelősséget állapít meg. Ez azonban nem feltétlenül érvényesülő szabály. Lehetnek olyan esetek, amikor a testisértést kísérő becsületsértések nem tekinthetők egyszerű indulatkitöréseknek, úgy, hogy nagyon is méltánylandó érdeke lehet ilyenkor a sértettnek a kettős jogsérelem kifejezett megtorlása. Ilyen esetben nem is fog elzárkózni attól, hogy a becsületsértést a testisértéssel anyagi halma-

zatban levőnek tekintse s annak külön megállapítása mellett összbüntetést szabjon ki. Ezt a gyakorlatot egyébként állandóan követi a bíróság a hatóság ellen való erőszakkal kapcsolatos becsületsértéseknél, ahol egészen szembeötlő a kettős jogsérelem: a közérdeknek és a magámbeesületnek sérelme.

32. Kérdés. Az 1914:XXI. t.-c. 9. §-a alá eső rágalmazás, vagy becsületsértés eseteiben a bünvádi nyomozás megindításánál szükség van-e a sértett nyilatkozatára, illetőleg a felsorolt hatóságok felhatalmazására, avagy mindezekre tekintet nélkül megindítható-e a nyomozás?

Válasz. A Bp. 4. §-a azt mondja ki, hogy a nyomozáson túl nem terjedhet az eljárás akkor, ha olyan esetről van szó, amelyben a büncselekmény üldözése felhatalmazástól, vagy kívánattól függ, ennek megadása, illetőleg előterjesztése előtt.

Ebből tehát az következik, hogy a felhatalmazásra, hivatalból üldözendő rágalmazás, vagy becsületsértés eseteiben a nyomozás éppen úgy megindítható és lefolytatható, mint bármely más hivatalból üldözendő büncselekmény esetén. A csendőrségi nyomozásnak tehát semmiféle külön előfeltétele ilyen esetben sincsen. A felhatalmazás megillette a vádirat benyújtásával kezdődő bünvádi eljárásnak előfeltétele; ennek beszerzése tehát a királyi ügyészség gondja lesz.

33. Kérdés. Valaki ezüst zsebórát talál. Dobszó útján közzététi, hogy az órát tulajdonosa nála átveheti. Mikor a tulajdonos jelentkezik nála, 8 pengő jutalmat kér tőle s csak így hajlandó neki óráját kiadni. Jogtalan-e a találó eljárása s ha igen, miért?

Válasz. Nincs olyan jogi szabály, amely a találót arra jogosítaná fel, hogy a jelentkező tulajdonostól jutalmat követeljen. A találó különben is szabálytalanul járt el, mert a talált dolgot neki a Btk. 365. §-a szerint a hatóságnak kellett volna adnia. Igaz ugyan, hogy a szabálytalanság következményei alól könnyen mentesülhetne, minthogy a találást közzétette s ezzel jóhiszeműségének adva tanujellét, a tulajdonos érdekében járt el. Kiderülvén azonban, hogy végső célja rosszhiszemű volt, mert alaptalan és jogtalan gazdasági igényeket táplált, magatartásával a Btk. 365. §-ába ütköző jogtalan elsajátítás vétségét mindenestre elkövette. A tulajdonos panaszára tehát az órát teljesen jogszerűen, hatósági őrizetbe kell venni. A találó eljárása egyébként igen közel áll a Btk. 350. §-ába ütköző zsarolás vétségének kísérletéhez is, amely abban az esetben, ha a találó nem vélt jogainak jóhiszemű érvényesítésében járt el, hanem annak tudatában, hogy a 8 pengő jutalmat csak ily erőszakos módon érheti el, terhére megállapítható.

34. Kérdés. A község belső területén 15 méter magasságban sodronykerítéssel körülvett kertbe behatol a tettes akként, hogy létrát támaszt a kerítéshez, azon a kertbe mászik, ott levágja egy fenyőfa koronáját s azt eltulajdonítja. A kár 16 pengő. Miként kell ezt a büncselekményt minősíteni?

Válasz. A kérdésben leírt eset bemászásos lopás iskolai példája ugyan, ha az 1894:XXII. t.-c. 93. §-ában felállított kivételes rendelkezés szerint mezőrendőrségi kihágássá nem minősülne, ha az ellopott érték nem haladná meg a 4 pengő 80 fillért. Minthogy azonban a kérdéses esetben a kár 16 pengő, eszik a tettes attól, hogy e kivételes törvényszakasz rendelkezései szerint minősítsék cselekményét, mert a kedvezmény csak a 4 pengő 80 fillérenél nem nagyobb értékű gazdasági termények tolvajaira vonatkozik. A tettes cselekményét tehát a Btk. rendelkezései szerint kell elbírálni s így ez a lopás a Btk. 336. §-ának 3. pontja alá esik.

35. Kérdés. Érvényben van-e a vadászati törvény (1883:XX. t.-c.) 36. §-a, amely szerint a vadászati kihágásért kiszabott pénzbüntetés felerésze a feljelentőt illeti.

Válasz. A vadászati törvény 36. §-a hatályát veszítette. A vadászati kihágások címén kirótt pénzbüntetések fele a községet illeti, felerésze pedig a pénzügyminiszter kezelése alá tartozik, aki azt az állami költségvetés rendes bevételei közt irányozza elő és osztja meg az igazság-, földművelés- és kereskedelemügyi tárcák között. A községet illető fél részt szegényügyi célokra kell fordítani. (1901:XX. t.-c. 23. §.)

AZ ORSZÁGOS TISZTI KASZINÓ KÖZLEMÉNYEI

Moziülöhelyek biztosítása tisztikaszinói tagok részére. Az első emeleti páholyokat folyó évi március hó 1-étől kezdődőleg az Országos Tiszti Kaszinó kizárólag kaszinótagoknak és azok közvetlen családtagjainak (feleség és gyermek) tartja fenn, ha azok jegyeiket *elővételben váltják meg*. Az elővételben váltott jegyek ettől függetlenül, bármely más helyre (kivéve a szolgálati helyeket) is érvényesek, de az első emeleti páholyokat egyéb hozzátartozók és vendégek nem látogathatják.

Tisztikaszinói nagy hangverseny. A folyó évi március hó 5-én, este 9 órai kezdettel, megtartandó nagy hangversenyen — a túlsúfoltság elkerülése, valamint a rend fenntarthatása végett — belépőjegyek csak korlátolt számban adatnak lki s ezer látogatónál többet nem bocsajthat be a rendezőség. Hogy azonban a kaszinótagok családtagjaiknak (csakis feleség és 16 éven felüli gyermekek értendő) a helyeket biztosíthassák, ezek részére tagsági (jóléti) igazolvány felmutatása ellenében a tagok számozott ülőhelyekre érvényes belépőjegyeket a kaszinó teremőreinek előre is válthatnak, míg a vendégek kizárólag az esti pénztármál válthatják meg jegyeiket. (Esti pénztárnyitás 20 órakor.) Tisztek — ha a belépésnél tisztikaszinói tagsági igazolványaikat felmutatják — saját személyükre belépődíjat nem fizetnek. Az első három széksor a magas tisztségeket betöltő funkcionáriusok részére lesz fenntartva. A rendezőség ezúton is felkéri a mélyen tisztelt vendégeket, hogy az ülőhelyeket lehetőleg a hölgyeknek, vagy idős uraknak sziveskedjenek átengedni. Azon esetben, ha nagyobb számú közönség nem nyerhetne elhelyezést és azok a terem megtelte után nem volnának bebocsáthatók, a hangversenyt közkívánatra esetleg megismétli a Tiszti Kaszinó. A vígalmi bizottság és rendezőség tagjai felkéretnek, hogy a hangverseny megkezdése előtt egy órával (azaz 20 órakor) jelenjenek meg, hogy beosztásuk szabályozható legyen.

SPORT

A csendőrségi országos tiszti vívóverseny részletes programja. A folyó évi csendőrségi országos tiszti vívóversenyt Pécsen március 26-án és 27-én a M. Vívó Szöv. szabályai szerint rendezik. **I. Tagozás:** 1. Kard- és 2. vívóverseny. 1-hez. A kard 2 csoportban a) szenior, b) junior. a) Szeniorok az eddigiek, valamint Szirtes százados, Tavassy, Zsengellér, Borovszky és Pajor főhadnagyok, b) juniorok, akik eddig is azok voltak. A sorrend a döntőbe jutottak körvívása alapján lesz megállapítva. A szenior csoport győztese lesz a csendőrség ez évi kardvívó bajnoka. Juniorok a bajnokságért nem küzdhetnek. A junior 1. elveszti juniorságát s a következő versenyeken már csak mint szenior indulhat. Mindkét csoport döntőjébe 6—6 versenyző kerülhet. Amelyik csoportban husznál több induló lesz, ott nyolcas döntőt kell tartani. 2-höz. Vívóverseny egy csoportban, körvívással. A győztes a csendőrség 1927. évi törvívó bajnoka. 20 indulóig hatos, azon fölül nyolcas döntő. 3. 26-án délelőtt tör előversenyek, délután kard-előmérkőzések és junior kard döntő. 27-én délután tör és kard szenior döntő, utána díjkiosztás. **II. Pontozás:** A kerületek sorrendjét versenyzők által elért pontok összege határozza meg. Az évi véghelyezések megállapításánál a verseny $\frac{1}{2}$ rangszámot ad. Egyéni pontozásban az I. helyezés 10, a II. 8, a III. 6, a IV. 5, az V. 4, a VI. 3, a VII. 2 és a VIII. 1 pontot ad. Ez úgy a hatos, mint a nyolcas döntőre érvényes. **III. Díjazás:** 1. Vándordíj a legtöbb pontot elért kerületnek. 2. Bajnoki plaket és díszoklevél a kard és a törvívás bajnokainak. 3. Aranyozott érem a kard szenior és a törverseny győztesének. Ezüstözött érem a tör II., kard szenior II. és junior I.-nek. Bronz érem a tör és kard szenior III., valamint a kard junior II. és III.-nak. 4. Tiszteletdíj legalább 3. legfeljebb 9, az egész verse-

nyen elért ponteredmények alapján. Egyenlő pontszám esetén a szeniorok a juniorokkal, a kardban jobb helyezést elérték a törözőkkel szemben választási elsőbbséggel bírnak. **IV. Nevezés:** Részt vehetnek a testület állományába tartozó tisztek. Nevezési íveket március 10-ig a pécsi kerülethez kell megküldeni. A nevezés tartalmazza: 1. Név. 2. Rendfokozat. 3. Beosztás. 4. Mely versenyszámban kíván indulni (pl. kard junior és tör). 5. Közös elhelyezésre és étkezésre igényt tart-e. 6. Mikortól. Minden személy nevezése után a rendező kerületi parancsnokságnak 2 P a verseny megkezdéséig befizetendő. Ezen összeget a sportlapok fedezik. A IV. kerület a nevezők számát a csendőrség felügyelőjének március 20-ig jelenti. **V. Általános rend.** 1. A versenyzők felszereléséről maguk tartoznak gondoskodni. 2. Megfelelő jürről, helyiségről, sebfertőtlenítő és kötözőanyagról, gyantáról, mosdóról stb. a IV. kerület tartozik gondoskodni. Jury elnök kiküldése iránt intézkedés történt. 3. Kívánatos, hogy a versenyre minden résztvevő megfelelő ruházatot és felszerelést szerezzen magának, mert ezzel nemcsak saját testi épségét kíméli, hanem a testület hírnevének és a verseny színvonalának is tartozik. 4. A vívás, mint lovagias, úri sport olyan kötelezettségekkel jár, mikről a küzdelem hevében sem szabad megfeledkezni. Így az ellenfélnek és a jürynek való tisztelgés asszó előtt és után, az ellenfél levett fejvéddel való üdvözlése helyesre alkalomával, az asszó utáni kézfogás, fájdalmas vagy nem érvényes felületre adott vágás vagy szúrás utáni azonnali bocsánatkérés, a jury ítéletének kritika nélküli tudomásulvétele azok a fő dolgok, melyek ellen a versenyzők leggyakrabban vétének. 5. A törvívók 26-án estig, a kardvívók 27-én délig érkeznek Pécsre.

A csendőrségi mezei futó- és legénységi szabadbirkózó versenyek részletes programja. A folyó évi csendőrségi mezei futó- és legénységi szabadbirkózó versenyeket — a vívóversennyel egyidőben — március 26-án és 27-én Pécsen rendezik. **A) Mezei futóverseny.** 4—5 km-es távon, mezőn vagy gyakorlótéren a M. A. Sz. szabályai szerint. **I. Tagozás.** 1. Legénységi csapat, ezen belül 2. legénységi egyéni és külön 3. tiszti egyéni verseny. 4. Meghívottak versenye, esetleg több csoportban. A táv és pálya minden számban ugyanaz. 1-hez. Kerületenként 1 altiszt és 4 csendőr vagy próbacsendőr. A csapatban több altiszt is indulhat, de 1 indítása kötelező. A csapat 2 tagjának olyannak kell lennie, ki még csendőrségi mezei futóversenyen érmet nem nyert. Kerületenként legfeljebb 7 fő nevezhető és indítható. A csapat eredményét a fenti feltételeknek megfelelő 5 első befutó adja. A legénységi egyéni verseny is ennek keretében dől el. 3-hoz. Tiszti egyéni verseny tetszés szerinti tiszti nevezővel egy külön csoportban. Tekintettel arra, hogy az egyéni versenyeken dől el a bajnokság is, a 3 első tisztú és legénységi befutó idejét pontosan mérik. A verseny időpontja 27-én 10 óra. Első csoportban a vendégek, utánuk megfelelő időközre a legénység, végül a tiszti csoport indul. **II. Pontozás.** A verseny az évi véghelyezések megállapításánál egész rangszámot ad. A kerületek közötti sorrendet az elért pontok száma határozza meg. A kiszámításnál a csapat pontjaihoz az illető kerület tiszti versenyzőinek egyéni pontjai adandók hozzá s az így nyert szám határoz az elsőbbség kérdésében. Egyenlő pontszám mellett a csapatsorrend dönt. A helyezések értékelése: **A) csapat:** I. 50, II. 40, III. 30, IV. 25, V. 20, VI. 15, VII. 10, VIII. 5 pont. **B) egyéni:** I. 10, II. 8, III. 6, IV. 5, V. 4, VI. 3, VII. 2, VIII. 1 pont. **III. Díjazás.** 1. Vándordíj a legjobb ponteredményt elérő kerületnek. A vándordíjat és alapítólevél-másolatot a II. kerület a IV. kerületnek március 26-án átadni tartozik. 2. Bajnoki plaket és díszoklevél a legjobb eredményt elérő futónak. Eradt próbacsendőr birtokában volt bajnoki plaketet és alapítólevél másolatot az Eresi. március 26-án a IV. kerületnek átadni tartozik. 3. Érem: a) aranyozott a legjobb tiszti és legénységi futónak; b) ezüstözött a győztes csapat minden tagjának, a tiszti II., valamint a legénységi II. és III. helyezetteknek; bronz a II. és III. helyezett csapat minden tagjának, a tiszti III., valamint a legénységi IV.—VIII. helyezetteknek. Aki az egyéni versenyben érmet nyer, az csapateredménye alapján csak akkor díjazható éremmel, ha ebben értékesebbet kapva, s ez esetben a másik ki sem adható

HIREK

neki. Amennyiben az I. és II. altiszti befutó csapatban vagy egyénileg külön eredméllel díjazva nem lett, az I. részére ezüst, a II. részére bronzérem adandó ki. 4. Tiszteletdíjazás elkülönítve tisztek részére legalább 1, legfeljebb 3; legénység részére legalább 3, legfeljebb 6, a befutási sorrend alapján. 5. A meghívottak megfelelő díjazása a IV. kerületre bízott azzal, hogy az a csendőrségéhez hasonló legyen. E célra a díjgyűjtő bizottságtól 2 ezüst- és 4 bronzérem igényelhető. IV. Nevezés. Március 10-ig a IV. kerülethez küldendő. A kerületek által szerkesztett nevezési ívek tartalmaznak a benevezett 1. nevét, 2. rendfokozatát, 3. beosztását, 4. indult-e már csendőrségi mezei futóversenyen, 5. nyert-e érmet vagy díjat, 6. közös elhelyezésre, 7. étkezésre igényt tart-e, 8. mikortól. Minden tiszti nevezése után 2 P, legénységé után 1 P a rendező kerületnek, a verseny megkezdése előtt a sportalapról kifizetendő. V. Öltözet. Csendőrségi sportdressz tetszés szerinti könnyű lábbelivel (futócipővel). Harisnyakötő viselese mellőzendő. B) Birkózó verseny. Csendőrségi legénység részére a szabadbirkózás szabályai szerint. I. Tagozás. 1. Könnyűsúly 67 kg-ig; 2. középsúly 67—75 kg-ig; 3. nehézsúly 75 kg-on felül. Súlycsoportokon belül egyéni körmérkőzés, az I., II. és III. helyezés eldöntésére, utána az első helyezettek között a bajnoki címért. Ezen körmérkőzést a nehéz- és középsúly győztese kezdi és a nehézsúly győztese folytatja. Előmérkőzések 26-án, döntők 27-én a IV. kerület beosztása szerint, utána díjkiosztás. II. Pontozás. A verseny $\frac{1}{2}$ rangszámot ad a kerületek évi végelhelyezésében. A kerületek sorrendjét versenyzők által elért összpontszám határozza meg. Minden egyes mérkőzésnél a győztes 2, a vesztes 0 pontot kap. Ha 10 percnél kevesebb idő alatt nem hoz, 2 perc pihenő után újabb 10 perces menet. Ha kétszer 10 perc alatt sem esne tuss, akkor mindkét versenyző 1—1 pontot kap. Győztes, aki a körmérkőzésben a legtöbb pontot szerzi. Holtverseny esetén küzdés a mérkőzés eldőléig. III. Díjazás. 1. Bajnoki plakét és díszoklevél a bajnoki kör győztesének. A Szabó István próbacsendőr birtokában levő plakétet és az alapítólevél másolatát a II. kerület a IV-nak a verseny megkezdése előtt adja át. 2. Érem: aranyozott a súlycsoportok győztesének; ezüstözött a II., bronz a III. helyezetteknek. 3. Tiszteletdíj minden súlycsoport győztesének. IV. Nevezés. Kerületenként és súlycsoportonként 1—1 fő indítható. Nevezési ívek 1. név, 2. rendfokozat, 3. beosztás, 4. kor, 5. súlycsoport, 6. közös étkezés, 7. elhelyezésre igényt tart-e, 8. mikortól. Nevezési díj személyenként 1 P, a verseny megkezdése előtt a sportalapról a IV. kerületnek befizetendő. C) Általános rész. 1. A versenyt rendező IV. kerületi parancsnokság gondoskodik a versenyek megfelelő propagálásáról, a fegyveres testületeknek és a levéteknek a mezei futó- és birkózóversenyekre előjáró szerveik útján való meghívásáról, valamint a meghívottak külön díjazásáról. 2. A versenyek pontos kezdete és helye, étkezés, fogadás, elhelyezésről részletes tájékoztatást szerkeszt s azt a kerület és Ecsi. parancsnokságoknak idejében megküldi. 3. A mezei futóversenyénél tömeges befutással kell számolni, ezért a sorrend pontos megállapítására megfelelő előkészületeket tesznek. 4. A mezei futóversenyénél orvos, a birkózóversenyénél megfelelő kötszerek és sebfertőtlenítő anyagok kéznél lesznek. 5. A birkózáshoz szőnyegről és bírákról a IV. kerület tartozik gondoskodni. 6. Az indulók sportruháit előzetesen meg kell vizsgálni, nehogy azok feslett vagy elhasznált volta miatt kínos jelenetek keletkezzenek. 7. A versenyekhez szükséges érmeiket a IV. kerület a díjgyűjtő bizottságtól kimutatással igényli.

Az ostobák több hasznot húznak gyengeségükből, mint amennyit a szellemesek nyernek erejük által. Nézzük a sorsával küzdődő nagy férfit anélkül, hogy segítségére lennénk, a bukófélben levő fűszerárut iparkodunk megmenteni; mert midőn a gyengét oltalmunk alá vesszük, némi felsőbbbségi érzés kecsegtet bennünket, holott a lángeszűvel szemben bosszánkodunk, hogy nem bírunk föléje kerekedni.

Balzac.

Levél a szerkesztőhöz. A Csendőrségi Lapok folyó évi február hó 1-én megjelent 3. számában Panajott ny. altábornagy úr Önagyméltósága tollából igen kedves visszaemlékezést olvastam. A visszaemlékezés egyrészre arra az időre esik, amikor én is a magyar királyi csendőrség tagja voltam; ugyanis rendőri pályámat a magyar királyi csendőrség kötelékében kezdtem meg és folytattam a sárosi autonóm, majd az állami rendőrség kebelében. Panajott altábornagy úr visszaemlékezésének van egy része, mely arra az időre vonatkozik, amikor annak az intézménynek a tagja voltam. A kassai IV. számú csendőr kerületi parancsnoksághoz tartoztam. Parancsnoka: hilibi Haller Béla alezredes volt. Haller alezredes, kerületi parancsnok, keményvágású csendőrtörzstiszt volt. Nem szerette a bőbeszédű embereket, mert maga is szűkszavú, katonás ember volt. Szigorúsága mellett igazságos és méltányos volt és főleg objektivitása jellemezte őt. Ha az alárendelt parancsnokságnál szemlét tartott, állaposan megforgatta a parancsnokokat és a fontoskodó embereket kioktatta. Mint szűkszavú ember, sokszor zavarba hozta az őrsparancsnokokat. Így például az egyik őrsön azt kérdezte az őrsparancsnoktól: áll? Az őrsparancsnok zavarbajött és nem felelt. Erre az őrsirodából átment a legénység szobába, ahol a csendőrök tartózkodtak és ismételte: áll? Egy régebben szolgáló erdélyi fiú, aki az alezredest már ismerte, azt felelte: „Igenis, alezredes úr, a kocsi a lak-tanya előtt áll”. Erre sarkon fordult és kiment, felült a kocsi, hogy szemleútját folytassa. — Bányai Albert is predestinált csendőrtiszt volt. A kassai csendőrkerület altiszti tanfolyam parancsnoka is volt; ilyen minőségében sok éven keresztül működött s az ő keze alól igen jó altisztek kerültek az őrsök élére. A tanfolyam hat hónapig tartott. Vizsga előtt azokat, akik a követelményeknek meg nem feleltek, azaz nem bizonyították az altiszti őrsvezetői rendfokozatra alkalmasságukat, visszaküldték az őrsre. Abban az időben az őrsvezető is tekintély volt és őrskörletében nemcsak tekintélynek, hanem tiszteletnek is örvendett, mert a Kún Bélák abban az időben még Galiciában tanyáztak. A magyar királyi csendőrségről „Magyarország Rendőrségének Története” című könyvemben bővebben megemlékeztem, mint olyan intézményről, mely fegyelmet nevel, oktat, tanít; tisztességre, rendre, pontosságra, takarékosagra, jellemre és becsületre tanítja kötelességek embereit. Tisztelettel vagyok Szerkesztő úrnak készsége híve: Her-nádnémeti, 1927. évi február hó 20-án. Tisza Miksa, ny. rendőrfőtanácsos.

A honvédség főparancsnokának elismerése. A m. kir. honvédség főparancsnoka néhai vitéz Nagy Pál gy. tábornok temetésén kivonult gyász kíséret megjelenése és magatartása felett megelégedését és elismerését fejezte ki. A gyász kíséretben a szegedi csendőriskola félszázada is résztvett.

Dicséreték. A m. kir. csendőrség felügyelője Samu Mihály tiszthelyettes 25 évi csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálatban és az alárendeltek nevelése terén kifejtett buzgó, odaadó és igen eredményes őrsparancsnoki tevékenységéért, valamint mindenkor példás magatartásáért, és Gombolai János tiszthelyettes hosszúságú csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálatban és az alárendeltek nevelése terén kifejtett buzgó és igen eredményes tevékenységéért csendőr felügyelői dicséret okirattal látta el.

A m. kir. székesfehérvári II. sz. csendőr kerület parancsnoka Válint István törzsrőmestert azért, mert mint osztály segédtiszti irodai segéd munkás, ezen alkalmazásában nagy szorgalmat, igen eredményes buzgó tevékenységet fejtett ki és igen jó magaviseletet tanúsított, dicséret okirattal látta el, míg Szántó Zsigmond őrmestert azért, mert mint kiképző altiszt az iskolánál több mint négy éven át a próbacsendőrök katonai kiképzése és továbbképzése körül igen nagy buzgalommal, fáradtságot nem ismerő kitartással és szorgalmat tanúsított, továbbá mert a sportkiképzés terén igen sikeres, például résztvételével a legénység sport megkedvelésében általában igen serkentőleg közreműködött, és Cser János törzsrőmestert azért, mert Blasek Károly várpalotai lakos sérelmére 1925. évi január hó 17-én elkövetett csalási ügyben, fáradtságot nem ismerő példás buzgalommal és körültekintő leleményességgel a tettes személyét kiderítette és a bűnjelek nagy részét biztosította, nyilvánosan megdicsérte.

A m. kir. szombathelyi III. sz. csendőr kerület parancsnoka Szita Gyula g. tiszthelyettes a szombathelyi csendőr osztályparancsnokságnál irodai segédmunkási beosztásban mindenkor tanúsított kiváló ügybuzgalmáért, példás lelkiismeretességéért és alárendeltjeinek mindenirányú helyes befolyásolásáért, miáltal előljáróit hathatósan támogatta, *dicserő okirattal látta el. Nagy Ferenc V.* tiszthelyetteset hosszabb csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén, majd osztály- és kerületi segédügyi segédmunkái beosztásában példás kötelességtudással, szakértelemmel és ügybuzgalommal kifejtett eredményes működéséért, bajtársai helyes befolyásolásáért és példás magaviseletéért *nyilvánosan megdicsérte.*

Előadás az önkapcsoló távbeszélőről és a sugár-távíróról. Vitéz dr. Rákosi György ny. vk. ezredes, az ismert katonai író, hétfőn este élvezetes és tanulságos előadást tartott a Váci-utcai Tiszti Kaszinó dísztermében az új önkapcsoló távbeszélőről és a rádió modern fejlődéséről. Az ismeretterjesztő előadás az elektromos energiák méltatásával kezdődött, majd az előadó áttért a mai modern kábeltechnika fejlődésére, a külföldi államok nemzetközi kábelhálózatára s ezzel kapcsolatban az első magyar nemzetközi kábelkötés munkálataira, mely előreláthatólag még a folyó évben elkészül. A magyar kábelgyártás örvendős fejlődése és bemutatása kiegészítette az elmondottakat. Ezek után az önkapcsoló távbeszélő berendezés világos méltatására került a sor. Láttuk az új automata távbeszélő készüléket, megismertük annak kezelését, működési elvét és gyártását, továbbá a berendezés alatt álló új központok hatalmas szerelési munkálatait, derék magyar mérnökeink és kiváló szakmunkásaink szorgalmas előretörését. Az előadás második része a modern rádióról szólt. Kiváló műszaki szaktudással és helyes pedagógiai érzékkel időrendi sorrendben vonult fel előtünk e találmánnyal kapcsolatban mindaz, ami ezen a téren érdekes és minden művelt embert egyaránt leköti. Modern nemzetközi és Broadcasting állomások, nemzetközi rádióegyezmények, alkalmazási lehetőségek, Eckener, Byrd és Amundsen expedíciói, tömeghírszórás csodás fejlettsége, az ismeretlen katonai amerikai ünnepe New-York és San Francisco között, a csodák világába terelték a hallgatóságot. A hírszórókkal felerősített szabad előadást, gondosan összeválogatott magyar, német, olasz, angol és amerikai vetített képek és filmek kísérték, egy 50 wattos modern adó-vevő rádióállomás működésének gyakorlati bemutatása mellett. Az előadást díszes és nagyszámú közönség feszült figyelemmel hallgatta végig és a kiváló előadót meleg ovációban részesítette.

S-y.

Hangverseny a csendőrségi internátus alapja javára. A Budapesten állomásozó magyar királyi csendőrtisztikar a csendőrségi internátus alapja javára folyó évi március hó 11-én, fél 18 órai kezdettel *Goda Gizella* operaénekesnő, *Balázs Árpád* dalköltő, *Ambrózy Béla* zongora, és *Wéhner Géza* orgonaművészek közreműködésével a Zeneakadémia nagytermében művésztélyt rendez. *Műsor. Goda Gizella:* Verdi: Rigolettóból Gilda-ária (múdalok). Zongorán kíséri *Sauerwald Géza.* — *Ambrózy Béla:* Mozart: Fantasia, c-moll. Schubert: Imprompto, as-dur. Chopin: Praelude, des-dur. Liszt: Ballada, h-moll. — *Wéhner Géza:* Liszt—Wéhner: Nocturno. Bunnét: Ca-

talane rapsodia. — *Balázs Árpád:* Énekel. Kíséri *Magyari Béla* zenekarával. Jegyek 1—10 pengős árban Rózsavölgyi és Társa zeneműkereskedésében (Budapest, Szervita-tér 5). és a budapesti csendőrkerületi parancsnokság segédtitárságánál kaphatók.

Sérülés birkózás közben. A veszprémi csendőr iskola parancsnokság állományába tartozó *Frolyó Lajos* próbacsendőri folyó évi február hó 14-én a veszprémi kereskedelmi iskola tornatermében egyik társával birkózószőnyegen folytatott szabályszerű birkózás közben oly szerencsétlenül esett el, hogy bal felsőkarja eltörtött. Azonnal első segélyben részesítették, majd a veszprémi közpórházba szállították, ahol ápolás alá vették. Felgyógyulása pár héten belül várható.

Előléptek: *Örmesterré: a II. számú csendőr kerületben: Korn István, Fejérvári Antal, Hajnal Imre, vitéz Nyitrai István; a III. számú csendőr kerületben: Kovács Sándor II., Németh István V.; a IV. számú csendőr kerületben: Oláh András, Cseh Kálmán, Kiss István I., Gyurka József, Halápi József; az V. számú csendőr kerületben: Szokola István; a VI. számú csendőr kerületben: Zatykó József, Csenki Pál, Kállai Imre, Vass József, Bertóthi Zoltán, Oláh Sándor, B. Kiss Sándor és Erdei András csendőrök.*

Házasságot kötöttek: *a II. számú csendőr kerületben: Pap János I. tiszthelyettes Vágner Margittal Győrben; a III. számú csendőr kerületben: Kósi Pál tiszthelyettes Rácz Annával Szombathelyen, Horváth Sándor III. örmester Teke Vilma-Rozáliával Magyaragencsen, vitéz Kovács Dénes örmester Kovács Máriaival Eszterházaán; a VI. számú csendőr kerületben: Török József II. törzsoarmester Fejfárek Etellel Csurgón, Somogyi Gábor törzsoarmester Bognár Arankával Balatonlellén, Illés József örmester Nyaka Máriaival Magyar-szentivánon, Erdős Károly örmester Harangozó Katalinnal Somogyváron; a VI. számú csendőr kerületben: Kékel Rezső tiszthelyettes Kövesdi Margittal Debrecenben, Tuti Imre tiszthelyettes Zsurzse Rozáliával Püspökladányban, Rácz Balázs örmester Rebák Máriaival Nyirbaktán; a VII. számú csendőr kerületben: Horti József törzsoarmester Fekete Erzsébettel Poroszlón és Huszár György örmester Dudás Máriaival Miskolcon.*

Kérelmek. Orbán László századoshoz (belügyminisztérium VI. c. osztály) sokan fordulnak volt alárendeltjei közül azzal a kéréssel, hogy kitüntetéseiket, vitézsítés céljából haditetteiket, sebesülésüket vagy hadipótlék elnyerése céljából hadiszolgálatukat igazolja. Tekintettel arra,

Csendőrségi szállító!

A M. kir. Belügym. körrendelet 121087/eln. VI. c. 1926. szám alatt a csendőrlégénység részére engedélyezett

újrendszerű

khaki társasági sapka már kapható

a 38 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6,

a Keleti p.-udvar érkezői oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 21—78.

Kérje

a legújabb árjegyzéket!

A Csendőrségi LAPOK részére HIRDETÉSEKET

kizárólag **Balogh Sándor** hirdetőirodája

VI., Révay-utca 22. **vesz fel.** Telefon: T. 157—83.

Mindennemű megkeresések erre a címre intézendők.

CSENDŐRSÉGI KERÉKPÁRJAINK MEGÉRKEZTEK!

Kinevezett csendőröknek kedvező feltételekkel. Nagy javító műhely. Gyermek-
kocsik raktár. Alkatrészek nagybanl árban. Árjegyzék 600 kóppel ingyen.

Láng Imre motor, kerékpár, varrógép és Budapest, VI., Teréz-körút 3 (sarok
mászaki cikkek gyári lerakata üzlet)

hogy feljegyzései a visszavonulás alkalmával részben elvesztek, ezeket az egyesekre nézve sokszor igen fontos kéréseket nem mindig teljesítheti. Ezért bajtársaik és esetleg önmaguk érdekeiben is kéri azokat a volt alárendeltjeit, akik a világháború alatt Szerbiában a gru. milanováci és priepoljei Kreisfeldgendarmeriekommandóknál, valamint a novipazari Streifskorpsnál parancsnoksága alatt teljesítettek szolgálatot, hogy eme szolgálati idejüknek lehetőleg részletes leírását juttassák el hozzá. Ezek a leírások terjeszkedjenek ki a kiemelkedőbb szolgálatokra, egyes hadítottokra, azok helyére és idejére, a szereplők — lehetőleg pótesendőrök is — nevével. — *A m. kir. belügyminiszterium csendőrségi nyugdíjosztálya* kéri azokat az olvasóinkat, akik a Csendőrségi Lapok 1924. évi 2. számát nélkülözhetik, szíveskedjenek azt az említett osztály címére megküldeni.

Kölcsonős áthelyezésüket óhajtják: Kiss Gyula I. kalocsai őrsbeli (bajai osztály) őrmester a gynlai osztály, vagy bármely kerület területére; *Nagy Sándor V.* és *Kis Lajos* komlói őrsbeli (pécsi osztály) csendőrök a csurgói osztály területére; *Tóth Sándor* vépi őrsbeli (szombathelyi osztály) csendőr a szegedi vagy pécsi kerület területére. Kéri azon bajtársainkat, akik kölcsonős áthelyezésüket óhajtják, hogy címüket közöljék velük.

Helyreigazítás. Lapunk múlt számának 52. oldal 2. hátsó részén a 10—13. bekezdésekben sajtóhiba folytán a fillérszámok pengő összegekként vannak feltüntetve. Ennélfogva pl.: P 3.04 helyett 3.04 fillért, P 9.66 helyett 9.66 fillért stb. kell érteni.

**HEGEDŰ
HARMONIUM
TÁROGATÓ
CIMBALOM
HARMONIKA
CITERA**

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb húrokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyár
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény.

Modern BUTORSZALON
ÜLLŐI-UT 14. BAROSS-UTCA 11.
Olcsó szolid kiszolgálás! Cégtul.: **Gáspár Nándor.**

Siessen személyesen megvásárolni a legjobb, extra erős kivitelű

DÜRKOPP *
lámpával és teljes felszereléssel

DIANA 220 pengőért!

KERÉKPÁRT 11 havi részletfizetésre. *

Ez a csendőrnek a legmegfelelőbb kerékpár.
Kapható: **KOVÁCS FERENCNÉL**
Szombathely, Király-utca 13. sz.

Órák **Gábor Lajos** **Ékszerek**
Budapest, V., Lipót-körút 30.
Kérjen órák és ékszerekből ingyen árjegyzéket, mely szerint 3—5 havi részletre vásárolhat. —
Készpénzfizetés mellett 10% engedmény.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát fölösleges beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligéből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A Csendőrségi Lapok részére szánt pénzküldeményeket ne a szerkesztőségnek, hanem a Nemzeti Hitelintézet Budapest—Krisztinavárosi fiókjának tessék beküldeni (Postatakarékpénztári chequeszámla: 1672.). A szelvényen mindig jelezni kell, hogy az összeg a Csendőrségi Lapok folyószámlájára lett befizetve. A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének Budapest. I. ker., Vár, Országház-utca 30. szám.”

Hazám. Ön a katonaságtól történt leszerelése után néhány napra már kérte felvételét a csendőrséghez. Felvételi ügyének elintézése elhúzódott úgy, hogy 4 napi megszakítással kezdte meg a csendőrségi szolgálatát. A megszakítás tehát fennforog, de, mert mindössze néhány napról van szó és az is az Ön hibáján kívül keletkezett, nyugdíjaztatása alkalmával

Szolgálati ügy } alkalmával sok időt és fáradságot takarít
Magánügy } meg, ha megbízható kerékpáron jár.

Kizárólag a m. kir. csendőrség véglegesített egyénei részére:

12 havi részletre Automata } 260 pengő Victoria } 240 pengő
Victoria Luxus } Praeciosa }

Még ma küldje el megrendelését vagy kérjen részletes ismertetést levelezőlapon.

KOVÁCS JÓZSEF

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 18. sz.
Nyugati pályaudvar mellett. Telefon: L. 985—27.

Kerékpár, motorkerékpár, varrógép, sportcikk, gummiárúk. Csoportos alkatrész- és felszerelésrendeléseknél részletfizetés.

Legszebb

Legjobb

Legolcsóbb

PAP-lan **PAP**-lan **PAP**-lan

kárpitosárú,
vas- és rézbútorgyára

szőnyeg, pokróc, függöny, ágy- és asztalterítők, gyermekkoscsik, nyugszékek, leányszoba-, előszoba- és kertbútorok, ernyők és sátrak minden kivételben kaphatók.

GICHNER JÁNOS

Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 20. sz.
Nagy katalógust 4000 korona ellenében postán küldök.
A M. kir. Csendőrség kötelékébe tartozóknak 5% engedményt adok.

adjon be kegyelmi kérvényt, hogy katonai szolgálati ideje a nyugdíjába beszámítható legyen. Nem tartjuk kétségesnek, hogy kérelmének eleget fognak tenni.

M. M. tórn. Kisvárdá. Hadikölcsönkötvényeit nosztrifikáltatnia kellett volna, aminek már régen lejárt a határideje és utólagos nosztrifikálásra nincs lehetőség. Kötvényeit azért ne dobja el, mert nem egyedül van, aki így járt és a valorizáció kérdésének teljes megoldásáig nem lehet tudni, vajjon az ilyen jóhiszeműleg nosztrifikálatlan hadikölcsönkötvények sorsában is nem áll-e be valami változás. A helyzet ma az, hogy erre nincs semmi kilátás, de jöhet valami fordulat, amikor esetleg hasznát veheti a megőrzött kötvényeknek. Ha másért nem, de mint hazafias áldozatkészségének bizonyítékát is érdemes megőrizni.

Ráckeve. Mózer Elek (nem István) vitézesítésével kapcsolatban nevet változtatott: vitéz Bertóty Elek ny. őrnagy s lakóhelye Szeged. Kászonyi Zoltán (nem Lajos) ny. százados címe: Budapest, Paulay Ede-utca 67.

Arad. Czító Károly ny. altábornagy címe: Budapest, Rákóczi-út 6. I. 9. Pálffy Gábor ny. alezredes Ujfehértón. (Szabolcs várm.) lakik.

Karahomoki. Roykó Alfréd ny. alezredes címe: Budapest, VII., Rákóczi-út, Metropol szálló.

Sárréti csendőr. Nem teljesít szolgálatot, lakóhelye ismeretlen.

Zöldfa. Ismeretlenek.

Vitakozó. 1. Az sehol sincs előírva, hogy az őrre beosztottak közül egy időben csak egyet lehet szabadságra elengedni. Ezt a kérdést a szolgálati viszonyok és érdekek figyelembevételével az előjárók esetéről-esetre szabályozzák. 2. Az új Szolgálati Utasítás úgy rendezi ezt a kérdést, hogy 9 főnyi létszámon alul csak az őrparancsnok, 9-en felüli létszám esetén pedig az őrparancsnok rendelkezései szerint ő és az őrparancsnokhelyettes közösen teljesítik az ellenőrző szolgálatot. A hónap első napján fennálló tényleges létszám az irányadó egész hónapban. 3. Ha szolgálati kötelezettségének eleget tett, a pénzügyőrséghez átléphet. 4. Nagypihenő egyfolytában 6 óránál hosszabb nem lehet. A pihenők tekintetében az őrparancsnokra vonatkozólag külön szabályok nincsenek.

Mátranovák. Valamennyien ismeretlen helyen tartózkodnak.

200.030 1. Cs-20. Utasítás III. 13. pontja értelmében a külszolgálatban távol levők hónap közben napibetétet nem kaphatnak vissza. Minden hónap végén, amikor a havi szolgálati órákat az őrparancsnok összegezi, az előírt óraszám felül teljesített minden 24 órai külszolgálat után egy-egy napi étkezési betétet 20 fillér levonással vissza kell fizetni. Ilyen szempontból a helyben teljesített szolgálatok ideje a szolgálati órákba nem számítható be. 2. Önnek az őrön az őrparancsnok, annak helyettese és a szobaparancsnok előjárói. A többi magasabb rendfokozatúak feljebbvalói. Ha azonban a feljebbvaló szolgálatilag fellepve parancsot ad, ezt az alantos köteles foganatosítani éppen úgy, mintha ezt az előjárótól kapta volna.

Pontos és legjobb órák:

Doxa . . 350.000 K

Omega . 550.000 „

== 5 évi írásbeli jótállással ==

POLGÁR KÁLMÁN FIA műórák és ékszerész

Budapest, VII., Teréz-körút 5. I. em.

Arany- és ezüstórák, ékszer és ajándék tárgyak.

Részletfizetés bevezetve! * 30 éves cég

Kivételes árajánlat AEG MIGNON-ÍRÓGÉPRE.

Hogy a csendőrség igen tisztelt tagjainak a **Mignon-írógép** beszerzését még jobban megkönnyítsük, olyan feltételekkel hozzuk forgalomba, hogy a mai nehéz viszonyok mellett is könnyen elviselhessék. — Havi 10 Pengő részletfizetésre Ön már **Mignon-írógépen** írhatja jelentéseit és egyéb irnivalóit és ezzel tekintélyt szerez magának bajtársai előtt és elismerést följebbvalói részéről. A gép ára 176 Pengő + 2% forgalmi adó.

A csendőrség tagjainak továbbra is minden kötelezettség nélkül, teljesen díjmentesen megküldjük 30 napi próbára.

A csendőrség körében 800-an dolgoznak **Mignon-írógépen** a legnagyobb megelégedéssel, amely szám elegendő bizonyíték arra, hogy a gép az Ön céljaira is tökéletesen megfelel. Kiváló tisztelettel

Aeg Unio Magyar Villamossági Rt.

ÍRÓGÉP-OSZTÁLYA

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 29.

Taksony. Ha az elővezetendő megtagadja az engedelmisséget s amikor a járőr kijelentette az elfogását, akkor sem hajlandó a járőr rendelkezéseinek eleget tenni, sőt a bilincselés megpillantásakor kijelenti, hogy öt ember meg nem bilincseli, a járőrnek ezt tudomásul vennie és meghátrálnia semmi körülmények között sem szabad, de a fegyverhasználat kényszerűsége ebben a helyzetben még nem következett be, mert szavakkal kifejezett fenyegetés és ellenszegülés még nem ad jogot a fegyverhasználatra. A járőrvezető jelentse ki, hogy a megbilincselésnek és bekísérésnek meg kell történnie és figyelmeztesse az engedetlenkedőt, hogy támadó magatartást vagy ellenszegülést ne tanúsítson, mert fegyvert fog ellene használni. Ha a megismételt megbilincselési kísérlet alkalmával az illető megtámadja, vagy támadással veszélyesen fenyegeti a járőrt, a Szervezeti Utasítás 12. §-ának 1. pontja értelmében a fegyverhasználat jogos. A járőr egyik tagja természetesen csak azzal legyen elfoglalva, hogy a fegyverhasználatra készen figyelje minden mozdulatát az engedetlenkedőnek, hogy a megbilincselést megkísérlő járőrtársát a bekövetkező támadással szemben egy pillanat alatt védeni tudja. Nem hiszszük, hogy egy erélyesen és ügyesen fellépő járőr fegyverhasználat nélkül is meg ne bírjon bilincselni egy fegyvertelen embert, még ha az maga Herkules volna is, vagy ha használna is fegyvert, az ne a legenyhébb fegyverhasználat lenne, mert nagyon ritka eset az, amikor az engedetlenkedő hirtelen olyan támadólag lép fel a járőr ellen, hogy ezt esetleg súlyosabb fegyverhasználat is indokolt lenne kivédeni. De ha ez mégis előfordulna, ettől sem szabad a járőrnek visszariadnia, mert hamarosan lejártná a csendőrség tekintélyét az, ha a járőrök törvényes alapon álló akarataknak nem tudnának minden körülmények között érvényt szerezni.

Abrahám tiszthelyettes, Pécs. Csiskó Miklós főtanácsnok a budapesti honvéd városparancsnokságnál teljesít szolgálatot.

Oroszfa. Szívesebben közöljük a közelmúlt években folytatott és tanulságot adó nyomozásokat, de a régi nyomozások leírásait is felhasználjuk, ha tanulságosak. Küldje be.

Bukaresti békekötés. 4 év, 6 hó és 1 napi összefüggő nyugdíjképes állami szolgálat után végkielégítésre igényjogosult. Önnek pedig ezt is meghaladó, beszámítható szolgálati ideje van, végkielégítésre tehát számot tarthat.

V. J., Tornyosnémeti. 1. A honvédséghez csak rendfokozat nélküli honvédként léphet be. Fizetése ennek megfelelő. A honvédség kötelékében teljesített háromévi szolgálat után beadhathja nősülési kérvényét. Az arának erkölcsileg kifogástalannak kell lennie s amellet meg kell felelnie annak az anyagi kívánalomnak, hogy a házasságkötés által az illető honvéd anyagi helyzete előnyösen változzék meg. Lakásnak, kelenyének, bútornak lennie kell és az apósznak köteleznie kell magát arra, hogy havonta bizonyos segélyezésben részesíti az új házaspárt. Ez a segélyezés nem csak pénzben, hanem természetbeni szolgáltatással (hízott sertés, liszt, stb.) is történhetik. 2. Az előző pontban megmondottuk, hogy rendfokozatát nem tartja meg, ez vonatkozik az őrmesteri rendfokozatra is. Nők csak a honvédelmi miniszter előzetesen kikért engedélye alapján vehetők fel a honvédség kötelékébe. 3. Utlevélt a szolgabírói hivatal útján az alispáni hivataltól kell kérnie.

Haladás a cél felé. 1., 2. Ha a bírói végrehajtói vizsgára készülni s a vizsgát letenni szándékozik, meg kell jelentenie örskihallgatáson, hogy őrsparancsnoka ezt a kérelmét felterjesztesse. Ha azután a vizsgát engedélyezték, s annak megfelelt, legokosabban teszi, ha kötelezőjének lejártá előtt szolgálati úton nyújtja be a pályázatát, mert így esetleg kötelezőjének leteltével közvetlenül léphet át bírósági, tehát egyéb állami szolgálatba s így a csendőrségnél töltött szolgálati ideje a nyugdíjába beszámít. Hogy a pályázathoz milyen okmányok szükségesek, azt csak az a hatóság mondhatja meg, amelyik a pályázatot kihirdeti. 3. Olvassa el lapunk folyó évi 1. számában „K. J. B.” jelűre küldött üzenetünket.

Fábián tiszthelyettes, Vaszar. Az „Első biztosító intézet katonai szolgálat esetére Ó. cs. és kir. Fensége, József főherceg védnöksége alatt” felszámolás alatt áll. Címe: Budapest, Károly-körút 3. Részletes felvilágosításért forduljon oda.

Írógépek, írógépkellékek

a legolcsóbb árban

Beér Sándornál

Budapest, V., Gróf Tisza István-u. 5. Telefon: 972-54

• Csendőrtisztek és altisztek figyelmébe! •

LANÁRIA POSZTÓGYÁR R.-T.

BUDAPEST

V. KER., FALK MIKSA-UTCA 20. SZ.

3 havi részletfizetésre szállít félfinom zubbony-nadrág szövetet leszállított áron. —

Több mint 31 év óta a világot uraló eredeti angol

The Champion kerékpárokat

3 évi jótállással havi 20 P részletre, kerékpáralkatrészeket, lánc, pedál, nyergeket nagyban gyári árban, külső gummik 6-80 pengőtől, belsők 2-10 pengőtől, Motóbécane francia motorkerékpárokat 840 pengőért szállítunk.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és motorgyárosok

Nagy árjegyzék 500 képpel ingyen. Budapest, VIII. József-körút 41.

BÚTOR részletre Ó Budapest 3.
okcsón VI., Ó-utca 3.

Postások és rendőrség szállítója.

12 havi részletre kaphat háló-, ebédlő-,
úriszoba és konyha-
bútort a legolcsóbbtól a leg-
drágább kivitelig.
BLEIER Rákóczi-út 30. felemelet.

FIGYELEM! A m. kir. Csendőrség legolcsóbb beszerzési forrása. **FIGYELEM!**

Mindenfajta

CIPÓT + CSIZMÁT készpénzáron vásárolhat **hathavi lefizetésre**

Nyomtatvánnyal és felvilágosítással készséggel szolgál a

NORMA CIPŐKERESKEDELMI R.-T.

Telefon 79-79. Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 13. szám. Telefon 79-79.

Karácsonyfalva. A nyugdíjjogosultságot 9 év, 6 hó és 1 napi, megszakítás nélküli szolgálatteljesítés után már megszerzte. Az Ön nyugdíjidejébe a katonai szolgálati ideje is beszámít, mert megszakítás nélkül jött át a csendőrséghez. A nyugdíjba beszámítható idő pontos beszámítására megtalálja az adatokat lapunk 1924. évi 9. számában „F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi” jellegre küldött üzenetünkben.

Kék ibolya. 1. A csendőrség tagjai felett büntető ügyekben kivétel nélkül minden esetben csak a honvédbíróságok ítélezhetnek, fegyelmi fenyítéseket pedig csak az előjárók szabhatnak ki, a polgári büntető bíróságok hatáskörébe tehát esendő egyáltalában nem tartozik. 2. A fiatal csendőrök nagyrésze már nem a katonaságtól jött a csendőrséghez, hanem közvetlenül a polgári életből. Az általános védkötelezettséget az entente eltörölte s csak toborzás útján fenntartott, szűkre korlátozott zsoldos hadsereget engedélyezett, ezért a csendőrségnek is közvetlenül a polgári életből kell utánpótlásról gondoskodnia. A két évi próbaszolgálat katonai kiképzéséről is gondoskodjuk, olyan mértékben természetesen, amilyenre a csendőrségnél szükség van. Ezek után megérthető, hogy tekintet nélkül arra, volt-e valaki katona, vagy sem, hat évi esendőrségi szolgálat után őrmesterré előléptethető, ha arra egyébként érdemes és alkalmas.

Érdekelt. 1. Ha a postai küldeményeket nem a postahivatal kézbesíti az őrsre, akkor kézbesítési díjat nem számíthat fel. 2. Az 1–20 koronás bankjegyeket csak folyó évi június 30-ig és csak a Nemzeti Bankban lehet beváltani.

Tolna. Ha tényleges szolgálatra újból alkalmasnak érzi magát, erre vonatkozó kérelmét az illetékes gazdasági hivatal útján terjessze fel a belügyminiszter úrhoz (VI. e. osztály). 2. Miskolc, Fodobay-telep, Eperjesi-út 3/3.

Sz. J., Hajdúnánás. 1. Takarékpénztárban elhelyezett pénz csak a névértéknek megfelelően átszámított pengőket ér. Hogy mikor és hogyan fogják ezeket a pénzeket valorizálni, azt ma még nem tudja senki sem.

M. J. törzsrőmester, Ibafa. Az elsőt nem találjuk, valószínűleg helytelen nevet írt. Várady Géza ny. tábornok címe: Budapest, IX., Pipa-utca 6. I. 8.

Antracén. Nemessége elismerését 1 pengő 60 fillér okmánybélyeggel fészertelt kérvényben a belügyminiszter úrtól kell kérnie szolgálati úton. Kérvényéhez csatolnia kell: 1. 1848 előtt élt valamelyik ősenek nemességét elismerő hivatalos iratot (vagy annak másolatát). Ennek az iratnak nem kell kifejezetten arra vonatkoznia, hogy az illető őse nemes volt, hanem az is elég, ha ősenek nemesi mivolta az iratból kivehető, ha tehát az irat őt nemesként tárgyalja. 2. Saját keresztlevelét. 3. Ha nős, házassági anyakönyvi kivonatát. 4. Atyja, nagyatya, dédátya, stb. 2. és 3. pont alatt tárgyalt okmányait mindaddig, amíg ezzel a sorozattal eljut addig az ősig, akinek a nemességét az 1. pontban tárgyalt irat elismeri. Egyszóval azt kell igazolnia, hogy ettől az őstől egyenesen és törvényesen származik. Ha azután egyéb okmányai is lennének, amelyek nemességének igazolására alkalmasak, természetesen azokat is csatolja kérvényéhez.

Garaiak. 1. Ha a járőr veszélyes gonosztevőt üldöz, elkerülheti a szántóvető lovat, vagy a csónakázó csónakját, de önkényesen, erőszakkal nem veheti el azokat még veszélyes gonosztevő üldözése céljából sem. A gyakorlat azt mutatja, hogy a csendőr hasonló kérelmét mindig szívesen teljesíti az, akihez fordul, erőszakoskodással azonban az ellenkező eredményt érné el, ami különben is súlyos megsértése volna a tulajdonjognak és visszaélésekre is alkalmas adhatna. 2. „Egyén” alatt az embert (egy embert) értjük. Ez aztán lehet férfi, nő, öreg, fiatal, gazdag, szegény, stb., stb. 3. Ha a keresztény, buddha, pogány, stb. vallások árnyalatait is tekintetbe vesszük, több száz vallás van a világon. Amerika, a szertelenségek hazája, még manapság is termeli az újabb és újabb vallásokat. 4. Kérését megfordítva, azt mondjuk meg, hogy mely vallások vannak elismerve hazánkban. A törvényesen bevett és elismert vallások: római kat., görög kat., görög kel. szerb és román, ref., ev., unitárius, izraelita, baptista, izlám. Törvényesen el nem ismert, úgynevezett túrt vallás a methodista és az ad-

SÁRGA JÁNOS

ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS

cs. és kir. udvari szállító

IV., KIGYÓ-UTCA 5. Klotild-palota

Brillians, aranyékszerek. Ezüstárak. Verseny- és dísz tárgyak. Evőeszközök. Elsőrendű, mindennemű svájci órák a legjutányosabb áron. Kedvező részletfizetés mellett is. Óra- és ékszerjavítások. Saját műhely.

CSENDŐR-

tisztek, altisztek

és azok családtagjai

nyolc havi részletfizetésre készpénzárán

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- szöveteket, bélésárukat, vásznat, sifont, zefireket, és egyéb vászonárukat, női s férfifehérműveket készen és rendelésre,	törülközőket, abroszokat, kötött és szövött árut, kötött gyermekgarnitúrát, kesztyűt, harisnyát, kész kötött kabátokat, fűg- göny és függönykelméket,
---	--

uj, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket, selymeket, valamint díszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1927 április hó 1-ével kezdődnek.

Elsőrendű német gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített csendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 83-85 SZ.

Telefon 980-22.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33

(Klauszál-utca sarok)

Mindentéle bútörök és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

Underwood, Royal, Remington stb.

írógépek 12 havi részletfizetésre, készpénz árban, az összes rendszerű gépek becserelése és vétele (csak Mignon-t nem) szakszerű javítása. Írógépkellékek stb.

NÉMETH LÁSZLÓ

Írógépbehozatali és Kereskedelmi Vállalata

BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-U. 12.

(törvényszék mellett)

